

శ్రీ

రాఘవయాదవీయమ్.

2824
(సంస్కృత శ్లోకావ్యమ్)

రచయిత :

వింజమూరి సోమేశకవి.

ప్రకాశకులు :

సర్వస్వామ్యసంకలితము.

వింజమూరి వెంకన్నపంతులు.

Retd. Deputy Collector.

ప్రకాశకులు :

వింజమూరి వెంకన్నపంతులు,
Retd. Deputy Collector,
Suryaraopeta, Kakinada.

వెల : ౧-౦-౦

విక్రయ ప్రతిపత్తి పత్రం
20-12-50

అంధ్రప్రదేశ్ ముద్రాక్షరశాల,
కాకినాడ.

శ్రీ శారదాంబామైనమః

లోలిపలుకు.

సంస్కృతభాషలో 'రాఘవయాదవీయ' మను సీన్లేష కావ్యమును రచించిన కవివరేణ్యుడు వింజమూరి సోమేశుడు. ఈతఁడు కృష్ణసూరి పుత్రుడు. గౌతమనగోత్రుడు. గోవింద శిష్యుడు. ఈకవి రామకృష్ణభక్తుడై, రామాయణభాగవతార్థములు రెండును బ్రతిష్టోకమునందును బొందుపడునట్లు రాఘవయాదవీయ మను ప్రకృతకావ్యమును వివిధములయిన వృత్తములలో సంతరించియున్నాడు. సంస్కృతభాషలోఁ బ్రతిష్టోకమునందును రెండర్థములువచ్చునట్లు కూర్చిన యీకవి ప్రతిభాసంపన్నుడని వేఱఁ చెప్పనక్కఱలేదు. ఆయావృత్తముల లక్షణములనుగూడ, ప్రకృతకథాసందర్భమున కనుగుణముగఁ గావ్యములోఁ గూర్చియుండుటచే నర్ధాంతములందు 'వృత్తలక్షణసూచకే' అనియుఁ దనకావ్యమునఁ బేర్కొనినాడు.

ఈకవివరేణ్యుని వంశమున జన్మించి, రాజకీయోన్నత పదవుల నలంకరించి, ప్రస్తుతము విశ్రాంతి గైకొనుచున్న శ్రీయుత వింజమూరి వెంకన్నపంతులుగా రీకవివరునికి నేడవ తరమువారు. వీరు ముప్పదియేండ్లక్రిందటఁ దమ వంశవృక్షమును దిరుగవేయుచుండ, తమ పూర్వతరములవారిలో సీసోమేశుడు రాఘవయాదవీయ మనుకావ్యమును రచించియున్నట్లు చూచి, నాఁటినుండియు సీగ్రంథ మెచ్చటవైన లభించునా? యని కృషీనల్పమొదలిడిరి. పలుమాఱులువత్తికాముఖమునఁ

బ్రాహ్మణ జరిపియుండిరి. కాని యపు డెచ్చటను లభింపలేదు. తరువాత నాంధ్రసాహిత్యపరిషద్భాండాగారములో కొన్ని సర్గలు వ్యాఖ్యానముతోఁగూడిన మాతృకలురెండు లభించినవి. ఆవెనుక మదరాసు ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తకభాండాగారమున రెండు మాతృకలు లభించినవి. వీనియన్నిటిసహాయమునను నొక ప్రతి తయారుచేయించి యచ్చువేయింపఁ బూనుకొనిరి.

ఒకప్పుడు నన్నుఁబిలిచి, మాపూర్వుల కృతీయగు సీరాఘవయాదవీయము నేదియోయొకరీతిని ముద్రించి, మా పిత ఋణమును దీర్చుకొనవలెనని నాకుఁ గుతూహలము గలదు. నా కట్టియోగ్యత కలుగునట్లుగా మిరీగ్రంథమును ముద్రింపసాయపడవలయునని నన్నుఁగోరిరి. నేనును పెద్దలయినవారి యానతి సంగీకరించి, నాయోపినకొలఁది సరిఁజూచి, యీ గ్రంథమును ముద్రింప నీయకొంటిని.

ఈకావ్యమునందలి సప్తమసర్గ యింతదనుక లభింపనే లేదు. సహృదయు లెవ్వరేని దీనికి మాతృకగలవారు, మాకాభాగము నందఁజేసినచో సబహుమానముగ దీని కనుబంధముగ శ్రీ వెంకన్నపంతులుగారు ముద్రింపఁదలచియున్నారు. మాకీ గ్రంథమునకుఁ దగిన మాతృకలు లభింపకపోవుటచే యథాతథముగ ముద్రింపఁగల్గితిమి. దొనఁగు లున్నఁబరికించి తెలిసినచో సానందముగఁ దరువాతి ముద్రణమున సవరింపఁ దలచి, విజ్ఞుల సట్టియుపకృతి యొనర్పఁ బ్రార్థించువాఁడ.

వికృతి
వై కుంతవకాదశి
20-12-50

}

ఇట్లు విన్నవించు
విబుధవిధేయుఁడు,
చిలుకూరి పాపయ్యశాస్త్రి.

శ్రీశారదాంబాద్వైతము:

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్.

ప్రథమ స్కంధః

శ్రీమూ సఖాంతోః ౭ హిమభానువంశ
వసీవనస్త స్సదయ స్స రామః,
కృష్ణో విదేహాత్మజ యాన్వితో ౭ హ్వాం
నేతా కృతిం మే సఫలీకరోతు.

౧

జయ త్వజస్రం పరమోదకే ౭ చోఘ్న,
వినాయకో యః పరమాంజనేయః,
క్షమాందధాన స్సశివ స్స్వశక్త్యా
నందీ స పాయా దతిమాత్ర మస్మాక్.

౨

ఆర్యే నమస్తే సుపరోక్తిబంధ
కృతోరతా సత్కవిమండలస్య,
అభీష్టదానే సకలస్య భూమా
సభాసు వాత్త్వం భవ లోకమాతః,

౩

వ్యాసం కణాదం కపిలం చ శాస్త్రైః
స్తైః పాణినిం జైమిని మక్షపాదం,
బుధా ద్ద్వివేదీకులచంద్ర యం త్వం
వదంతి గోవిందగురో నమస్తే.

౪

నిర్మాతు మర్థద్వయయుక్త మేకం
పద్యం హ్యశక్యం కవినా సుఖేన,
అహో కృతిం శ్లేషమయీం విధాతు
కామస్య మే సాహస మాస కీదృక్.

౫

ప్రవర్తతే రామకథాంతరే యో
రస స్తతః కృష్ణకథాంతరే ౭ స్యః,
ఏవంవిధా స్తే బహవో ౭ త్ర యత్త
తావ్యస్య నిర్మాణ మశక్య మస్య.

౬

తథాపి రామస్య కృపావలంబాత్
కృష్ణస్య చాశ్చర్యకరం కవీనాం,
శ్లిష్టం కరిష్యామ్యహం మాఘ కావ్యం
శ్రావ్యం సతాం రాఘవయాదవీయం.

౭

కథాశ్చ రామాయణకాండషట్కు
వసంతి యే భాగవతస్య భవ్యాః,
స్కంధే విచిత్రా దశమే చ తాసాం
కుర్యామహం సంఘటనాక్రమేణ

౮

శబ్దై నహం భారవికాళిదాస
మాఘాదికావ్యప్రహితాన్ ప్రయోజ్య,
ఏకాక్షరాం శ్చామరణోశనిష్ఠాన్
ధ్రువం న చైకాక్షరణోశనిష్ఠాన్.

౯

క్షమా జగద్రామకదైవ కృష్ణ
కథాపి వా కర్తు మిదం పవిత్రం,
కావ్యే ౭ త్ర గంగాయమునే ఇవ ద్వే
ప్రయాగ ఏతే కిము తాభియుక్తే.

౧౦

త్వం రామ భూపాలక రాఘవశ్చేత్
త్వం కృష్ణ గోపాలక యాదవ శ్చేత్ ,
కథం ప్రసిద్ధిం బహుకాల ముర్వ్యాం
న ప్రాప్నుయా ద్రాఘవయాదవీయమ్.

౧౧

సునాయకం కావ్య మిదం మహా స్మై
సంతో ౭ సుగ్రహం త్వపి దోషయుక్తం,
అపి స్ఫుటం కంటకవ ద్ద్విరేఖా
న కిం భజన్తే సమరంద మబ్జం.

౧౨

అనత్సు నిందత్స్వపి సత్సు మే ౭ స్య
కావ్యస్య న స్యా త్త తి రీదృశస్య,
కాకే వ్యి వాలం వికటం రటత్సు
పికస్య నాదస్య మనోహరస్య.

౧౩

శ్రీరామకృష్ణా పరదేవతే చేత్
పరప్రబంధం కుకవి స్సభాసు,
అహం కరో మీతి వద త్యలం యః
కథం పతే న్నాశని రస్య మూర్ధ్ని.

౧౪

అధ్యేతు రధ్యాపయితు శ్చ కావ్యం
 శ్రోతుః పరం శ్రావయితు స్తథేదం,
 శ్రీరామకృష్ణా విహ చా వ్యముత్ర
 శుభా వుభా తౌ కురుతాం శుభాని.

౧౫

స్వానాం బుధానాం సుహృదాం చ పిత్రో
 ద్గురోః కృపాం ప్రాప్య కృతానతి స్సన్,
 శ్నేషై రశ్నేషై స్సహితం విధాతు
 ముపక్రమే రాఘవయాదవీయమ్.

౧౬

సాకేతనామా సహితార్థసంఘా
 నానామహాభూతివితానశాలా,
 పురీవరా ద్యా రివ భా త్యయోధ్యా
 భిఖ్యాంతరామా మధురా ధరాయాం.

౧౭

దుగ్ధే యతో ౭ ర్కం ఘటికోరుఘంటా
 భ్రమా జ్ఞానా నాసమయే ౭ స్య సన్నా,
 కదాచి దుత్థాయ భియా సకృత్త
 త్స ద్వాదశాత్మా భవతీతి మన్యే.

౧౮

జన్యే సహాయో జయతి ద్విషో యో
 జన స్సజ్ఞస్త్వి కుతో ౭ మరేంద్రే,
 భీతే సురేభ్యో యుధి జ్ఞాతేతి
 హసంతి శక్రం పురి యత్ర వీరా.

౧౯

యస్యాం విమానాగ్రవిహరభేద
 వినోదనాకృష్టకుచాంశుకానాం,
 స్త్రీణాం స్తనేషు స్వకరాభిమర్శా
 ద్దత్తే యశో లాంఛనదంభ మిందుః ॥ ౨౦

సౌవర్ణనర్ణా స్కరిణ స్సమేతాన్
 ఘంటారవై ర్యత్ర ఘనా నివిలోక్య,
 సదా సవిమృత్తనితాభబుద్ధ్యా
 కుర్వన్తి నృత్యం గృహసీలకంతాః. ॥ ౨౧

మదీయగానం పురి గాయకానాం
 గానేన నో సామ్య ముపైతి యస్యాం,
 హఃహేతి చింతాయు గతేవ హఃహః
 నా మైతి గంధర్వజనేషు కశ్చిత్. ॥ ౨౨

విరాజమానో ౭ పి సరాజమానో
 విశారదో యత్ర సశారదో ౭ పి,
 సర్వో విదానో ౭ పి సదాన ఏవ
 జనో విమాయో ౭ పి సమాయ ఆస్తే. ॥ ౨౩

పురీం రరక్షాస్త్రువి దుగ్రసేనో
 మహాసుహృత్పంక్తిరథో గతారిః,
 అయీ నయీ తాం వినయీ చ రాజా
 రాజామరాణా మమరావతీం వా. ॥ ౨౪

జిష్ణు ర్య ఏవాపిచ ధర్మరాజో
రాజోత్తమః పుణ్యజనో య ఏవ,
శివో ౭ పి వా గంధవహ్నో య ఏవ
శుచిః ప్రచేతా శ్చ య ఏవ నూనం.

౨౧

సురావగాని ర్ఘరకాంతి యస్య
గుణాభిరామస్య యశో విశాలం,
బ్రహ్మాండహర్మ్యస్య మహత్తమస్య
విరాజ తీవోదుసితం వితానం.

౨౨

ఇత స్తతో ౭ ధః ప్రసృతేన చోర్ధ్వం
స్వర్ణాజసాం భూభవనం ఘనేన,
యస్య ప్రతాపేన నతో ద్వితీయం
బ్రహ్మాండభాండం లన తీవ హైమం.

౨౩

నిర్మాయ నిర్మాయ మజో బుధో యం
యదా శతానంద ఇలాతలే ౭ భూత్,
అయం తదారభ్య న యా త్యనూనాం
నూనం శతానంద ఇతి ప్రతీతిం.

౨౪

శస్తాని వస్తాని యథేష్పితం య
త్కల్పః కథంచి ద్వితరన్ బుధేభ్యః,
కశ్చి త్పలాశీ కిల కల్పనంజ్ఞాం
సురద్రుమేషు వ్రజ తీతి శంకే.

౨౫

వామా స్వతః కోసలముఖ్యభూప
భువో విజి త్యాతనుబాణజాలైః,
స్వరాడధీనాః ప్రబలః కదాచి
తస్య క్షుప్తగోత్రోద్ధరణ శ్చకార.

30

గుణై స్తత సోదర ఆదరేణ
యుక్త స్సుహృద్దేవక ఉజ్జ్వలాత్మా,
ప్రాజ్ఞో ౭ గ్రజాజ్ఞాం శిరసా దధానో
మాలా మివాంగీవ రరాజ ధర్మః.

31

జన్యే హితో దేవకసంతతిం స
ముద్వాహ్య భీరుం వసుదేవ ఉత్కః,
కదాచి దాగత్య సదేవకేన
రాజ్ఞా స దత్తాఖిలదివ్యవస్తుః.

32

వాహం లనత్కంసగురో రథాజ్ఞాం
ప్రాప్యధిరూఢ సుకలత్ర ఉచ్చైః,
రాజ్ఞా శ్చ హృష్టస్య సదేవకస్య
పురం స్వకీయం ప్రయయా స కంసః.

33

సంహర్తు మిచ్ఛుః పరముగ్ర సేనో
దితస్య మాగ్నే త మువాచ ఉచ్చైః,
ఆజిస్థిరాత్మా బుధయాధమోద
కృ ద్దేవకీ మాధిగతో బభూవ.

34

రాజాత్మజా భావగతో భవేత్కిం
 నాహం తు వేద్మీతి విశంకమానః,
 నిజాంతరంగే తనువాచ ఏక
 శ్చౌరిః స్మ తిష్ఠ త్యధికం సతాపః.

31

తేనూజదం కర్తు మయం సకంస
 మఘం సుధీ ర్దివ్యగిరం సుమంత్రాత్,
 శృ తోరరీకృత్య తదాత్మజాయో
 స్మనాయ యాచే చ పురోహితం తం.

32

కురుష్వ మన్యుం న యత సృభార్యో
 వ్రజా త్మజా న్దానయతాన్ బుధ స్త్వం,
 హంతాస్మి హస్తీ తి త మాహ శౌరిం
 పురోహితో వాక్య మథాధికంసః.

32

పురోహితాదిక్షి తిదేవతాభిః
 సాకం సవాగార ముపేత్య పశ్చాత్,
 సధూసమేతః కిల రాజనకాళి
 స్స దృశ్యశృంగారచితక్రియో ౨ భూత్.

33

దై త్యే పురా వ్రాప్తవరే కుమత్యా
 స దేవకౌతుకతో గురౌ గౌ,
 కృతప్రదూతి స్సతి తేన జాతం
 దుఃఖం తదా వేదయితుం విధాత్రే.

34

మందాక్షయు క్తత్సమయే సమన్య
ర్భాష్పేఘ ముగ్రాక్షసరాజజన్యం,
సర్వం నిజం దుఃఖ మభూతపూర్వం
స్యవేదయ ద్విశ్వసృజే మహీ గాః.

౪౦

ఆగత్య ధాతా హృది కర్తుకామ
స్తదీయకామం స్వయ మక్షమో ౭ పి,
విజ్ఞాప్య సర్వం సరసః ప్రణమ్య
తుష్టావ సూక్తైః సబుధశ్చ విష్ణుం.

౪౧

అనంతవాణీ కుశలప్రదా గౌ
స్తత్ర స్థితానాం సుమనోజనానాం
యుక్తా మరాఘేన తత శ్రుతైవ
మేకేన కేనాబ్ధరవా బభూవ.

౪౨

అంశేన రామ శ్శుచిభానువంశే
వసుంధరాయాం సహసా జితో ౭ హం,
కృష్ణో విరించో వసుదేవతో ౭య
మావిర్భవిష్యామి విలోకయ త్వం.

౪౩

కాంతా సమస్తా వసవశ్చ రుద్రా
దివౌకసో దిక్పతయో ద్యధీనాః,
విద్యాధరా వానరముఖ్యరూపా
భవంతు శీఘ్రం ధరణౌ నిజాంతైః.

౪౪

సతాం సరక్షోజన ముగ్రరూపం
రాజాహితం రావణ ముచ్చదోషం,
బలిక్షమం వానరసాధనోఽయ
మహం కరిష్యామి రణస్థలస్య.

౪౧

కృతావతారా భువి భీరవో వా
శస్త్రా భవంతః ప్రభవంతు దేవాః,
విచిత్రయాపాః సహసా రమేశ
లీలార్థ మిత్యాహ తత స్స్వయంభూః.

౪౨

ఇత్యాహ భూయోఽపి విధి స్సురార్థం
హితోంగ మే జృంభణతః ప్రభూతం,
ద్వీపం విచిత్రో లవణాంబురాశ్వా
వృతిం గతం త్వం వ్రజ జాంబవంతం.

౪౩

తదాచలా మర్త్యజనా న్నికామం
మాశ్వాస్య ధాతా స్వపదం జగమ,
సురాశ్చ చిత్రాకృతిభి స్సమేతా
బహుబలా స్స్మృతతరంతి పశ్చాత్.

౪౪

అజాత్మజః ప్రాహ తదాసనేతి
గోపాః పరే వాశ్రయిణో బుధాస్తే
స్వా శూరవంశ్యా రఘువీరకం స
భావం తత సైస్త్వి ర్భువి నేష్యసి త్వం.

౪౫

న శూరసేనాధిపతి ర్వితన్వన్
మన్యుం పరం పంక్తిరథో బుధాఞ్శ్చ,
పురోహితోక్తిం హృదితాం యథార్థాం
మత్వా మహాబోధనమాహితోఽభూత్.

౧౦

న కంస మన్యో వసుదేవముఖ్య
గణో జజన్యే సకల క్షమాగః,
స్వయంభువో భాషణతోఽథ నానా
కారాశ్రితో రుక్సహిత స్థితోఽభూత్.

౧౧

యోఽభూ దయోధ్యాధిపతి స్సురోత్క-
ష్ణడ్భావజా నుద్భృతవాన్ సపత్నాన్,
త ముగ్రసేనాంశభవం తదాసీం
మహాదరాః కే విబుధా న జగ్ముః.

౧౨

మంత్రైః ప్రవృత్తే శుభదై స్సమాధి
కరస్య మన్యుజ్జ్వలనే పరస్య,
ముదాతనోః కుక్షిత ఆస శౌరే
స్సద్భాజినో వా విధినా న్వహీనః.

౧౩

వీతాంబరోఽనేన సులక్షణో యః
పుమాన్ పరో మన్యుగత స్సృభాతి,
ముదా తతోఽయం సుమహా విరాజిం
సద్యోగమాయా మితి గాం జగాద.

౧౪

సద్యోగమాయే వసుదేవశౌరేః
 శ్రితం కలత్రం గురుపాదసంసద్,
 అనంతకూపం నయభక్తమేక
 కాంతోదరం సద్వజ భావితో మే.

గీగీ

సదేవ కన్యాత్మభవ స్సమీపే
 భవేయ మాద్యే తనయస్థితోఽహం,
 శీఘ్రం భవ త్వంచ మహాయశోదా
 సందాత్మజన్మా కుముదే మహాత్మక.

గీఁ

కాంతోదరస్సూర్వసుదేవతో హి
 భక్తం యత స్సంచక్రషే జయాసత్,
 అసౌచ సందవ్రజ భాక్త దేక
 దారాన్నినాయాశుగతేఽత్ర పుంసి.

గీఁ

పురోహితే నార్యతనో స్తమస్తః
 కిం కుక్షితోఽభూత్ప్రసవోఽస్య శౌరేః,
 హంతే త్యశేషా మనుజా వధూభి
 ర్వాహార ముల్కా నితరాం సహోచుః.

గీ.౮

అంశై రనేకై రధికోఽథ కామం
 పురందరాదిత్రిదశాసునీతః,
 బద్ధాంతరాత్నా భువనావనాయ
 వధూదరస్థోఽస్య హరి ర్భభూవ.

గీ.౯

అన్యభి రింద్రావరఃస్వరూప
మిలాతలే దుర్ధర మంగనాభిః,
గర్భం బిభర్తి స్మ య దస్య కాంతా
జనః పరో మోదయు గాస తస్మాత్.

౬౦

తదా భవన్మందగతా విపాంసు
గండస్తనామా జితచంచలాభాః,
ఆపాటలా దుష్టు త భూషణౌఘా
యేషాం ముదాఢ్యా నియతా నితాంతం.

౬౧

ఉద్భిన్నయోః కుంకుమభానుమత్యా
ముఖేందుధీమిలితయో స్సృజ భాతః,
స్తనాబ్జయో రంతరితా ధరాంగౌ
యచ్ఛూచుకే ఉద్గరుతా వివాళీ.

౬౨

స్తనౌ ఘనౌ వీక్ష్య మనోరమా త
ద్ధరాధరబ్రాంతితదగ్రనిష్ఠే,
అతిష్ఠతాం నిశ్చలనే ఇవాభే
యచ్ఛూచుకే మేచకరోచిషేచ.

౬౩

ప్రాంతాసితాభౌ పర మింద్రసీల
కీలావివ ద్వా నిహితౌ చ వృత్తౌ
కుచద్వయీపాతభియా విధాత్రౌ
యచ్ఛూచుకే రేజతు రంజనాభే.

౬౪

దృగ్గోచర స్సాస్య త్పురమాణురూపం
 కస్యాపి యస్మద్భ్యతలం తు సూక్ష్మం,
 న యస్య కస్యాపి పురా తదా త
 దహో మహా ద్ద్రగ్విషయో బభూవ.

౬౫

వేదత్రయం విప్రకులే కతా వా
 సహావ్యయీభావకశబ్దజాతే,
 లింగత్రయం వా విలసత్పురా య
 ద్వలిత్రయం సోదరతో ౭ భ్యదర్శి.

౬౬

భాషా యథా జ్ఞానిజనే సునామా
 సమా వినీతా వ్యలన న్నికామం,
 యుక్తా ముదార్యా వసుదేవభార్యా
 గర్భేణ సాకం సమహానిశాన్తే.

౬౭

తదాస్య భూరూపగృహాః ఘనశ్రీ
 వర్షాః పరం వీక్ష్య సఖిజనాసూః,
 తదీయదారాః పరమందిరేషు
 యోషిజ్ఞసో మోద మపార మాప.

౬౮

గుణై రనేకై రతిభాసమానో
 రఘూత్తమో ౭ యం ప్రతిభాసమానః,
 శౌరిః పరం ప్రాప్య సదానమాన
 శ్రీగో ముదాఢ్య స్స సదానమానః.

౬౯

అజాదిదేవా మునిభి స్సమేతా
జగన్నివాసం తనుగర్భవాసం,
తదా స్తువన్ సూక్తిభి రిందిరేశం
తౌ దంపతీ భానుగుణౌ కృతార్థా.

20

గర్భః ప్రయాసేన భృతో యయా స
కౌసల్యయా వత్సక మంబుజాత్యై,
సానందగుప్తా కిల రోహిణీ భో
జ్జ్వలానతీ రామ మసూత సూనుం.

21

తదావిదాస న్నను కేనయేన
సుతా పరం సా భరతంచ కృష్ణం,
అసూత మాగ ధ్యధికా చ శత్రు
ఘ్నం లక్ష్మణం గౌరతరాంశుకం శ్రీ.

22

కృష్ణో ౭ వనౌ శిష్టజనావనాయ
యదా రమేశో ౭ వతతార రామః,
ఘనా జగద్గు సృజయంచ నేదు
స్వర్గే తదా దుందుభయౌ జగౌ గౌ.

23

అథో యథావ ద్వసుధేవ ఏష
తుష్టావ తుష్టశ్చ ననామ విద్వాన్,
ఆరాధయామాస పరం నిశాంతే
పూర్వం సుతత్వేన సదేవజాతం.

24

విధే సదాసేవ్యశివే పరస్మా
త్పరాంఘ్రివద్దే తవ సాదరాస్మి,
శుభాయ నూనం ప్రవరం విధార్య
భార్యాస్య తుష్టావ తథేతి దైవం.

౭౫

సుతో ౭ చ్యుతో యత్పరమో సజాతి
రభూ దలభ్య స్త దముష్య భాగ్యం,
కస్యస్య త్రమో వర్ణయితుం తదేతి
స్తుతిం సురాః ప్రీతియుతా వితేనుః

౭౬

బ్రహ్మాదిహేతుః పురుషోత్తమో ౭ ధ
పురోహితశ్రీ సదినాన్వయస్య,
ఉవాచ వాచం వినయాచితం తం
తుష్టాంతరాత్మా వసుదేవ మేవం.

౭౭

ప్రజాపతి స్తం సుతపా ణభూ ర్య
త్పరం సమారాధ్య సుతే హితః ప్రాక్,
తుష్టేన తస్మా త్పరమాత్మనా భూ
స్తనూజవాక్ హే శుచిభానువంశ్య!

౭౮

సదాదరస్తే ౭ స్తి హి విద్విషో నూ
నంద్రవజం సాతిశయం క్షణే ౭ స్మిన్,
ననూనయైకో వసుదేవ గోప్యః
ప్రజా మహీన స్సజయా మత స్త్వం.

౭౯

తతో ముదం కామపి విత్తతో వి
ద్విషాం జనానాం విదధ త్తదేతి,
సుతోద్వహ స్సన్నియతాంతరాత్మా
నందవజం ప్రాప సరాఘవో ౭ యం.

౮౦

హిత్వా యా త్యవరోధనన్త ససు తే తస్మిం స్త దోచ్ఛ్రంఖలే
సంస త్సద్వజ ముద్రానో వసుఘనః ప్రాదాచ్చ సద్రాజనః,
శేష స్తత్ప్రవహో జలం పరిహరన్ భోగై రహీనో ౭ న్వగా
ద్భిన్నా స్వాంతరతో ౭ధికా సరఃశివా భూ చ్ఛారభూ

ర్వాహిని. ౮౧

ఉన్నిద్రాన్ స్వసదేషు సద్వజ మఘో గోపాన్ సభా మున్మనా
స్సంపశ్యన్ ససుతా నుపేత్య సహసా నందశ్రితా నుత్తమాన్,
త త్రాతీవ నయ న్నయంచ చతురో నంతం యశోదాతనుం
భు వ్యాత్మాన మమం స్తచేతసి కృతార్థం రాజచూడామణిః. ౮౨

స్వతో యశోదా నను భద్రకాలీ
ప్రజా మహీన స్సమహముదో ౭ పి,
నినాయకాంతా మఘవాన్ నిశాంతే
ద్విష స్తదాగో ౭ పి విదాసదా నః.

౮౩

జగ త్యధీసోదరవానరాత్మజో
గరీయసో ౭ ప్యుత్తమచక్రనందకః,
తదా సుతో ౭ భూ దవితా యశోదయా
విదాశ్రిత స్వప్రసవస్య విస్కయః.

౮౪

అత్యంతం సకలతమోహరణ ప్రపశ్యన్
 సత్సంగం గురుసహితః కలా దధానః,
 ఆకాశే విధు రివ గోపరాజగేహే
 శ్రీకృష్ణ స్మృ నపది రాజతే సరామః.

౮౫

ఇతి శ్రీ వింజమూరి కృష్ణసూరిసూనో న్నాతమసగోత్రస్య
 రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతౌ రాఘవ
 యాదవీయే శ్రీపదలక్షణే వృత్తలక్షణ
 సూచకే శ్లేషమహాకావ్యే
 ప్రథమ స్సర్గః.

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్.

ద్వితీయ స్సర్గః

జ్ఞాత్వా తనూదయయుజం ప్రయయా స్వసారం
స్వారాతి రావణభృతై ర్హననే విమన్యుః,
యోగాధిజాత ఉషితం సహసాధికంన
ఏష స్వయం రఘువరం వసుదేవ మాప.

౧

ఉత్క్రామత స్త మవలోక్య పరంచ కుర్వన్
వాద్యానతో ౭ థ వశగా నభివాదతో ౭ నూన్,
సర్వం దదామి పరమాదరతో న కాంతా
వత్స్యం సభార్య ఇతి శౌరివరో ౭ బ్రవీత్తమ్.

౨

రాజ స్సవత్స మయి తే తనురూప మిష్టం
సర్వం దదామి భవదీరితయా పునోక్త్యా,
దాతుం స్వతోస్త ముచిత స్త్వము సర్వదాథ
యో ౭ జ్ఞీత్యవ క్తదనుభావ మముం సకంసః.

౩

శత్రో ర్వసంతతిలకా మదియం విధేషు
జీవా న్యహం న సమరం రిపుణా గతాయాం,
అస్యాం తనా వితి భవ న్వసుదేవ ఏనాం
పశ్యం స్తత శ్శుచ మితో ౭ వనతాననో ౭ భూత్

౪

భోభో బుధేంద్ర పరసంహరణా ద్భవే త్కిం
 భీరో స్తనో స్తనుభువ స్తన కార్యమా మే,
 రాజోత్తమే వదతి గా మితి సత్యథాసా
 జ్జ్వాల తచ్చనణతో లగ్ని రివాజ్యపాతాత్.

గీ

యద్భావి తద్భవతి కార్య మయే పురోక్తాం
 గా మన్యథా వదసి యత్సరభావహీన,
 సర్వోఽపి హంత శుచిభానుకులే త్వనర్హం
 త్వాం తం వదిష్యతి తది త్యచద త్సయోగీ.

౬

శ్రీమానినోఽద్య కృపయా పరమేన రామా
 వత్యం దిశాభయ మతీవ తపస్వినే త్వం,
 ఏవం పరం బుధవరం వసుదేవ ఆర్యాం
 వాచం పురోహిత ఉవాచ సభోజసూనుః.

౭

అంగీకృతాత్మ భవనోద్గతి రేషవీత
 మన్యుః పురోహితగిరా వసుదేవ ఆసీత్,
 మాయాం అజాం రఘుచరస్యచ తస్య విశ్వా
 మిశ్రో లగ్రహీ త్స గతమయ్య రనద్వధాయ.

౮

దుర్గాత్మజోద్గతివిభీతి రథోపురోధో
 వాచా త ముచ్య గురుకన్వపదోదలేన,
 విద్యా తథా కుజనపేన చరే త్వయాహహో
 దృష్టా న యేన పురుషేణ యథానతా శ్రీః

౯

స్వాత్మానుజా ధనభుజాంచితరత్నభూషా
లేపప్రగంబరగతా ధృతచాపబాణా,
కృష్ణాగుణోత్తమతమా విదరా ధరాయా
విఖ్యాన్య సంతతి రహో సఫలా నివాసీత్.

౧౦

సత్కం సముజ్జ్వల మథో ఇతి భద్రకాలీ
తం యోగినం వచన మాహ సతామనామా,
మనోన్య స్తవావసతి కిన్నరకల్పహంతా
హంతాస్మ్యహం విహతియు గ్భవతో ౭స్మి శత్రోః

౧౧

రామాభిభాషితవచో భయదం నిశమ్య
మాసీ స విస్మయతేమః సమహానుకంపః
తత్సూచకం మనసి చింతయతే స్మ తస్య
సత్కలధర్మభవనస్య సభోజపాశః.

౧౨

ప్రాయో భవ న్నరగురో సకలాత్మపుత్ర
దాసేన వేదవికలం నను యా భవంతం,
హోమాదికం పరమదానపరం నిధిజ్ఞం
ఇత్థం జగాద వసుదేవ మయం తపస్వీ.

౧౩

భాతిస్మ క్లుప్తగురునామతయోపిత స్స
న్రామో జయీ సద్మ గిహ ప్రసవో ౭ ధ యస్య,
క్విప్తస్య మానిన మముం వసుదేవ ఆహే
త్యుక్తం మయాహిత మన ద్వదిదం క్షమస్య.

౧౪

ఏత్యావరోధసదనం పితరం య థాంబాం
 ఆశ్వాస్య దేవకభువం వసుదేవ మార్యం,
 భక్త్యా సదాశరధి రాశు తయో రనుజ్ఞాం
 ప్రాప్త స్తతః పుర మవాప చ సాధికంసః.

౧౫

ఏవం పురోహిత ఉవాచ వచోఽథ సర్వ
 రక్షో జనప్రియ రఘూత్తమ లక్ష్మణాఢ్య,
 బాలాన్ క్షమాసురజనాంశ్చ పరా స్వితానాన్
 కోపేన సంహర పదం విజయీ భవ త్వం.

౧౬

సద్వేతితం సఫల ఉద్యతి బాలకాన్తే
 రామే తనూజ ఉదితే స్మ పురోధసారం,
 విప్రవ్రజాయ నిజగోధన మేన భూరి
 నందో దదాతి కుశులాయ రఘూత్తమస్య.

౧౭

స్వ స్వాహు రుత్తమజనాః పవనో వవౌ సక్
 సూతా జగు (ర్విజయ) దుందుభయో ౭ భినేదుః,
 ఖా త్పుష్పవృష్టి రపత త్తనయే పురోఽస్య
 గోపస్య కామ ముదితే ము దభూ జ్జనానాం.

౧౮

కాంతా శ్చలద్గలదురోజశిరోజభారాః
 శ్రాంతా జవాగతివిరాజనితంబబింబాః,
 సద్యో సరో ౭ప్యపరివస్త్రనిబద్ధమధ్యాః
 ఏత్యా స్వపుత్ర ముదితం పురతో ౭భ్యవశ్యక్.

౧౯

ప్రాబోధసారవతటీం మహితాం భియా యో
హీనో జనైః కుబలిదానకృతే జనైః స్వైః,
పశ్యం స్తరూ న్కులఖగైః సహసాధికంస
ధాత్రీభృతో రఘువరో మధురాం ననందః.

౨౦

యోగీ రఘూత్తమ మువాచ వచ స్సమం స
భోజస్య గోకుబలిదం వసుదేవ మేవం,
తుష్టాన్మనోఽహ మధునా చిర మాగతో మాం
యత్సానుయు గృహనగోపనుతప్రవృత్తః.

౨౧

భూయ స్త మాహ సహిదం సహితం ముదేతి
త్వం కానసప్రజ ముపైత్య వనాయ చిత్రం,
మాత్రా భవన్నను వశే ద్భవతా భృతో మా
పిత్రా యథా సహముదే తనయో లఘూ మే.

౨౨

రామో స్మృథే త్వయి బలాని బలే కలేనో
వాచః ప్రియా ధవరిగృహ్లాతి తే పరస్మిన్,
రాజ్ఞో భవే వనిమహా నహితాత్మ.....
భూరి త్వవ క్తదను శౌరి మయం ననందః.

౨౩

తన్మంతగో హిమక రాన్వయజో బభూవ
గాం చాహ గోపనుత మిత్యథ తం తపస్వీ,
దృశ్యస్య దేవక ముపప్లవ మగ్రతో ఽతి
గంతవ్య ఆశు విపినప్రజ ఆర్య తత్రే.

౨౪

శంస స్వనో నను మహాశ్రహగ స్సవేగో
గాఢ్యద్భవో బుధహితాయుధ మారవృత్తిం,
భాస్వద్భవం సరిత మేత్య న తా మియేష
సన్నద్భవ ఏష తరితుం సహగోవజాతః.

—౨౧

యా పద్మినీ కలితగంధవహః వరాలీ
శ్రీవాహినీ జయతి చారుపయోధరాఢ్యా
తాం ధీవరై స్తదనుయోగిభి రేష సీతాం
యోగీ తతార రఘుభా గధిరుహ్య నావం.

—౨౬

యస్మి న్నజేంద్రబలభూ ర్విధితో సురస్త్రి
సాధో వనే నృభయకృద్ధి న కాచి ద స్తి,
హే సన్మనోహర నదా శ్వతిగమ్యతాం న
వాచం రఘూత్తమ మిమం స్వజనం యథోచే.

—౨౭

అత్రాథలాపనహితే రఘువల్లభే సం
నద్దే గుణాంతరకితే గహనం వ్రయాతే
వామాగతాసు రహితాలఘుపూతనాశో
ద్యుక్తా సఘోష మబలా శుభతాటకాఖ్యా.

—౨౮

దృష్టా న సుందరమణౌ గతభూషణాభి
ప్రేతాశుకా గతవతీ సహ సాధిఘోషం,
మారీచనీచసుత గాలయనత్కపాలా
వామా వరైషసహితై రధికేన రామైః.

—౨౯

చైత్యాంగనాథ భవతి స్మ సుకేతుజాతా
నందాలయం పరిగతం స్వభవం మహంతం,
శ్రీరామమేవ పరిహర్తు మనా దురాత్మా
భూ దాక రేణు రివ కేసరిణః శిరోజం.

30

గోపాత్మజేన వినదోరుకుచోన్ముఖేన
ద్వేష్యా శరేణ నిజమర్మసు పీడ్యమానా,
నేత్రే వివృత్య ముహు రంఘ్రికరం ప్రసార్య
కేశా న్వికీర్య చ రురోద మహావవం సా.

31

తత్క్రిందితేన సధరాచ ధరా చచాల
ద్యా సుగ్రహ శ్చ సకలాః ప్రతినేదు రాశాః
సాసాధ్వసు స్తరుసమూహ మపూర్ణయత్సు
దూరం సమీపగ మపౌహపత త్తదంగం.

32

దీప్తోగ్రదంష్ట్ర మగకందరకల్పనానం
కూపాలకం కుచవినిర్జితగండశైలం,
తస్యాః కలేవర మశేషజనో విలోక్య
తత్రాస చాస నృహరిః సపురః సలీలః.

33

యుక్తా భియా తనుజ సః సకలో వృతాంతాం
తత్రత్య ఏత్య సురవై రివధ్మా నిరీక్ష్య,
తం ప్రాతిలింగ సదృశం మహాత్మా పరక్ష్య విశ్వవిద్యాలయ
ప్రేమా మహాన్త మథ గోపసుతం కైరభ్యసం

34

దృష్ట్వా తదా తనుజ నః పురుషూత ఏవం
తాం తాపసంకలిత ఆహ యశోదయాఢ్యః,
యుక్త స్సమాహితముదా శరదః ప్రసాదం
అస్మి న్కురుష్వ పురుషోత్తమ గోపపుత్రే.

31

ఆలింగ్య తం రఘువరాత్మజ మేత్య జాత
హర్ష స్తదా శరవరం విదరం విధాయ,
నందో గుణై రధిక మాస్యచ కారయిత్యా
యోగీ పదం ససమరా మసురీం పరేతాం.

32

య ద్గోపపుత్రవిహితే య మతో వద్మదైః
తద్దేహగంధతతి రుత్కృతిన త్వ మాప,
ఆమోదగాః సుమనసశ్చ పరాహతాః ప్రాక్
గోపాలకా స్తదను విస్మయినో బభూవుః.

32

సత్వోద్ధతిం ఘనమనః ప్రగతం తదాన
త్పాత్రం గురో రుదలన త్కిల గోపసూనోః,
సిద్ధాశ్రమం భయయుతావిదితం యశోదా
కాంతాతిలింగ నృహరిం జనతానతా తం.

33

యోగ్యేషగో బహుయుతార్థజనః ప్రవృద్ధ
గోపాలజాతవరశాసనత స్సనందః
గత్వాశ్రమం ప్రహుతవాక్ పరమాత్మజాత
శ్రేయోఽర్థ మాన విధివ జ్వలనం హవిర్భిః

34

ఉద్ధృత్య పీక్ష్య రఘునందనకం యశోదా
భానం గతం స్వక ముపేత్య సమీప ముత్కం
యోగ్యాశ్రమం గురు మనో ధురి తం ప్రమన్య
దానక్షమా సదధికం భరణాయ నిన్యే.

౪౦

సచ్చక్రగంధబహురూపతయా ధికంస
దానోదయో రఘువరో ఘనఘోషగామీ,
సద్యో భియ స్తృణముఖో జని రాక్షసో హ్యే
వర్తజ్వల న్త మహర త్స్మయినం పదంచ.

౪౧

న ద్యచ్ఛభావరహితో రిహతః పదేతోఽ
భూ ద్బాలకేన హరిగా వహితేన సద్యః,
మారీచనీచదనుజో వసుధిం నిరస్తా
ద్యోమానవేన లఘు తేన యయా సఘోషం.

౪౨

ఆపూరయ స్తశదిశో వినదేన రక్షః
క్షేపీ శిలాద్యశరము గ్దనుజో మృతో జభూత్,
బాలో జప్యహలో స చ జయీ విధినేతి ఘోషం
సర్వో జనః సమభియాయ యశోదయాస్వ.

౪౩

ఆలోక్య గోపతనయం సహితం జయేన
తం విస్మితః సమ మతీవ యశోదయాస్వ,
అశీర్వాచాంసి సకలః ప్రవిధాయ నన్న
ద్యోగీ తతోఽన్త మధికం నయత్స్మ మన్యం.

౪౪

కృష్ణే సమస్వయశసః పయసః పరస్య
 పానస్య కర్తరి వరే త్రకదాచి దంతే,
 ఉజ్జ్వంభితే లఘుముఖే భువనం ప్రకాశం
 వీక్ష్యానసాదరయుతా జనతా యశోదా.

౪౫

శూరాన్వయో లఘువిదేహవర స్సుహృద్వ్యం
 హృష్ట్యాథ నామ కృతయే ప్రసవస్య విత్తో,
 నద్వా వరస్మ నయతే స్వపురోహితం సం
 నందశ్చ తద్బహుమతిం సచకార యోగీ.

౪౬

తౌ వీక్ష్య శూరకులినో ర్ముద మాదధానౌ
 బోధ్ధా ననామకరణంచ తదాగమార్థీ,
 రామం బలం ప్రవయసం కిల వాసుదేవం
 బహ్వఖ్యకం తదనుజించ జహావ యోగీ,

౪౭

ద్రష్టుం త్వయా సమ మహం సకుమార మున్ము
 త్కోదండ మార్య జనకం వసుదేవ మాప్తం,
 ఇచ్ఛామి నందకవిదేహపురీం సరామ
 ఉక్త్వా నయేతి మధురాం ప్రయయా తపస్వీ.

౪౮

యా పద్మినీతిమభవానితభావి భాతి
 తా మాప గాం సుమనసా ముచితాం స మానీ,
 శంస స్మహ త్తదధిగత్య సరాఘవ స్తాం
 తీర్త్వా నదీ య మగమన్మధురాం విశాలాం.

౪౯

తత్రత్యగోపచుతం సకలం బ్రువాణో
యోగీ మిథో రఘువరాత్మజయో స్సరత్క్రైః,
సత్కార మేత్య సుమతే ర్వసుదేవత స్సత్
యక్తో విదేహపుర మాప తత స్స్విత స్సః.

గీ०

రామశ్చ కృష్ణ ఇనభౌ ఇతి లక్ష్మణశ్చ
భీరస్థలీ మభిత ఆశు పదాంబుజాభ్యాం,
పశ్యాన్ముదా గతముచౌ వశినః ప్రవాహాన్
గోత్రాన్వితే నతు రతీవ విలోకయన్తా.

గీ०

రామస్య నాకసహితాశ్రమగస్య పూతా
స్పర్శేన పాదయుగలస్య విలోకనేన,
న్యాయస్య కర్తు రభవ జ్ఞనతానతానో
గ్రావాకృతీ రమణతో హి పరస్య కాంతా.

గీ॥

సర్వత్ర సన్ద్రవజమహానవసీతహః
రామోఽన్వితో బహుమతో వశినా బలేన,
కృష్టాశ్రితో పరజయః పరగాధిజాతో
గోత్రాధిపస్య జనకస్య వనాక ఆసీత్.

గీ३

యోగ్యాలి రేత్య రఘునందన మేకదాన
ధీరా స్సమృద్ధుఖ మితం జగతో యశోదా,
ఆలింగ్య వీక్ష్య చ సుహృద్వచనా బభూవ
సాకల్య మస్య సమవేక్ష్య సవిస్మయాన్యే.

గీ४

కుర్వన్విభుః స జనకాతను సత్కృతిం స
భోజస్య భర్తు రథ సన్మనసా పరస్య,
శ్మణ్ణౌ పురోహితత ఆవసతిస్మ విశ్వా
మిత్రస్య సద్వజ మనేకకథా యథాజ్ఞః.

౧౬౧

సిద్ధాశ్రమాసురహతౌ సురభూసురాక్షౌ
తౌ ద్వా వరా బలహరీచ సమానగోత్రౌ,
వేత్తి స్మ ఘోష మథ దాశరథీ ముదేతో
యోగీ తతః సముచితం సమహజనౌఘః.

౧౬౨

రామో జయత్యతిమహా నవసీతహరీ
కృష్ణో ద్వయో వినయగుర్వయితం ప్రజేశం,
ఇత్యుక్త మంబుజదృశం జనకం యశోదా
శ్రుత్వా తదాత్మభువ మిత్యవదత్ క్షణో ౭భూత్.

౧౬౩

రామం గురో సమమహానవసీతహరీ
త్యాహు ర్జనా మృదులమూర్తి మయే భవంతం,
హాహా త్వయైష సమయ శ్చివధర్మభంగ
రూపో బభూవ జనకార్థమితే కృత్రోనన్.

౧౬౪

సప్రత్యయం శుభవచో భువనేశధర్మా
రోపం శ్రితో మమ మహానవసీతహరీ,
త్వం గోభువం పరతతో వసతో విదేహ
రాజోదితో నృహరి రాస యశోదయాధ్యః.

౧౬౫

గోపాలకేషు విముఖేషు పురస్థితేషు
సర్వేషు రోషనహితేషు పరాజితేషు,
గోప్యాశ్రితో ఘనముదో జనకోదిత స్సక్
కోదండభంగకృ దభూ న్నవనీతహృత్సః.

౬౦

సద్యో విధే ర్వసువరో ధరయాన్వితో హ్లా
మాజ్ఞాం సదాససముదాయ ఇతః ప్రజేశః,
భూత్వా సంపక్తిరథ మేత్య ఘనవ్రజం స
నందస్థితోఽచ్యుత మనావిలసద్యశోదః.

౬౧

గత్వా సమం దశరథం నవనీతహృత్కం
ప్రాప్తం సుహృత్ప్రేసిత మున్ము దులూఖలే యం,
సారప్రభే త మభితః కకుభస్థితేఽపి
మాత్రా హితం ముహు రపశ్య ద్దైకదారం.

౬౨

ఆజిస్థర త్వబల భగ్నపరార్జనసూహ
ర్యా ధ్వశ్రవా ఘనగుణ ప్రసితోదర స్సక్,
శార్దూ తదానుగ మథాత్మజ కౌతుకస్య
హేతో ర్విదేహగురుచోదిత మభ్యపశ్యత్.

౬౩

ద్వా సోద్ధతౌ సహనగౌ సహసా తదాస్తాం
ఉత్కౌ సుతౌ వినయినౌ కిలరాజరాజః,
తౌ రామలక్ష్మణవరౌ సమిధ స్సమానాక్
అత్యంత ముజ్జనక భృత్యజనో దదర్శ.

౬౪

విద్యాపరా రచిత ఆదిమణి ప్రయుక్త
గ్రీవా ఘనాజ్యపగతాగమతో గుణేన,
శత్రుఘ్న ఆశు భరతో సలకూబర శ్చే
త్యేతం పరం సదనుగౌఘ మవశ్యతాం తే.

౬౫

రాజాధిరాజతనయా సదృశౌ స్మ దృష్ట్వా
శాపప్రతారణ మతీవ పదాగతౌ చ్ఛా,
బుధ్వా పరం పృథుక మీడ్య గుణా వభూతాం
ముక్తా మహా విదధతౌ గవి శం సత స్తా.

౬౬

సంవశ్యతోః పరమ ముద్గతయో స్తయోర్వా
నందేన గోపపతినా విదితేన భూయః,
శార్జీ సమోచిత గుణప్రసితః సభృత్య
వర్గ స్తథా బహుమతో ౭ ఖలకౌతుకో ౭ భూత్.

౬౭

వృద్ధో ఘనప్రజ మహీధర జన్మ దృష్ట్వా
భీరాశ్చ శంఖ రథ భృత్యజనాయుతా స్తే,
ప్రీతాం నయే సదసి గోపవరా యుయుక్తాం
నందాయ సర్వ మితి సాధు విదేహవాక్యం.

౬౮

మాసీ మహాశరచయ శ్శివధర్మభంగ
కృద్గోపతే తనుభవో భవతి ధ్రువం నః,
మత్తో వనీభువ మవాప్తు మనా స్వగన్తా
గచ్ఛే స్సరాఘవ మహీసతరాం తరం త్వం.

౬౯

తేషాం వచః పరమహర్ష యుతో నిశమ్య
గోపాధి ధీగుణచణః సుతస్తక్తచిత్తః,
సర్వా సయం సపది బంధు జనాంశ్చ భృత్యాన్
వాక్యం హితా నితి సుమంత్రముఖా నువాచ.

20

యన్యే మహాగమహృ దాస సుతో చలోఽఘో
నూనం భవేన శివధర్మహృ దస్రపాతః,
దృష్ట్వా ఽద్య వాశుభనిమిత్తచయః పురంసత్
బృందావనం వ్రజత తజ్జనకస్య యాతం.

21

దిక్షు ప్రసర్పతి సతి స్ఫుటతూర్యముఖ్య
వాద్యధ్వనౌ హిశజనేషు సమాగతేషు,
సర్వోత్తమోప కరణేషు రయేషు గోపో
గచ్ఛత్సు సత్సు పురతో రథ మారురోహ.

22

ఆనీయ కేశవ మథోబలభద్ర మాశు
శత్రుఘ్న మప్యతిమహాభరతం సభార్యః,
గోప స్వగోధనయుత స్సపురోహిత స్సన్
బృందావనం సజనకస్య పురం జగామ.

23

గోత్రాధిపో రఘువర స్తరసాగత స్సన్
యత్తస్య సత్తనుభువో పచితిం విధాతుం,
ఆగచ్ఛతి స్మ జనకో విషవో బుధ స్తత్
కశ్చిత్పరో బల మితో పరమస్వరూపః.

24

ప్రాప ద్విదేహ హరిణాపచితం పురస్సత్
 వత్సావరేణ రఘురా ట్పు సదక్షిణేశః,
 సద్యో బుధస్య భువి మన్మథన స్మహాత్మో
 గ్రోభూ త్సమృద్ధితతరః పతిత స్తతశ్చ.

౭౫

గోపీ విదేహ ఇతి వాథ ఉవాచ భూరి
 నందోగతం స్వపుర మాత్మభువం తమేతమ్,
 దిప్త్యాగత స్త్వమసి దైత్యహరో యతోభూత్
 తస్మై రఘూత్తమకులం ముదితం పవిత్రం.

౭౬

ప్రాజ్ఞానతః పరమతు ఙ్ఘనకో ఒకోయః
 సత్సంహతే బల మభూత్తరసా నిహంతుం,
 ఆరాధికంససఖివిన్ననసం మహీభృత్
 సాంకాస్యగస్స్వభువ మశ్వధనోపర స్త్వం.

౭౭

వీరో విదేహ భృత ఈడ్యగుణాస్వసాధు
 గోదాన మేషు రఘుగోత్రభవో బుధేశం,
 పశ్యత్సు సత్సు పృథుకేషు సమేషు రామా
 దీనాం చకార మత మాత్మభువాం న పశ్చాత్.

౭౮

భేరీరవే సతి ఘనే బుధలోక ఆరాత్
 ఆగచ్ఛతి స్వనికరే ముదితేచ గత్వా,
 రామాదయో జనక వేశ్మ పురోధసారం
 ఆన స్సకౌతుకగుణాః కిల గోపబాలాః.

౭౯

బాలోఽప్యహో గుణచహో రఘునందన సున్
కోదండభృద్ధితిజదోఽజని గోపిజోఽయం,
వక్త్రేషు గోపవనితా స్వీతి సంఘశ సు
నందో బభూవ జనక సుముదంచితాత్మా.

౮౦

భూయోఽవసీభవ మయం పరమ సురామోఽ
ధోలక్ష్మణో శ్రీయ మితాం సముదూర్మిలాంచ,
తాం మాండవీం సకలగోభరతః ప్రపశ్యన్
శత్రుఘ్న (ఆశు) వినతాం శ్రుతకీర్తి మావ.

౮౧

కాంతా లసత్వ మగమ స్మిల గోపబాలాః
ప్రాప్తాః స్థిత స్సమనసః ప్రసవా సువత్సాః,
విద్యాధరా జగు రలం ననృతు సుమాన్వ
రామా ఘనస్మితయుతాశ్చ స నందజాతాః.

౮౨

పశ్చా ద్యయా స్వనగరం జనసక్తచిత్తో
గోపో మహద్గహన మార్మజటో జ్వలోఽయం,
ప్రాదుర్బభూవ రఘుగోత్రవరస్య తుష్టో
రామోఽగ్రతో ముదనహోహి మహా నఘోస్త.

౮౩

గోపీజన స్తమఖిలో వికృతాకృతిం వా
దృష్ట్వా విదోదర మియాయ సతోహితోఽరేః,
గోపాత్మజోద్గతభయ స్త్వధికం ధరాయః
ప్రాజ్ఞాః స్థితోఽజని విజేతు మనాః పరం సః.

౮౪

భీతేఘనాహితఃతౌ సుమనో జనోఽ యం
హాహాకృతిం నపది పంక్తిరథే న లీలే,
అస్మాత్స్వభూః సముదితోఽ ధముఖా...
ప్రాణోబభూవ బలతో బహి ర్మత్తమాంగాత్.

౫౫

సరామకోదండకరోఽ ధ సద్విషో
రరాజ రాజాననత స్సముద్గతః,
అనేన యుక్తో బత గోపసూనునా
సరాయతోర్కా హతవాక్ పురా శరః

౫౬

సచోదితోఽనేన పరం మహేంద్రం
రామో బుధో నాశ మితోనతోఽ గాత్,
సురా వవర్షః కుసుమాని యక్షాః
జగుస్తతోదుందుభయశ్చ నేదుః.

౫౭

సతుష్టస్సౌ సహితజనాత్తత స్స కృత్వా
ప్రజేత స్సతోదండం తదనుసహసాకేత మారాద్యతేన,
కృష్ణ శ్రీయుక్త మవరజయనేశతం ప్రాపగోత్రా
పాలాపత్యంచ న ఘనమనా వాసుదేవ స్సరామః.

౭౭

ద్విపతోయుధాజి దధికో ధృతిం స్వభూః
ప్రచిక్కిర్మరేత్య రఘునాథవత్సకా,
పృథుకా న వేత్స్య చతురోఽ పిసోదరీ
తనయాసయోదిత ఉవాస సోదరః.

౫౯

గోపాలపుత్రాః సకలా మిథో యే
క్రీడన్మదా భక్తభుజా సరామాః,
తేషాం గురో శత్రు ముదో విధాతా
సన్మార్గగో ౭ భూ ధనవత్సహాః.

౯౦

పరశ్రీగోసంఖ్య శ్రితకులమితః సాధు విధినా
సశత్రుఘ్నానై దస్తదను హృతవ త్సస్థిరమనాః,
యథా గుర్వాదేశః సుకృతపరవత్స స్ఫుటయశా
బలాఘ్నో గేహంసద్ధర ఉచితమాతుల మ్మగాత్.

౯౧

ఇతి శ్రీవింశమూరి కృష్ణసూనోః గౌతమసగోత్రస్య
రాఘవకృష్ణభక్తస్యసోమేశస్య కృతౌ రాఘవ
యాదవీయే శ్రీపదలక్షణే వృత్తలక్షణ
సూచకే శ్లేషమహాకావ్యే
ద్వితీయ స్కంధః.

—

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్.

౪౩ తీ య స్స ర్గః

మహతా స యుధాజితా మతో
భరతో సంసతో ౭ తిలాలితః,
పరమోఘరిపు ర్యశోదయా
సహితో భ్రాతృయత స్స తిష్ఠతి.

౧

కృతవత్సకృపో రఘూన్వహో ౭
వసత స్సాధు తత స్సభాస్థలం,
నగురు స్సబల స్సుమంత్రగ
స్సపురాంతః పురత స్వభూ ర్యయా.

౨

అథ గోపసుతా స్సవత్సకాః
పరిపశ్య స్సవరా న్నజాపతిః,
క్షణ మాత్మనమాః శ్రియోత్సుకో ౭
జని తూష్ణీం స్థితవాః సమాగతః.

౩

త్వమయే పురుషః పురాతనః
పరమాత్మా రఘుతత్పరో గురుః,
ఇతిసో ౭య మ థాస్తువ త్రృజా
పతి రుత్కుః సపురోధనం మతమ్.

౪

ఘనవ త్సరసం పురోహితం

భువి శృణ్వ త్వ ధ గోపసూనుః,

పురుషోత్తమ మానతో మహా

నితి లోకేశ ఉవాచ విస్మయః.

౫

యువరాజపదే సమాహితం

కురు భూయస్తనయం పరాత్మభూః,

దయమానమనా స్వతః స్థితం

ప్రవయాస్త్యం హి గురో విదాత్మకః.

౬

కృప యేహితకృ ద్భవా భవ

త్వయి మే తే వశగస్య సంగతః,

రఘువంశహితార్థ ముజ్జ్వల

ద్గుణజాత స్త్వ మనుత్తమో హ్యయః.

౭

అయి భాగ్య మియ త్తయా జనో

రఘుగోత్రప్రకరస్య వేదితుం,

న భవ త్యఖిలః క్షమో జగ

త్యపి హి త్వం భగవా న్పురోహితః,

౮

సవిధిః ప్రమృజ న్ముదశ్రుభిః

పరిపూర్ణే నయనాంబుజే శనైః,

స్వతవ సమాహిత స్తతో

భవతి సైర్ద్రవ మహార్థతత్పరః.

౯

విదితో ఘనవత్సద స్తదా
 రఘురామ స్ససుమంత్ర బోధితః,
 స్వత ఏత్య ముదాత్మభూ రభూ
 త్రప్వణత స్తస్య పితు శ్శుభే నదే.

౧౦

ఘనవత్సయుతో ముదా మహాన్
 అథకృష్ణో రఘువల్లభో బభౌ,
 బలభద్రసమన్వితో గతో
 వనతో మిత్ర మహావ్రజం గురుం.

౧౧

కురుతే న్మ యతో ౭ ఘనాశసం
 సన్యపాలో భవదాకరో ముదః,
 ఇతి తం స మహాజనశ్శితో
 గురు రాహస్య తదాధిత ద్రవ్విజం.

౧౨

అఘహృ త్సబల స్సరాఘవో
 వినతో ౭ గా దథ మాతురంతికం,
 ప్రతుతోష సమాగధీరతా
 విధి నాథ్యా శుభలక్షణా చ సా.

౧౩

స్వగృహే స్వగురో రథాజ్ఞయా
 సకలత్ర స్సయతో ౭ వస త్సుఖం,
 సకలస్స పురంజనశ్చ స
 ద్రవ్విజ మాసీ దభితో గతోముదం.

౧౪

రచితాంజలిరేత్య కేకయా

త్మభువం ప్రాహహి మంధరా సమా,

లలనాలి రథేంద్రచోదితా

పరమానందసతీ మితి స్ఫుటం.

౧౫

యచి గోపన కృత్పుతో భవే

ద్రఘురామో నృహరి ర్హితే హితః,

పరమోపచయస్తవ శ్రియా

భవితా తత్త్వం హృద్భవోత్సుకా.

౧౬

స్థిత మాశు కురుష్వ గోవనే

స్వసుతం రామ మపి క్షమం వనే,

ప్రవరా సమయోషితాం వ్రజే

చిరకాలు బహుగౌరవం వ్రజే.

౧౭

తనయా దధికం వనం సఖీ

తనయం రామ మహం న చోత్సహే,

గవి బాల ముద్రది నేతు మి

త్యథ కాంతాం పున రాహ గోపికాం.

౧౮

న తథా వద స ఖ్యయే సుతో

రఘురామ స్సహితో హితో హితే,

ఉచిత స్స భవే త్తమస్తత

శృణు మే గా మితి సాహ గోపికా.

౧౯

అయిరామ మపి స్థితం వనే
తనయం శ్వః కరవాణి గోవనే
దయితే వచసా హితేన తే
పున రాహస్య తవేతి తా మియాం.

— ౨౦

నవనీ ముదిత స్వభూ స్సన
ద్భరతాంబా మహితాం స్థిరాశయా,
అభహర్యబలో గతో శనై
రతి మాత్రోదిత ఆన గోవకః.

— ౨౧

అభవ త్పబలో వనీం గతా
మథ దాసీ సువిచారితాం ప్రియాం,
స్వత ఏష నిరీక్ష్య సోదరీ
ముదితో దీనమనా యుధాజితః.

— ౨౨

తవ సారగణో జనశ్రిత
స్సదయం హంత మహాఫలార్హణః,
శిరసా వస మిత్యయీ త్వయం
బల మూచే వచనం తదా తనుం.

— ౨౩

త్వదభీష్టఫలం ప్రదీయతే
దయితే తేఽయి మయా మహావనే,
ప్రగృహాణ ముదాపరాగయం
బల మాహేతి హితాం న గా మదాత్.

— ౨౪

సుతను ర్వికలం తదాసుహృ
త్సదలం ధామ్న ఇమం ముఖశ్రియః,
స్వవర స్మృతి భాగమాహ గా
మితి గోపం సుబలాది తోహితాం.

౨౧

సముదా భవతా తపస్వినా
రఘురామేణ సహార్యకాననం,
అనమేన సతాల మున్మనః
ఖరరూపాసుర మద్య గమ్యతాం.

౨౨

ఋతనద్భరతేన గోవనం
సబలేన క్రియతాం త్వయాభయం,
సమ మిష్టఫలం త్వయా సమం
సమ మస్మాభి రిహ సుభూయతాం.

౨౩

స తదీయవచో నిశమ్య వా
సదయాధ్యేష ఇమతోహముదం,
ఇతి తాం పురుషోత్తమ స్తదా
లఘుగోపాళి మువాచ గాం ప్రియాం.

౨౪

భవతీడ్యగుణో హితోహి తే
తను రారామ ఇతో భజే దరం,
కుత ఏష భజే హి తం ధవం
నయగోత్రాభరతం ఫలం వ్రజ.

౨౫

త దిదంచ ముహు స్సర్కర౯ సస
ద్విభు రాసీ ద్వికలో ౭ భితోవనీం,
సహ సాపత దాదరాన్విశో
లఘురాజ శ్చ ముమూర్చ్ఛ తక్షణే.

30

సవిచారయతి స్మ సత్సరో
లఘుగోత్రా మభీత స్థితాం గతాం,
ప్రజలో విఫలో విలోకయ౯
ఘన ముత్తాలవసీ మత స్సతాం.

31

సమయే ద్విజవ త్పురోహితో
గతవాం స్తత్ర వరావరోధనం,
అమహ ద్గహనం సధేనుకం
సమపశ్య త్స మహీనసారధిం.

32

నకలోఽథ పురోహిత స్సమా
గతవా స్వీత్య సుమంత్ర ముత్సుకం,
సజనో రఘు సారధిం ముదా
యుత మేనం బలభద్ర మాహ గాం.

33

నను నేతు మితో మహామహో
లఘుసద్వార ముదారరాఘవం,
ఉషితోఽ ద్య పురోహితో మరం
విజయ స్వాజి మిత స్త ముద్గద.

34

స్వతః ఆత్మభునో బహో వసీ
ఫలసాతేన సమన్య మాహితం,
స మహీన మయం తదా ఖరం
ప్రమచూధీన మవాప సారథిః.

37

అథ సారథి నావసీపతి
ర్బలదేవేన సుహృద్వృతో ముదా
అభియాత తమోహితోమహా
తరసా సాధు నమన్కుతోఽ భవత్.

38

ప్రథసం నను రామ మానయ
ప్రభు మున్నిద్ర మవేహి సారథే,
అయ మిత్యభవ ద్గురో గిర
స్స బలేన ప్రమ దోదితోవదః.

32

సమరంజన ఉత్థితం తదా
పతితం తం ఘనతాలయం క్షితౌ,
పరమాజి మితం సవిభ్రమం
గతవా స్వీక్ష్య బలేన విస్మయం.

35

సకలోఽపి పరో బుధోదిత
స్తత ఏతేన బలేన చక్రిణా,
రఘుసారథి రీతి ఆజినా
సయ మన్యేన సుతస్య హందిరం.

36

అథ సారథినా సలక్ష్యగ్రహో
 వనత స్సాధుబలేన చోదితః,
 అఘహః గురుమందిరం సగు
 ర్హన ముద్భోష మగా త్సరాఘహః.

౪౦

స కదాచి దయం గురో స్థితో
 జని సింధో స్సుగభీరతాగుణాత్,
 అథ మిత్రభువో నతోగ్రత
 స్సహితో గోభీరమాం వినా బలాత్.

౪౧

సుదృశానుయుతం సుధాశ్చ్యుతా
 ప్రవిషాదం విదితే గవాశయే,
 స పురాంతగ మున్ముదేక్ష్య తం
 హితగోసంఖ్యజనం గురుం స్థితః.

౪౨

వికలోహి వృతం గవాగతం
 సమ మాలోక్య మహాశయం సుతం,
 పరమస్థిత సత్కదంబతో
 బత గోపః పరభంజన స్తతః.

౪౩

ససమాధి రలం రఘూద్వహః
 ప్రణిప త్యైత్య సమ స్సమాహితాం,
 దయితాం జనతామతో గురో
 స్సయశోదావిర ఇత్యవ గ్వచః.

౪౪

అధునా సకలవ్రజే గురౌ
మమగుర్విప్ర విలోక్యతే మయా,
అసుఖం నను కిం నిమిత్తమా
స్తదలం మే హిత మద్యకథ్యతాం.

౪౧

వికలే త్యభి కేకయాత్మభూ
స్సతి గోపే నృహరే ర్భలాజ్ఞ కా,
ఇతి సా జనతా మతా వచో
రఘురామం గురునంద మాహ తం.

౪౨

ప్రజ యోగ్యతను ర్వి నా బలం
ప్రబలం కానన మాశ్రితో ముదః
తదరిష్టమితోఽపి గోపక
స్తవసూను ర్భరత స్సుఖభవేత్.

౪౩

విపినం విశ రాఘ వాసమో
భవతోఽరిష్ట మితి ధ్రువం గురుః,
తవ నాహ నుతం భవంత మా
నయ యోగీతి తను స్సమాహ తం.

౪౪

అధునా శ్చుభవాక్ ప్రజ త్వయే
ఘనదాసస్తు నయానయే నుతః,
అటవీం ప్రవిశా మృగేత్యయం
హిత మూచే వినతః సతాం వచః.

౪౫

తరసా శరదో వత శ్చతు
ర్దశ లోకా స్సృహారే రభూ స్తునుః,
విధురోఽ య మహా తతోసహా
వనవాసస్య తదాన యోన్మనాః.

౧౦

బతగోపవతీ రుదన్ పరం
పురత స్తత్సమయే సముద్గతః,
నబలో మహిమజ్ఞ ఆహితో
నిజసూనోరపి కించి దుక్తవాన్.

౧౧

సుతరా మథ రామ ఆత్మనో
జననీవాన మగా స్మహావనీం,
రఘునంద ఇతో మహాముద
స్సయశోదా సహితో విలోకయన్.

౧౨

సవధూ మథ సూను సంయుతః
పర మంబా ముదితో గతో యశః,
గురునంద ఇతి స్వతో ముదం
స మహారామ ఇతాం వచోఽ వదత్.

౧౩

పర మాత్మభువం విహాయ మే
గురువాచా నుగతో వసీతలే,
చిర మస్మి వనే య మాప్తగో
భరతో హీన ఇతః కుతో ముదః.

౧౪

జగత స్స సమా శ్చతుర్ద శా
భిత ఏకో విరతో మునీంద్రవత్,
య దహం నను సంచరామి త
త్తవ వా దుఃఖిక్యతే క్షమాభివం.

౧౧౧

విషచుష్టతమేఽథ వీక్య స
ద్గుణ మహ్యవృత మాశయే ముదా,
భువి మిత్రభువస్థితం గురో
స్సుత మంబా నివపాత దుఃఖితా.

౧౧౨

సతి శృణ్వతి లక్ష్మణే మహ
త్తర మన్యో పురతో ఽ ధవే హితే,
వికలా కిల రామ మబ్రవీ
దితి గోపీ తనయం విలోక్య గాం.

౧౧౩

న సుతే త్వయి ముత్కరే పత
త్యుపజీవేయ మహం వనేహిగే,
విషమే ససజా గురు స్సమే
సభరాలో ఽ ధగురు ర్వియోగినీ.

౧౧౪

రుదతీం సమగోపికా రఘు
ప్రవరాంభోజముఖీ మువేత్య తాం,
కృతత త్తనయాన వేక్షణా
యుగప చ్చక్ర రతీవ రోదనం.

౧౧౫

వన మీఁపు మగమ్య మప్యథో
 పరమాభీరజనం సతాం వరం,
 స శుచం న్యవద నివారయ
 న్నితి రామో చ్యుత సారవి ద్గిరం.

౬౦

గతభీతి రహీన హృద్గతా
 లఘుశార్దీ గురు శాసనో వనం,
 అయితే నికటం తతో ముదా
 వ్రజి తాసీతి శపే శుచం త్యజ.

౬౧

సబలో ౭ ధ సహోదరం వరం
 ప్రవరం వాచ మునాచ లక్ష్మణః,
 క్రియతాం నను శాసనం గురోః
 ప్రమదా ప్రస్య పరస్య భోగినః.

౬౨

అరుణద్యుతి దృక్పరాహతః
 ప్రరుషాకాలయ ఉచ్చస్న న్మహః,
 సదహన్నివ గా మధశ్శిరా
 స్తరసా లక్ష్మణ ఆన భీషణః.

౬౩

ఘనభోగపదే వనే మహా
 నటనం కర్తు మథోద్యతౌ వ్యథాం,
 అఘహ రఘువల్లభో తనో
 ద్ధృదయే భూరిమహీశదుస్సతీ.

౬౪

గురుకోప మయి త్యజాధునే
త్యనుజాత స్వభుచా సదాహతః,
ఉచితో ౭ వనతాననో ౭ మునా
సనరేంద్రదేణ య ధోఽగాధిపః.

౬౫

అతిదుఃఖిత మాననే సఖి
నికరే శృణ్వతి లక్ష్మణే ౭ వ్యసా
ఇతి రామ మనంతరం పురా
రుదతీ వాచమువాచ గోపికా.

౬౬

భవ తానుమతేన సూనునా
రహితాం రామ హిమాం దహ త్యలం,
అయి శోకదవాగ్ని రుచ్చిఖిః
ప్రవిశేయం తదహం ఘనం వనం.

౬౭

చరితుం పరిత స్తదా స్వగో
వన మిచ్ఛ స్సహసా స్వభూయతః,
ఘన బాష్పముచం వచో నతః
స్సయశోదా మితి రామ ఆహ తాం.

౬౮

వచనం శృణుమే గురూ న్మనా
భవ శోకం త్యజతా వదంబికే,
ప్రజతాస్మి తవానతో వనా
త్తనయో హీన హృదంతికం ద్రువం.

౬౯

గురుగో భరత స్సుతౌమహః
 శయత స్త్వాం సదృశో యుధాజితః,
 అవి జైత్య తతోంబ తిష్ఠ స
 త్యనుకూలం ప్రమ దాగమార్థినీ.

20

కుశలాయ సుతస్య దేవతా
 జన సంకీర్తనపూర్వ మాశిషం,
 అకరో దధ ధైర్య మాశ్రితా
 రఘుగోత్రప్రమదా తథే త్యసా.

20

విధురం పతి మేత్య విహ్వలా
 విదితా వీక్ష్య తతస్త్వ థాగమం,
 ఇతి గోపసుతం పరం వరా
 మహికన్యా న్యవద స్నయేనగాం.

21

పర మహ్యవనం కురు ప్రభో
 సకల జ్ఞ స్సగుణః కృపానిధిః,
 జనకస్య వచో హితం హి నో
 బలిన శ్రోతు మయే త వోచితం.

22

యది రామ విహర్తు మిచ్ఛతి
 ప్రియగుర్వాశయ సద్వనే భవాః,
 వన మాశు భజే మహేశ్వర
 ప్రవిహో యేద మనుత్తమం పదం.

23

ఇతి సాధు పహుహితో హితో
బహుధా సానునయం మహానయం,
సత దాగమనిశ్చితో వచో
నృహరి స్తా ముదితో ౭ బ్రవీ దిదం.

౭౫

పద మేత దలం విహాయ స
జ్ఞన నిర్వేశకృతే మయా సమం,
భజ తాపయుతా మమాజ్ఞయా
ద్యసముద్రా ననికాం నిరాగ్రహం.

౭౬

గతరోషరయః కృతాంజలి
స్సవివేక స్సకలక్ష ముత్సుకం,
నృహరిం వినయాతిలక్ష్మణ
స్సత దాపన్నగ ఉక్తవా న్వచః.

౭౭

కృత ముక్త మనర్హ మస్తి య
న్నను విస్మృత్య పరం క్షమస్వ తత్,
సకలం పరిహృత్య సర్వదా
వనత స్త్వార్య భజే న సంశయః.

౭౮

స మహా భజగం తత స్తథే
తి సుమిత్రాత్మజ మానతాననం,
ఇతి సానుశయం విలోభ్య గాం
నరసింహో రఘు వల్లభో ౭ బ్రవీత్ .

౭౯

గహనం కుశేభ స్థలం సమం
 మృగభూజ ద్విజరాజి రాజితం
 సమయావ్రజ సన్విహాయ స
 ప్రమద స్త్వం పద మేతే దుస్సనాః.

౭౮

గురుగో భరత స్తత సుమః
 పరితో ౭ మూం సరసాం స నిమ్నగాం,
 పతగోషజనో భిషేకత
 శ్చిరకాలం భవతు స్వత స్సుఖి.

౮౦

శ్రీరామ ఏవ మనమే సతి భాష మాణే
 ప్రాప్తే సహోదర మహీన మరోషభావం,
 మహ్యత్మభూరమణ కం పరమం త ముత్కః
 పశ్యం స్తదా ముద మహీన పధూజనో ౭ గాత్.

౮౨

నాగై పైస్వి సుహలక్ష్మణశ్చ వనధి జ్యామాప్తు మిచ్ఛ సుదా
 త్మగో విత్తమఘాతుకం స తరలా హ్తారాం స్తదా పన్నగః,
 పశ్చా ద్వివ్యతరాంబరాణియుగ పన్నానామణీ సుక్షమా
 భూ రాసమ్య సుయజ్ఞ ముఖ్యనివహం నిన్యే సనామస్రజః.

౮౩

సముదితి సతి పరస్మిన్ బ్రహ్మనిష్ఠాన్ పదార్థాన్
 గతవతి తదనుజ్ఞా మేత్య క్లుప్తప్రమాణః,
 వసుధి గురుగృహం శ్రీమా న్యయా స్వం సుమిత్రా
 త్మజ యుగధ సకాంతః సద్మహిత్యాసరామః.

౮౪

ఇతి శ్రీ వింజమూరి కృష్ణసూరిసూనో న్నాతమసగోత్రస్య
 రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతౌ రాఘవ
 యాదవీయే శ్రీపదలక్షణే వృత్తలక్షణ
 సూచకే శ్లోషమహాకావ్యే
 తృతీయ స్కంధః.

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్

చ తు ర్థ స్స ర్గః

సద్భూషాయత మపి భాసురం స్వధామ్నః
తం దృష్ట్వా సమ మథ వారితస్వదారైః,
ఆలిం గ్యా గత మభితః స్మ శార్ఙ్గణం గో
పాలేంద్రః త్యజతి మహాముద్రాం బిందూమ్.

౧

హేసూనో బలసహితో ఘనం వనం త్వం
తద్గచ్ఛే ర్మమ వచసో యతో ౭ సి బాలః,
ఇత్యుక్తః కిల జనకేన నైచ్చ దాప్తుం
శ్రీరామ స్తదపి బలో బలేన సాకం.

౨

నత్వా మాతరపితరా తథా తపస్వీమ్
కారీ సన్ పరమముదః సహోదరేతః,
శార్ఙ్గ పశ్యతి పరితో యుధాజితో గో
జాతేశో నిఖిలజనే వనోన్ముఖో ౭ భూత్.

౩

ఉన్నిద్రే నిజజనకే లఘువ్రజేశుమ్
దావాగ్నిం కమపి సదాతనో దకంఠః,
శ్రీకృష్ణో ౭ సి బత పరస్థితో ౭ నుకూలం
దోషాంతో బత నితరాం తదాశ్రయస్య.

౪

రామం విధ్యయి చ గురుం వసి మయోధ్యాం
సద్భాజాం తనుజ స మా మితాత్మక స్సక్,
గచ్ఛంతం సుఖ మమునా సహేతి మాత్రా
రామ స్యానుజ ఉదిత స్తథే త్యవ క్తాం.

౫

భ్రాతౌ శార్దూణి సహకాననం సుతే ౭ భూత్
స్వోక్త్యాంగీకృత మితి లక్ష్మణే యశోదా,
గన్తుం సా శమనజలానుగా సుమిత్రా
దిశ్రేష్ఠత్రిదశయతిః ప్రహర్షణీయం.

౭

శార్దీ సన్నభగురుచోదితో స్ఫురద్గు
స్వభ్రాతౌ సహ సబలేన లక్ష్మణేన,
నానాగం సుత నుయుతో యయకా సరామః
నద్బృందావన మభితో వనం విధాతుం,

౮

తేజస్నాస్స రథ సహితః సుమంత్రగామీ
గుర్వాజ్ఞః పుర మబలాన్వితో ౭ విశద్యః,
శ్రీరామం పరమముదాన్వితో ౭శ్రుబిందూక్
వీక్య ప్రీపురుషగణో హిమా న్ముమోచ.

౯

సంతాపాశ్రుభి రుదభూ ద్దృజే జనానాం
సర్వేషాం వసతి సమున్దతే ౭ యస్మిన్,
శార్దీ భూధరతరునిర్ఘరా న్ప్రపశ్యక్
నానాగు ర్గహన మగా దయం సరామః.

౧౦

వాహిన్య శ్శుచినమయే వనం కిలాప్తే
రామే నో పరమ గతో యయుః స్వకాంతిం,
రాధాః సంజ్వర మథరామచంద్రవీక్షా
సాకాంతూ ధ్రువ మభవ ద్దురాపతాహః.

౧౦

సద్యః స్వానపి సుహృదో జనా ననేకాన్
ఉద్యుక్తా స్త సితవరోఽనురాగభాజః,
సూతి స్మానుగతవరో నివారయన్ వా
సాకం తై ర్ఘనతమసాపగాం వనీం సః.

౧౧

మిత్రం వా హిత సమయం ప్రలంబ మస్తం
ప్రాప్యంతం సనగ మగా న్నదీన ఇచ్ఛుః,
వీక్ష్యంతం తత ఇహ వాహ్యవాహరూపాం
సద్వాహీకరమివ విశ్వవై శ్చలీనాం.

౧౨

ఉద్రిక్తో భవతి తదా సుతో త్తమోఽస్తం
జ్ఞ స్యాత్మా నమత ఇతో మహాశయేన,
రామ స్యాధికవిదితో జితః సవాహః
సద్ధామ్నా ధ్రువ మసహః సముద్గతస్య.

౪౩

శార్ఙ్గీ స్వే సకలజనో జితో వహన్ శ్రీ
ధామానం సతి సరసాశయే వనేవా,
రామ స్సన్నలచయ ఉన్ననా సగాంతే
మిత్ర స్తం పరమబలాన్వితే గతేభూత్.

౧౪

స త్వన్మం సముపగతే సుహృత్తమే వా
తత్కాలే కువలయ మభ్యగా ద్వికాసం,
రాజా నీ ద్గివి సకలో లుప్థిత స్సక్
కామీ స ప్రమన ఇవాఖిలో జనోఽభూత్.

౧౫

సద్యోఽముం జవన ముదారమారథాగ్రే
పశ్యంతో రఘువృషభం జనప్రజం తమ్,
శ్రాంతా గోనివహ మతీవ మార్గమాణాః
వాభీరా దిశిదిశి దుఃఖితా బభూవుః.

౧౬

హస్తానూరగవిలయో యథాగరాజం
కృత్వా స్వం సకలజనా సనీత్య మార్గాత్,
గాః పశ్య స్నఘ సఘవశ ఏత్యహృష్ట
స్సభ్రాతృప్రియతమ ఆస గోపపాలక.

౧౭

నిష్క్రాంతా నిలయగతా జనా అనాథాః
పశ్యంతః పరమముదాశ్రు ముంచమానాః,
వృద్ధేభ్యః కథమపి తత్కథాః శశంసుః
తేఽభూవ స్నఘ వికలాశ్చ విస్మితాశ్చ.

౧౮

గోత్రాభృత్యజతనయే చ సద్వజేన
స్వైర్గోషైః సతి వికలే బలేన సాకం,
ప్రత్యగ్రే జలద ఇవోచ్ఛక్తై రనంతే
కామోదోహన ఉదితో వనీతలేఽభూత్.

౧౯

సన్కాశే వససి ఘనే వనే ౭ భిరామే
గచ్ఛంతి స్మ సుమనసో వికాశవత్సమ్,
ఆవ్యో తం వితతధరా యయుః పలాశాః
తత్కాలే ముద మతివిప్రయోగినో ౭గుః. ౨౦

కాంతారం బలసహితః ప్రవిశ్య చిత్రాన్
సోనన్న ముహురగనిర్భరాం శ్చ పశ్యన్.
భుంజానో మధురఫలాని కంఠమూలా
న్యత్యంతం ముని రివ గోవజ స్తుతోష ౨౧

కుర్వన్ శంబర మబలం సతో మహీలా
యోగ్యాతేః కలితశరో ఘనాః ఘనాశః,
రామః సారసహిత ఉచ్చరాజతేజః
కాలః శారద ఉదజృంభ దధ్యరణ్యం. ౨౨

వాహిన్యా నరహరి రద్రపుత్రికాయాః
తీరే నిర్మలపయసో ఘనాగమాంతే,
ద్రష్టవ్యే పరమతనోః ప్రసారయన్ గాః
తథౌ స నృగసహితే స్వతః సరామః. ౨౩

య త్తీర స్థిత సికతోచ్చరాశయోచ్ఛా
రాజన్తే యుగప దుపాగతాః సమోతాః,
స్వర్లోకా ఙ్గిటితి యదృచ్ఛ యావతీర్ణా
పానా యాద్ర ముపై త్యజా ఇవాపామ్. ౨౪

ఉత్తుంగా పృథులకుటాః సాలసాలా
సాశోకా తిలకవతీ సమన్మథా యా,
సజ్జాతీః పరమశివా గతానుకూలా
తాలాఘ్యా రుచిరభు జాంగ నేవ భాతి. ౨౧

సచ్చాయో ఒహులదలో యదీయతీర్థ
ప్రాస్తస్థో ద్విజసహితో ౭ భ్రమందీశాఖి,
అశ్వత్థః ప్రతిఫలితః సితాంశుబింబే
నూనం సన్మృగుర ఇవ ప్రలీయతే ౭ ంకః. ౨౨

సర్వేషా మపి హీతశృంగి బేరపూ రా
క్రాంతాగా సరి దయి దృశ్యతాం త్వయేష్యా,
తత్తీరే పగహని సింగుదీద్రుమాంతే
సో ౭ దైవం నిజ మనుజం వసన్ బభాషే. ౨౩

కృత్వానుత్తమహరి మంశనాథ మారాత్
తచ్ఛేష్టా అపి భయదా వనే న చిత్రాః,
అలో క్యాఖిలవలగోపభీరవో ౭థో
హ న్తాలఘ్వతనుకుజో ౭ భవన్నికామమ్. ౨౪

భగ్లాన సన్మహరి ... రాశుయాతాః
జిత్వాశాం సహ సుమనోభి రర్చితార్థాః,
గచ్ఛంత్యః సరతి హిమాగమే హిరాజ్ఞో
గోసంఖ్యోత్తనుతయకన్యకా న్యతీష్ఠక్. ౨౫

సాతాఘ్యః పరమహిమాన్వితో మహీ తం
 సద్రామం కువలయసారసారిహాశీ,
 కాలేయః సమజని విప్రయోగిభాగ్భిః
 సంప్రాప్తో యమ ఇవ మూర్తిమా నశేషైః.

30

శార్దూ శ్రీమతి కుభువా ముదం శుకానాం
 ఏత్యాంతే విటపనిసారగో పికానాం
 నద్యా గావనన ఉదాసనోఽథ కృష్ణా
 ఆకల్యం ధన మభితో విహారభాజాం.

౧3

భో దేవాద్రియవసనాని శంకరో నో
 గోత్రాయా మిహ గురునాకృత్యో వస త్వం,
 గా మేవం స్ఫుట మనకృత్ సుహృన్నిషాదః
 తం ప్రోచే తనుజన ఆసతో ౭ నునేతా.

3-9

గోపాలప్రవరసుతో వనే వనంతం
 శార్దూర్విం సవది నతిక్షణం స్తవంతం,
 దోషా సన్నిజమహిలాజనం స్థిత స్త్వం
 భూజాస్తే సుహృద మువాచ వాచమేవం.

33

గచ్ఛామి త్వరితముదారగోపనూనో
 ర్విం ప్రాప్తో గురువచసో మ మానుకూలం,
 ఆదాయ ప్రియవసనం తవేక్షణార్థీ
 నావందే హ్యసమభరాం ఘనాం వ్రజ త్వం.

3౪

ఉద్బాహుః ప్రకటభగః సువాజ్ఞీషాదో
నత్వా ప్రాంజలి రుషితః కిలానుకూలం,
జగ్రాహ ప్రమదయుజ స్తథేతివాచో
దైత్యాః పరమబలోత్కరో ౭ ధ వా సః

31

గా మాహ స్మ పరమభీరు జాత ముచ్చైచః
స్వస్థాసా వితి సహసా గమాధిచిత్తం,
ఆర్యార్చా త్వదుపహితా హిసా ము దాసీత్
తోకల్ప స్తవ భవితా శు మాననస్థః.

32

గచ్ఛంతం సపుర మిదం సమం పితృభ్యా
మన్యేభ్యః కథయ వచో మనోజ్ఞవృత్తం,
కల్యేత్వా నత ఇతి శౌరిణా సుమంత్రో
రుగ్గోపుత్కర ఉదితః పురం నివృత్తః.

32

అభ్యాశే సితపయస స్త మాపగయాః
శ్రీరామ స్సమ మథ సూనునా జహిధ్రం,
ఏతస్మా త్పరమముదా సదే త్యపశ్యత్
రోగోపస్థపతిక భూర్మహాగమం సః.

33

ఆజ్ఞాతే సుహృది నదాగతే ౭ పకృప్తే
స్వభ్రాత్రా సహ సమహేల ఏషరామః,
ఉత్కంఠః పరమవనాననీం ననాహి
గాః పశ్య న్నమరసరస్వతీం తతార.

34

కుర్వాణా నయి సహతో హిమం సమీరం
వర్షం చాతప మగమా స్పరోపకారాః,
స్వచ్ఛాయా దలఫలకంద మూలగం ధైః
పశ్యేతి ప్రియ మనుజం స ఆహ మాగ్నే.

౪౦

గోపాజ్ఞా మథ పరమోదనార్ధినస్తే
క్షుద్రా సుతౌ కృతి మివ గోపజా వహంతః,
ఆస న్వాత్మభువ ఇతా ప్రచేతసా వా
స్వేంతేవాసిన ఇవ సత్వరం ప్రయాగం.

౪౧

కర్తా సద్విజనివహశ్చ కందమూలం
సత్రస్యా సి పరమయాచకేభ్యపిభ్యః,
కం యోగ్యాశ్రమ మితవానివ ద్వితీయం
బ్రహ్మైక స్తదను దదా సమాహితోంతం.

౪౨

గోభర్తు ర్హి దశరథస్య శాసనా త్తా
నాయాతా న్నుగుణగణా నివలోకయంతి,
ప్రాజ్ఞా భూ త్యదథ భక్తదారకాంచితౌ
పూతాత్మా పరమవసీ సురాంగనాభిః.

౪౩

శ్రీకృష్ణం పరమతనుం క్షమాభువం తం
రామం లక్ష్మణమపి వీక్ష్య హర్షభాజా,
తన్నామస్మరణకృతా తదాజ్ఞయా స్వం
సత్రోకప్రవర మగామి యోషిదాల్యా.

౪౪

యోగీ వా తనుజన ఏష తస్య పూజా
కృద్ధన్యోఽజని సృహచే ర్షతాన్మ గస్మి,
ధిజ్ఞా మిత్యలపతి సత్యగాం వనాన్తే
ఆరాళీ ద్విజనికరో ధ్రువం ప్రదోషే..

౪౫

గోపాలాత్మజ మపి శౌచినో దిదృక్షుః
సబ్రాత్మసియ మసితం పరం విచార్య,
ఆత్మాయా ద్వికల ఇవాధికం సశంకో
సస్థానా దచల దనంతరం ద్విచోఽఘః

౪౬

కలేః సత్యతనవనం విహాయ ద్విష్టే
సన్మందో విబుధగురో రఘూద్వహారం,
హస్తేచ్ఛాపరమసురేంద్ర దర్పనాశం
భార త్యాత్మభువ ఇయాయ యోగినోఽగం.

౪౭

తస్యాక్త్యా సతనుయు గేత్య చిత్రకూటే
హుత్వాయం శుచి మధికం దరాలయేఽద్రా,
భక్ష్యై ర్గోష్ఠధ బలి మామిషైశ్చ వనైః
కుర్వాణో వరజనతో ఘనేషు జాతః.

౪౮

గాపః స్యుః పరమయుగానురా స్సుచిత్రా
తోదూఢతా స్వయమతి యు గ్వసేః సుఖం త్వం,
వైలోస్థీతి విరసితేన భూభృథాత్మా
సర్వో వస్వయ మభవ త్సోఽజాతః.

౪౯

పశ్యన్ విస్మితహృదయో గిరింద్రరూపం
 ప్రీతసూనుం తదనుగతః ప్రసారయన్ ఘోషః,
 ఆత్మీయకా నదల మనుత్తమస్య నందో
 ధామ స్మావసతి సఖంచ గోపజాతః.

గీ०

గోభర్తః పరమ మఘే సతి ప్రమన్యో
 నదబ్బుందావన మభికం త్యజేతి రామః,
 శ్రోతా ఏరితి రఘుసారథి ర్ఘనౌఘః
 సంయుక్తోఽత్యజ దళిల స్తదా నదృక్షమ్.

గీ०

ఆయాతే వనముచి గోపధామశేఽగా
 దాజ్ఞాతే రఘుహరిణా ఘనే సుమంతే,
 గత్వేఘః నదశరథం రుదన్ స్వదహ
 శ్రీరామే త్యథ శరణం యయా రసార్ద్రః.

గీ०

దోర్భ్యా ముద్ధరతి సుమంత్రత స్సై బుధ్వా
 సారం స్వం సుతచరితం రఘూత్తమం తం,
 సన్గోవర్ధన మఘహృత్సభీరుసంఘః
 కారుణ్యా ద్భువి పతితం యథా మహాద్రిమ్.

గీ३

భీరూణా మవస దథ స్థలే ముదా వా
 సారేంతే క్షితిభృత ఉద్ధతః స్వసంఘః,
 గోపాలో వికల మజాత్తజోఽప్యవోచే
 నీచై స్తం పరమతవస్వీవాక్య మేతం

గీ४

దోషాంతోఽప్యజన్తి మయా సమున్మలహితః
కాంతారం ఘనరస బాలకోఽభిరామః,
యద్గోవర్ధిన ఉదితః సదానుజాతః
తత్త్విష్ట స్వ మిహ సయన్ కుతః ప్రమోదం.

౧౬౧

ఆనీ జ్ఞాప్యవరధు గిత్తో ఘన స్స రాజా
జ్ఞాత స్సన్ పరమసమాహితోఽవరోధమ్,
గచ్ఛేమేతి ఉదీత్య భూరి శౌర్యా
జ్ఞాగోపా నిజనిలయాన్ శనై ర్నిరామః.

౧౬౨

త్వం సద్యో నన మసి హాగతః సదోషం
స్వస్తోమం ప్రియసుత రామ వేతి వక్తా,
సామోదో దశరథ ఏష ముక్తగోత్రో
దోషా సజ్జననిరతోఽథ గోగతోఽభూత్.

౧౬౩

దోషాంతే జగు రల మద్ధరాగతానాం
గోపస్యోత్తమ మభవం దివోమరాజ్ఞాః,
శ్రావ్యోఽచ్యుతః స్వర మథ దాన మేత్య సర్వే
భేర్యోవా గవి పరితాడితా వినేదుః.

౧౬౪

సంపశ్య స్సజన్తి గతం స్పృశన్ సగోపీ
సంఘాంతం సహ పరిరభ్య రామమాత్రా,
సామోద స్త మితి వదశ్చ గోపగోత్రో
ద్ధర్తా హాసభవ భవాన్ స్థితోఽద్య తూష్ణీం

౧౬౫

కుర్వాణో లఘు రుతిత స్తదా సుహృద్భా
 ఘోషం సకా పురత ఉపేత్య కాయ ముచ్చైః,
 ఉద్ధృః ప్రకృతిగణో హితై రయుక్తం
 గోత్రేశః సమ మురుభాజనం నినాయ.

౬౦

బాల స్స స్నహహ వనే స్థితః సరామో
 గోపాలః సదమరలోక మాశ్రితోఽయం,
 గోత్రో ధృద్ధితిజహగో జితాహిరాజో, ౭
 భూ దేవం సపది జనోఽవద త్సదేవం

౬౧

జాత స్తే సదశరథగో గవాసుదేవో
 రక్షాయాం బత పురుషోత్తమో మృతోద్య,
 గోపేశో జన మితి తం తదా ముదోచే
 శీతాంశ్వస్వయజపురోహితోదితాం గాం.

౬౨

హంతా యే దశరథరక్షగో మృతోభూః
 త్వం గోవర్ధనకర ఆర్యగో జనానాం,
 ఏత్యాహ ప్రకృతిగణో ముదా సగోపో
 గోవం తం సురభి రధేతిచ స్వలోకాత్.

౬౩

దూతో గోవసుత మథ ప్రచేతసః స
 స్వప్నీన స్తుత మభిషేచనార్థ ముర్వాన్యం,
 ఆనేతుం లఘు భరతం గురో ర్వసంతం
 గోతాజో వజతి మహాముది స్స సింధౌ.

౬౪

గోరాజోల మధచ నద్దు రనుష్టాన్,
 నవంతం భువి భరతం న మాతులార్థం,
 దూషేశః పర మనయః మహాముదోంతః
 శత్రుస్నుం వికలజనాం పురీ మయోధ్యాం.

౬౫

శత్రుఘ్నే మహతి బలేఽథ శృణ్వతి స్వైః
 నిశ్చేషై రహహ ఇనై స్సమం యశోదా,
 అఘాయాత్మ జ మితి కేకయాత్మజాతా
 తం ఘోరకపరం గిరం జగద సాధ.

౬౬

గోరాజః పర మభిషేచనోద్యతో మా
 యత్త్వా స్వా స్తవయచ లక్ష్మణానుగేన,
 గా స్సత్సాగ్రజ ఉషితో వనే తపస్వీ
 సీత స్తే క్షయ మభవ త్పితా వతన్నః.

౬౭

శ్రుత్వా తద్వ్యసన మథ స్వతోంబికాయాః
 సోఽహీనో లఘు భరతో ముదో నితాంతం,
 భ్రాత్రా గాం నిజజనమభ్యగ స్సమేతః
 సాధ్యం తా మితి పురుషోత్తమో బభాషే,

౬౮

స్వస్థానే బత జనకస్థితోంబికే గో
 రాజో వా రఘువృషభో వనం గతోఽభూత్,
 ఆనేతుం గురు మధునైవ తం యతిష్యే
 వర్తిష్యే కథ మిహ తద్యతో యశోదే,

౬౯

గోపోఁగా ద్భత జనకం పదం ప్రజామి
 స్వం యావ త్సహజనకోఁగ్ని ధామ తావత్,
 కుర్యాద్దోవన మనఘోఽధునైత్య రామః
 శ్రీ రాహే త్యథ చ స రామమాతృముఖ్యాం.

20

తేనాథో తదనుచరోత్తమేన నీతో
 గోగాజు పర మభీతో మహాచితాం తాం,
 కాయోస్యాం విధివ దలం గురు ర్విదగ్ధో
 హృష్టోఽభూ దహహ పురోహితోదితేన.

21

ఆదాయ స్వపుర మితః ప్రచేతసా సా
 నందోఽభూ దథ భరతో ముదోఽథ హస్త్రా,
 గోపశ్రీ రలఘు నమస్కృతేన తగ్నాక్
 ఏత్యస్వా నతి నపురోహితేన నున్నః.

22

ఇత్యుచే గురుపరలోకసత్క్రియాకృత్
 తత్కాలే ముదితమనాః పబంధుజాతమ్,
 కామం మే ప్రణతనుతోంగ లోకపాలో
 హృష్టోఽభూ దహహ మయా గురు ప్రచేతాః.

23

తేన ప్రాక్ దదమయుతం స్వతో ముదా సా
 క్రూరేణ ప్రవర మలోకయ స్నృసింహా,
 గోపేభ్యో గురువిభవం తతే బ్రువాణాః
 తేఽప్యానక్ పరమముదా సమే సమేతాః

24

రామస్య ప్రియ మధికం చిలోక్య తాదృక్
కౌసల్యా గుణనిధి ముద్ధతక్రమానూః,
శత్రుఘ్నం పర మథ మందరోద్ధృతోహం
తం ప్రాజ్ఞో వికల మహారయ ద్యశోదా.

౭౫

సర్వా స్తా భరత నయజ్ఞ భాషితా న్నే
త్వం తావ త్సదవనతో బలేన యుక్తః,
ఇత్యుక్తో నిజగురుణా ముహు ర్మహాత్మా
గోరక్షాం తదను స నోరరీచకార.

౭౬

శ్రీరామాగమనపరో మదోఽథచక్రే
కామీ స త్తమభరత స్సృవేణునాదమ్,
కాంతారం స్వజబలయుతో గతోఽ భీతః సఖ
శత్రుఘ్నో లఘు సమహాల ఏష గోపీ.

౭౭

శృణ్వక్ సప్రజ ము గథాశు వేణునాదాక్
రామాఘాః సహ గురుశృంగి బేరశోభీ,
తం సింధో రధితనయాప్త మద్రిజాయాః
తీరస్సైత్యలఘు రతీచ్ఛ యాధిరామః.

౭౮

క్షౌద్రం సత్కలమపి మాలవీహితా యా
దా త్వష్టం పరమముదే బలోత్కరాయ,
సామోద స్తత ఉచితాం స్వకామవృత్తిం
రామేష్టశ్చ వనచరః స్వభూ శ్శనంస.

౭౯

సప్రమాణు భరత ఏత్య గోపరామా
స్వారామే సవనచరో బుధ స్సుమంత్రః,
శత్రుఘ్నః సమగతివాఙ్ధియోషితోఽదో
గోపా యోగ్యయ మగమ స్మహాశ్రయంచ.

౮౦

యోగీశః కిల భర(తా)దివాజనామా
తుల్యో సన్నధ స వనే ముదాశ్రమస్య,
భర్తా వాశు భరత మాప గోపికాఘే
రామే ముద్భృతి బహుశః ప్రవిశ్య కిం స్వం.

౮౧

యోగేశం సముపగతోఽభిరామరత్యా
నమ్రోఽనుత్తమమహాసా బలాయుతోఽయం,
సార్థం సోదరకలితః పురోధసారం
వాక్యం సన్నతి వదతి స్మ గోపసూనుః.

౮౨

కాంతారం జితపరకోఽగ్రజో బతాగాత్
గోష్ఠానం మమ జనకోఽపి దైవగత్యాః
సద్యో గోపనవిముఖో వనం గతోఽహం
సద్రామాగమనపరో స్మృహం కృతార్థః.

౮౩

ఉద్దామాశు భరత మాజి మేత్య గోపీ
జాతం సద్వర మదధ త్సహోదరం సః,
భక్ష్యే ర్వాశ్రమగత మాత్మనః పద్మార్థైః
భూయః సంస్కృత మకరో ద్వనే తవస్వీ.

౮౪

ప్రాప్తేన ప్రమదననే పరం మహాత్మా
సర్వజ్ఞః సరతి ఫలాప్తిజం సమేన,
యోగేశః పరమబలోత్కరేణ సద్యో
హృష్టో యం స్మ భవతి తత్ప్రసాదకర్తా.

౮౫

శ్రీరామం సరఘువరః తపస్వివాచో
దృశ్యం సాదరమభితోఽథ మార్గమాణః,
ఆరామం పరమబలోత్కరో గతోఽభూత్
కాంతారం ఘనతరచిత్రకూటశైలం.

౮౬

గోపీనాయకగ మేత్య శాజిరాస్రం
రామాదర్శనజశుచే త్యువాచ వాచం,
యుష్మాభి ర్వటకతల మదర్శి వాసకామో
రామో వో వకులరసాలతాలతాల.

౮౭

గోప్య స్తా రురుదు రలం పనేచ ముగ్ధా
రామం గామితి పురతః స్థితో యథోచుః
దృశ్యంతాం రఘువర విక్లవా జనా స్తే
సర్వేశం దిశిదిశి హ విచిన్వతే త్వాం.

౮౮

ఆగత్యాశ్రమ ముషితం పరం నగాంతే
కాంతారే ద్విజనివహం స లక్ష్మణో నిరీక్ష్య,
రామం స్వం దధురినదారమారతం వా
గోప్యో ధో ఝటితి సమాలవీహితోఽథ.

౮౯

త్వం నామ స్వజనపదం ప్రభో ఓథవాన్వే
యుక్తావా యమిహ వనే వసేమ యాతాః,
తంవాదాశరథ ఇత్యువాచ వాచం

యోగ్యా త్మారఘవర మంగనాయుతం సః.

౯౦

స్వాధీనం సభరతతతో ముదోఽజ తాతం
తం బుధ్వా సురహిత ఆస్థిత స్తతో ఓభూత్,
ప్రాప్తాద్యం ఘనసురతే పరశ్రిమాన్యత్
రామోఽంతే తనుసముదాయ ఆపగాయాః.

౯౧

నానాక్రీడేఽథ గోత్రే సతి చిర మభితః చిత్రకూటే సమోవా
రామస్యాంతే ప్రశస్త ద్విజనికరయుజః స్థాతుకామా నికామం,
ఆస న్ననోన్య మార్యా ఘనతరతయః సర్వధాన్నేచ పాసే
పుత్రేమిత్రే ధనేవాదుహితరిచ వసే నిస్సృహహస్తకాంతాః.

ఆగంతాస్మి వసే వనః సరనతః ప్రాప్య ప్రజాః పూర్వవత్
స్వస్థానం భరతాంగనా దరిహిగుర్వాజ్ఞా విధీవ్యాద్య సః
ఇత్యుక్త్వా వికలా స్తదాశు భరతం నిన్యే పున గోపికాత్
పశ్యత్ స్వస్యసుపాదుకేవల మహో హృద్యోవసే గోపజః.

౯౩

శ్రీరామః ససుపాదుకేన రహితో ఽసుజ్ఞాం స్వకేనోద్వహత్
తం నత్వాపి పురోహితేన సహితః తస్యాగమాన్తీ పునః
కాంతారా త్సహసోదరోఽథ భరతో హీనోముదో నిర్గతో
సందిగ్రామ మగా దువాసచ పురే సర్వేచ గోపీజనః.

౯౪

యో రాజిత్యనసూయయా సహ మహాచంద్రో గురు స్తుల్యయా
పార్వత్యా స్మయశోచయా పరియుతో గోత్రాస్పదేయో పితా
ఆభీరాంశ్చ సపంచకా సధిచస న్నత్రేతో భక్తిమాన్

భ్రాత్రాద్యాద్యాగమసంకథాథపురతోరామోఽగమన్మందిరం
ఆలోకిత్య స్థా ఘృగుణః సలక్ష్మణః

భార్యాసమేతేన భృశం ముహు ర్ముహుః,

కాంతాయుత స్తేన తపస్వినాచ
సందేన శార్దూ రఘునందనోఽజని.

FE

ముదానసూయా రఘునందనస్య
శిర స్యపాఘ్రాయ తనుం యశోదా,
అలంచకారాథ విభూషణేన

వరేణ మాత్యేనచ చందనేన.

F2

సలక్ష్మణః శూరకులాగ్రగణ్యో
బృందావనం కర్తుమనాః సమేషాం,
ముదా బుధానాం మరదండకం శ్రియః

శ్రియ స్స రామః పున రధ్యువాస.

F3

ఇతి శ్రీవింజమూరి కృష్ణసూరిసూనో క్షాతమనగోత్రస్య

రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతో రాఘవ

యాదవీయే శ్రీపదలక్షణే వృత్తలక్షణ

సూచకే శ్లేషమత్యంతే

చతుర్థః స్కంధః.

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్

ప ం చ మ స్స ర్గః

సత్త్వాం సదేవ యాత్రాయాం మమాభీరహితస్తతః
సరామః సమ మానందః సూనునార్యావనం యయా. ౧

వనేజనాః సంతి తదా నందముఖ్యాశ్చయోగినః
ధరాత్మజేశ మానర్చుః తత్కృత్రం యథావిధి. ౨

ఆర్యాశ్రమే సరస్వత్యాః కస్యాశ్చిన్నికతు శుభే
సగోపసూను స్సమహానందో నిశి శుచిస్థితః. ౩

ధరాత్మజేశ రక్షాస్మాన్ రక్షోభ్యస్త్యం కృపానిధే
గోపాలసుత ఇత్యుక్తం స్వజనానా మథాశృణోత్. ౪

వనాంతరగతం రామం శార్దూణం లక్ష్మణం తథా
చక్రీ విరాధో వేగేన నిశాంతేపశ్య దాగతః. ౫

అహీనోభీమయాకృత్యా విరాధో బలినాం వరః
క్షమాభువం సమాలోక్య సమహానంద అగ్రహీత్. ౬

నితాంతభీమ మనసా సరామః పురుషోత్తమః
బభూవాభిహితః సద్యో నందే నేతి క్షమాభువా. ౭

ఇమం జనం ప్రపన్నయం జిహ్వాగో గ్రసతే సురః
అద్యాహరతి సత్తస్మాత్త్వం శార్దూ నక్ష రక్ష నః. ౮

బుభూవ గుర్వాక్రోశస్య తదా శ్రోతా తతోస్వనం
నామః సమన్య ర్వాణస్య ప్రయోక్తాహి పరద్విషి. ౯

రామ స్త్రీశూను హృస్మన్యం గతః సర్వసహానుతాం
ముక్తవా న్వా తదా తూర్ణం ఆ సాభీరవరో బుభుః. ౧౦

పతోఘనో నాశుగేన పాదే నోన్మనసా ఒతః
పరో ఒజజుగోవ్యేష నీతో నృహరిణాభవత్? ౧౧

విగతాంశు ర్నిజం చూపం గాంధర్వం ప్రతిపద్య సః
నత్వే త్యువాచ వాచం తం శ్రీరామం పురతః స్థితః. ౧౨

గంధర్వసంఘే మే తుల్యః పర మైకస్తు తుంబురుః
నామా సుదర్శనోఒద్య త్వాం దృష్టహీనేస్మి భాగ్యశః. ౧౩

సదారం భావరం ఘోర్యో జనో హాస సుసంయుతం
అశప న్నా మంగిరసం రుషా రఘువర ప్రభో. ౧౪

దశా మిమాం గతః శాపా దస్మి న్నేతి తదీరితః
త్వాం యదా నృహరి ర్హన్తా శాపముక్తి ర్భవే త్తదా. ౧౫

పశ్య త్వయా కృతార్థం మాదరం భో స్వతనుం నయ
శ్రీరా మాత్యంత మధునా శరభంగాశ్రమం యయా. ౧౬

ఇత్యుక్త్వా మంత్ర్య చానన్య గంధర్వస్వపదం యయా
స చక్రీ దరగంతారం రామోఒపి ప్రకటం యయా. ౧౭

విలోకయతి గోనంఖ్యజనే సతి సవిస్మయం
క్షమాభువం స దైత్యారి సమహానంద మవ్రజత్. ౧౮

- ఆ సాభీరాశ్రితో దృష్ట్వా శరభంగం సవిస్మయః
సద్వజే సమహానందో దాఢైశ్చ సహ సూనునా. ౧౯
- తరసా శరభంగం గాం నేతు ముత్కు మహిద్విషం
దృష్ట్వాభీరవితానో ఖ లేభే స మహితం యుధమ్. ౨౦
- స తదా శరభంగేన వసుదేవ తనూద్భవః
సముదాయేన గోరక్షాం సుఖం కర్తా సుసత్కృతః. ౨౧
- ధరాజనః పరిత్యక్తవిగ్రహః సహిత స్సుఖం
తదా తపస్వీ గోష్ఠానే కృష్ణవర్త గతః స్థితః. ౨౨
- గోపకన్యాగతో రామః శార్ఙ్గీ చాప్యథ లక్ష్మణః
అభీత్యద్రతికర్తా సుగుణ శల్యాభితో వనం. ౨౩
- అథ మహ్యత్మభూ రామో లక్ష్మణశ్చ వనాంతరే
సుతీక్ష్ణం శంఖచూడం వా తనవః పర్యలోకయన్. ౨౪
- సదంతఃకరణం సద్యః పరం సత్ప్రమదోత్కరం
జహార సావగే రాజకుమారః సనగే వనే. ౨౫
- ఇతి సీతాగుణైః కాంతా న్యవదన్ సృహరి స్తదా
త్వం ముదా యోగినః పాహి వనం రాజద్విషోచితః. ౨౬
- ...వవాసుదేవేన సుతీక్ష్ణేన తతో రుషా
సమాదృతోత్తమాంగోపచితో రాజకుమారకః. ౨౭
- శౌరిః స్వతను మాదాయ విద్యా ధరశిరోమణిం
కుంభజాతం గతిం వాగ్ త్సహ సోదరమండలః. ౨౮

- స చాపరత్నం నార్యాల్యాం ముదా సచ్చరసిరతః
విలోకయత్యాం రామాయ యోగే శాస్త్రమతో డచా. ౨౯
- అవక్ సరామో గా స్పర్శా స్తత శ్శాన్తి మఘాయుతః
సలక్ష్మణో వనా త్తస్మా ద్వే గ్యాజ్ఞాకలితో యమా. ౩౦
- సరామంచ వటాదేశో భూ ల్గోదాసహితః సరః
మహాఘోషో విభీష్యక్తో ధధ స్మహరిణా శ్రేతః. ౩౧
- సద్యో జనో భూద్య...స్వతః పక్షిగురుప్రియః
సంపాతిసోదరం రామః సహసా వనతం స్మ తమ్. ౩౨
- తతోఽరిష్ట మభిప్రాప్తం సఘోషం గోపనంద నః
యేనేదింహి నవశ్రేష్ఠం సమహోగోనమాకృతిం. ౩౩
- దీర్ఘదేహం గురువరం నృహరిం సవృషంతు గం
అనూరుభూతం సంప్రాప్తప్రమదం నీచవాయసః. ౩౪
- విదితోపచితః సద్యః కర్బురో ఘనమర్త్యగే
సుహృద్ధద్వన దస్య శ్రీరామేణ భవతి స్మ తం. ౩౫
- స సముత్క్రం సమహితం ప్రజాపతిసుత స్తతః
ఆగత్యాత్మన ఇత్యూచే తపస్వీ పత్రిణం వచః. ౩౬
- లక్ష్మణం పరమాత్మానం రామం త్వం విద్ధి సాంప్రతం
జితద్విషత్వంక్తిరథ వసుదేవ సుతా పుభౌ. ౩౭
- గోవస్య విదితాం ఆప్త జనకస్య సుతాం వధూమ్
స్యనో లేహ్యధు నావాభ్యాం విరాధం రాక్షసం హతం. ౩౮

అన్యోన్యనదృశౌ విద్ధి త్వం స దాశరథీవరా
శత్రుఘ్నుభరతౌ వద్య సదానందపురం గతౌ. ౩౯

కక్రే తపస్వివాచోయం పరం ప్రసిత మాత్మని
స నారీం పసుదేవం సత్వాశౌఘైః విమత స్తతః. ౪౦

లోకేశసూను స్తదలం నిర్ణాయ పరమాత్మనః
అభిగోదంభరహితః తతో ధామాధ్యువాస తత్. ౪౧

రాక్షసీ యా శూర్పముఖసఖా తాఖ్యాం మితా సతాం
ఆహూతా వాహినీరాజం కృదనత్కం సమాప సా. ౪౨

నే త్యూచే తం సదంతం నో భర్తా భవమితే హితా
సమంతతోఽహం తేవ్యర్థం కరిష్యే దుష్కరం వద. ౪౩

సురాంసురా ముగ్రహాపాం కామం కామం గతాం స్వతః
సతాంసతాం తతో భర్తా వాథవాథ మితి స్ఫుటమ్. ౪౪
అహం హిసకలత్రోస్మి లక్ష్మణం సుమనోహరే
ముదో రామం వ్రజగతం పరం తదనుజం స్వతః. ౪౫

అగ్రే సుమిత్రాశ్శృజస్య యస్స తథౌ తథే త్యసౌ
స్మయీత్యేనాం సువినయాం సాధికం సోఽబ్రవీత్పునః. ౪౬

సదా సభూతో హీనోఽస్మి ప్రియా మే చే ద్భవ స్థలం
త్వం మే క్షమాభువః కుర్యాః తదాకాంతా మగాః క్రియాః. ౪౭

సాకర్ణనాసహరణా లక్ష్మణేన గతా ముదః
వాచో రామ స్సతస్యాసౌ గోపజాతాం తథీ రభూత్. ౪౮

అథే త్య న్యో జనం స్థానం స్వం వృత్తం జగదే ముదా
 శూరః సమస్తం రామానుమరసోద్వేగతయా యయా. ౪౯

తదా.....త్వాస్య ముగ్ర సేనాత్మజః ఖరః
 సముదాయం రామహత్యై ప్రేషయామాన రాక్షసం. ౫౦

జఘాన బల మాయాంతం శ్రీరామోఽపీతి రాక్షసం
 అధిఘోషం భ్రాతరి స్వే నై దేహ్య అవనే స్థితే. ౫౧

సృహరే హ్యైత్త మాకర్ణ్య విద్విషోఽను జయోదితం
 నారదః పర (మి) త్యుచే ఖరో దూషణ మున్మనాః. ౫౨

అధునా శుభవాక్ యుద్ధే సమాజ మహితం రుషా
 రాక్షసానాం నిహంతి స్మ గత్వా పశ్యామి తం జలం. ౫3

ఉత్త్వాస నారదో భావ్యం వృత్తం సర్వం సముద్గతః
 వనే కల్మషస్మఘో భూత్వా భర్తా సురరిపు ర్గవాం. ౫౪

వనేఽథ చోరా ఆభీరాః కేచి ధృత్వా యుతాః పరే
 అ...రూపాగతాః సర్వే ఖర మాన స్మహావనం. ౫౫

ఆభీరాత్మా వసీవ్యోమా సురోధో వాహరక్ రుషా
 జన్యాహంతా సచక్రే నుద్గోసంఖ్యాహా దరీష్ఠితాః. ౫౬

గోసంఖ్యజనహర్తారం నిశ్చికా యాసురం ఖరం
 సృహరి శ్చాసుహృ జ్ఞనోన్మఘో స్థాభూ త్వతోవనే. ౫౭

అధికందరతో ఘోషం నిర్గతా యోగినో జనాః
 సగయుక్తం ధామ పరం యయా రామాన్వితా స్తదా. ౫౮

- సమహాముష్టికముఖనిజా యార్తజనం తథా
వచః కఠోరమిత్యాహా సహృదేనాధిపః ఖరః. ౧౯
- వాసుదేవో యయాయాంతో జయహోషం గతౌరిపూ
సుమనోహరముల్లాసో పశ్యంతు నిఖిలా జనాః. ౨౦
- కరీ కువలయాపీడో హంతు కంజనవా స్తమ
జయామితా వన్యధారి జన్యభూధ్యార మాశ్రితః. ౨౧
- సమంచ చక్ర ముదితం అభితో యుద్ధమేదినీం
త్వం మేకురు ష్వావికలం బోవిధే యోర్హ సేహ సః. ౨౨
- సద్ధనుత్యాగ మారభ్య జన్యం తన్ని పరం పశుమ్
విశనత్వ మహం హోతా రంజయేయం మనస్సురమ్. ౨౩
- సమస్తనచివస్తామే స్వకార్యకరహోద్యమే
తదాశ్రూర మితి ప్రోచే దూషణం సఖిరో గిరం. ౨౪
- గచ్ఛ త్వ మాప్తః సహసా సుమనోరథ మానఘ
రామం తద్భాతరం హన్త్రి సుధనుస్త్ వనేఽప్యహం. ౨౫
- గోపం సచ సుదేవం భో రుగ్రసేనం సదేవకం
రుషా హంతాస్మి చై కేన బాణేన సహితో ఽప్యయం. ౨౬
- నిరాధికంసేనాధీశా నిదానీం తం ముదా ఖరః
రథం గతస్తదా కృద్ధో యయా గోపనుతాస్పదం. ౨౭
- తస్మిన్ కాలే సజ్జనానాం మధురాధిపతిః ఖరః
విలోక్య దుర్నిమిత్తాని స్యజనా నాహ గా మితి. ౨౮

స చింతయాన్మయేనా శౌర్యా మత్పాతా నఖిలా నిరూఢః
 మాన్యాం మ్యాయం లోకపాలా నిమి పున ర్వసుదేవతా. ౨౧
 కదా కరిష్యేఽపచితిం శ్రీరామ మితి చింతయన్
 మూర్ఛే ఖరో వనేఽక్రూరో నదర్శ్య సృహరిం పరం. ౨౦
 పరం గిరిం గతే సూనా విదేహస్మృజయూ సహ
 ప్రాప్తం రామో యమా క్రూరం దద ర్భాధ హితం పరం. ౨౧
 స్వరేణ సమహాసందో ద్విషా సన్నమధాంతభావో
 చక్రేఽక్రూరం బలం ప్రాప్తః పశ్యా దపచితిం గతం. ౨౨
 తం పశ్యన్ రామ మక్రూరం దైవం వాహ ఘనాన్మతః
 విమానం గతవా నేవం గోపా నంద స్తదాహ సః. ౨౩
 ఖర శ్చి త్సద్దాశరథీ జవేనసహితో ముదః
 ఉగ్రనేనాత్మజో హంత జీవితం సః కుతో భవేత్. ౨౪
 శార్ఙ్గిణం సబలం యుక్తం విబుధో విబుధద్విషం
 ఇత్థం తదా ఖరం ప్రోచేఽక్రూరో రఘువరో వచః. ౨౫
 సహోదరీత స్సాన్నిప్తం నారదోక్తేః సమాగతః
 సమాధికంసో విద్వద్భిః సంస్థితోఽంగ జవే రతః. ౨౬
 మూర్తే యశోరాశిరివ భూమిలోకే సతా మితి
 తదాక్రూరో వచః ప్రోచే ఖర స్తం సృహరిం పరం. ౨౭
 శ్రీరామ మానయ భవేః సంవినంష్టా బలేన మే
 ఇత్యాహ మాతుల స్తేమాశు భవాం స్త్వం తదా వ్రజః. ౨౮

మధురాం ప్రస్థితోగ్నిర్వా సరామో నృహతీ రుషా
మూర్తాం తమస్తతిమివ వాహినీ మసితా మగాత్. ౭౯

అధికార్తస్వరాగోపస్త్రియోఽఽ హ వచనం తదా
సరః పరస్పరం ముద్గా యోగినోఽస్యవదన్నితి. ౮౦

శ్రీరామం వై స మనయః త్వరథామబలం ఖరః
మహాకూరః పునా రామం ద్రక్ష్యామస్తం వయం ననా. ౮౧
వనచేశే ఖరః ప్రాప్తః తదాకూరః స వాహినీం
దృష్టరామానంతరూప స్యాశ్చర్యోఽభూ నృహదరాత్. ౮౨

భీరో రఘూత్తమశరనిమగ్న స్స తదా ఖరః
స్తు తాత్మమహిమా ముంచత్ అభిరామం ముహుః శరమ్. ౮౩

సబలిధ్వంసినా క్రూరో దూషణేన బలేన చ
అభిరామం సమారుహ్య సమం రథవరం యయా. ౮౪

సద్గోజనో దూషణస్య హంతా క్రూరో ఘనై ర్వృత్తైః
తదాదరే సన్మోరే సరామోఽథ దదృశే స్థితైః. ౮౫

జనై ర్వ నే క్రూరబలశార్ఙ్గోఽథ మహారథః
దృష్టోఽభిరామ మాగచ్ఛం స్త్రిశిరా ఇవ పక్ష్యగః. ౮౬

దివం వాసవనంయుక్తాం మధురాం విదితోఽథసః
రామేణ శార్ఙ్గా మాయీ లేభేఽక్రూరోఽపి సత్స్వరం. ౮౭

ఏకోఽమరో బుధ స్సద్యో రామవృత్త మవేదయత్
ఖరాయ రాజ్ఞే సర్వం స స్వతో జన్యే ఖరోఽప్యభూత్. ౮౮

సమహారజకం శృంగో విదావంకరదం ఖరం
 బలం జన్యేషవానో ఽస్థి జఘాన నృహరిః స్థితేః. ౯౯
 సుదామనా మానహితః సరామం శార్దూణం ముదా,
 యోగ్యత్కరో ఽప్యపూజ ద్దాంతదాసి మితి చాబ్రవీత్. ౧౦
 ఆ ద్యాగత్తో న్యముం దేశం మద్భాగ్యేన కృపానిధే
 కృతాన్థో ఽస్మి పరం మన్యే త్వాం ఖరాసురఘాతినం. ౧౧
 మాలాకారం సోదరం శ్రీరామం ప్రాప్తే ముదం నయన్
 తతో జగాచ సుగుణాం రమణీ మివ మాలికాం. ౧౨
 అకంపనోహి లంకాం తాం సమహారాజవీధికాం
 ఏకో ఽజ న్యచ్యుతో దేవో ముదా ఽజన్యలఘు ర్గతేః. ౧౩
 ఆగతా న్సుమనోయుక్తో భియా నద్యో జనో హితః
 ఉగ్రసేనాత్మజం వాక్యం ఇత్యుచే లఘు రావణమ్. ౧౪
 హాగత స్సదశాదేవ జవానాం గోపజో వదేత్
 సమాప్రాణ్యపి చత్వారి రంగకారం ఖరం తవ. ౧౫
 శార్దూణో ఽరేః సమా రామస్య పుర స్తే న మాయసాః
 తస్యాస్యచ జనస్థానే సతో హంతా తతో రుషా. ౧౬
 అనుష్టుభః కవి రివ బహ్వీ ర్మాయా ద్రుతం సృజన్
 మందోదరీశో ఽభిహితః క్షణం కంసో గత స్తదా. ౧౭
 త్రివక్త్రాం సన్తంభధాత్రీం స్వసార మహితో ముదా
 యుక్తాం దదర్శ జగతాం తదా మందోదరీవతిః, ౧౮

కథితాత్మకథా కున్దా సురీత్యాఞ్చా సహోదరం
మహాగంధంచ సామయ్యం పరం బల మథానయత్. ౯౯

శార్జీ శత్రు మథోద్యుక్తః చక్రే దేవో ముదాన్వితాం
వామానామాయసి తదా ప్రాక్ ఘ్నుంతా పాణినా స్పృశత్.

త్వం భో రక్షోహర పగం తతో విహర వామయా
ముదా శ్రీమ ద్గృహం ప్రాప్య నేత్యుచే తం జనార్దనమ్. ౧౦౦

ఏష్యామ్యయే పుర మదోఽస్మి హితో కృతార్థః
ప్రోచేతితాం రథగతః సబలోఽథ శార్జీ,
మారీచభామ సహసా సహకిన్న రాఘం
ఏకో ఽధికం సమహితం సుమనఃపరోఽ గాత్. ౧౦౧

త్వం సార్థకృ న్నే సుమనో హరేయం
రామాంగనా మాశు భవే త్సహాయః,
పశ్యాస్మి హంతా ద్విషతః స్తత స్స్యాం
మారీచ మాహేతి బలం గిరం సః. ౧౦౨

నవై ర మన్యేన.....నుత్త్వయా
రఘుప్రవీరేణ తదేతి వారితః,
స సర్వథా పుణ్యజనేన రావణః
తతోధనుస్థాన మభూ దితో రుషః. ౧౦౩

మహాధనుర్భంగకరః పరస్య
తదుగ్రసేనాత్మభువో బభూవ
రుషా సమారీచయుతోఽభిరామః
స్థానం గతః పుణ్యజనాధి పోఽయం.

౧౦౫

కుర్వ స్పరా నివ మృగా సఖిలా స్మృతేంద్ర
శ్రీరామపష సదరామథరామధాన్ని
పశ్య ద్విశః కిల స పుణ్యజనో విశాంతే
మందోదరీవరగిరా పురత శ్చచార.

౧౦౬

తమ వేక్ష్య తదా విదేహకన్యా
మహితా గా మవద న్ముదేతి కాంతం
సదృశం సహసా హరే రిమం హే
సుమతే రంజన మద్యా పశ్య రామమ్.

౧౦౭

సంపశ్య దుర్నిమిత్తా న్యపి నిజతనుసంరక్షణే దక్ష మారాత్
ఆదిశ్య స్వం బలం సోదరమహనిచయై రుగ్రనానాశరాణం,
మాసీభోబార్షమోదో మృగమిషమృగయా రామ మానేతు

కామో

వేగా దంతం నితాంతం న్యభువ ముపగతం భూరి మరచస్థితో

ఽభూత్. ౧౦౮

రంగద్వారగతః స్వతో నృహరిణా నిఘ్నః సుపర్ణాకృతిః
సారం గోబహుథా గతః కువలయాపీఠోఽఘరాట్టస్థితే,
గోపే పశ్యతి చాశుగేన నిహతో హల క్షణత్యాశరో
రామధ్వానకరో మమార విప్రుతాన్యామిలితాక్షోఽభవత్.

దృష్ట్వా సమం నాగవరస్య దేహం
భీమం పలాశస్య తదా తదీయం,
హంతా దరీవిస్మితమానసాశ్రీ

రామా బలాభ్యర్థ మయం యయా సః.

౧౧౦

ఇది శ్రీ వింజమూరి కృష్ణసూరిసూనోః గౌతమనగోత్రస్య
రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతో రాఘవ
యాదవీయే శ్రీ పదలక్షణే వృత్తలక్షణ
సూచకే శ్లేషమహాకావ్యే
పంచమ స్కంధః.

రా ఘ వ యా చ వీ య మ్

ష ష్ట స్స ర్గః

రఘువీరపరిగ్రహే మహాభిః
రుషిత స్వాహిత మేవ సాధికంసః,
వినతాత్మముఖ శ్చిరేణ తూష్ణే
మథహా లక్ష్మణనిస్వసం నిశమ్య.

౧

అథనా వ్రజవీర వాసుదేవం
రఘురామం పరమం త మానయ త్వం,
గురులక్ష్మణ ముక్తవాం స్తదాసీ
మితి చాణూరహితం వచో ముదా.

౨

అయి రామ మితో ౭నురాగితాం త్వం
మయి వా ద్యాహిత మావ్రజే రథారిం,
ఇతి తత్కువచో నిశమ్య మల్ల
స్స రుషా యా త్యథ లక్ష్మణ సుకర్తా.

౩

సమవిగ్రహ ఏత్య శార్ఙ్గి శాజ్ఞో
రఘువీరస్య స భోజవంశజస్య,
సమయే లఘు రావణేన తస్మిన్
అథ చాణూరహితో హృతో ముదాసీత్.

౪

అబలాః పరమాతులస్య శత్రోః
 అసుర స్యాభ్యుషితా నితాంత మారాత్,
 అవద స్సహితా గుణేన నీతా
 గిర మేవం సమయే సమన్య తస్మిన్.

౫

పరిగృహ్య రుషోద్గతో గతోమా
 సమహాముష్టిక ఆబలోహి బాలః,
 అవసంకురు తే నరామరామా
 జనిహః లక్ష్మణ రుగ్యుతో జనో ౭యం.

౬

హృతభూమిసుతం భయేన హీనం
 తరసా మల్ల ముపాగతం విలోక్య,
 అసురం విజగీష యోక్తవాం స్తం
 సబలో గా మితి ప క్త్యునూరుజాతః.

౭

అభిరామవధూ మివాచ్ఛక్తిం
 పరిగృహ్య క్వను యాసి తిష్ఠ మేఽగ్రే,
 విగతాసు మరే కరో మ్యహం త్వాం
 మమ పశ్యాజిహతస్య సార మస్య.

౮

అభికంసఖలస్య సోదరస్య
 ప్రానభం ప క్త్యభవ ద్విభీషణస్య,
 ప్రహృతః సహసా గతోఽంగమర్దః
 కుటిలేనాపి బలీ జవేన తేన.

౯

స రుషా స్వవశోద్యతం సురారిం
సహసా మాతుల ముత్పతేఁ బంభంజ,
అథ తద్విదితో ముదా సచాసా
సహితో యుద్ధతతే చ్యుతో వినేశా.

౧౦

అహహా ప్రియహా మహీపతే హా
రమశాలోకయ దుర్దశాం భజే మాం,
అము మిత్యథ రామ మంగనా గా
మగద న్నామ మమాధికం సమాస్తం.

౧౧

అఖలే జనినిష్ఠితే తపస్వి
న్యరు హాహేతి జనే వద త్యథారాత్,
సృహరిః మధురాం సదధ్యగః స్యాం
సపురీం ప్రాప్తుమనా పురాసురోరం.

౧౨

రఘువీరపరిగ్రహోఽంబరాంతే
స్థిత మాధాయ బభూవ భూషణౌఘమ్,
ఘనగోత్ర మిదం సుమా న్యథో ని
శ్శతమన్య ర్లఘు పంచవానరాఘమ్.

౧౩

నితరా మబలాన్వితేన తస్మిన్
సమయే మర్త్యపరేణ హర్ష భాజా,
ఇతి శూరకులోత్తమేన సర్వం
శ్శుత మానీ ద్వచనం క్షమాత్మజోస్తం.

౧౪

జనకాత్మభువం మహాదరో యాం
 జనవర్యో వవధా త్వరం పరస్య,
 అయి బాలతయా మయా కృతార్చా
 న చ తే యత్సకలం క్షమస్వ త త్త్వమ్.

౧౫

పర మానకదుందుభిం రిపు స్త్వా
 మసుహృద్రావణ ఉత్సకః స నీత్యా,
 సహసారిపరిగ్రహం గతం స్వం
 బలిహా శోకవనం తత శ్చకార.

౧౬

అహితాగతిశంక యోగ్రసేనం
 మధురాయాశపురోదితి ప్రజానిః,
 రఘునాథ పరిగ్రహస్య రక్ష
 స్సముదాయం పరిపాలకం చకార.

౧౭

ఇతి వాచ మవోచ దుగ్రసేనం
 ముదితో దైత్యసుతాయుతం స శార్దూ,
 రఘువర్ష పరిగ్రహం కురు త్వం
 లఘుమయ్యర్థతరం సువస్తుదానాత్.

౧౮

పర మాశ్రిత గోప్రజాకువార్తః
 పరమారీచ జయా సహోదరేణ,
 తరసా తనుదర్శనోత్సుకో ఽయం
 తరసా నీత్సహిభో ముదా స రామః.

౧౯

స తద్దాక్ష ఉచేత్ స్మశా దధానః
పరమాత్మావనతో ఒశ్రుబిందుపూణ్ణే,
శనక్తైః ప్రమదాయుతః ప్రవశ్యక్
అభిశో నంద ఇతో ఒశు స్వధామ.

—౨౦

ఇతి గోపనుతః స్వధామ గత్వా
వచ ఊచే వికలో విలోక్య శూన్యం,
వద హస్త కదాస్మి భో విభో శ్రీ
నరరామాననదర్శనం కరిష్యే.

—౨౧

ప్రమదారహితం గుహావిత స్తం
సమయే మన్యుకలం పురోహిత స్త్వం,
అపి శూరకులోచితం నృసింహం
తరసా సత్కరణం నినాయ రామం.

—౨౨

తరసా తనువిప్రయో గృనేకాః
ససమోదా దపహస్త తత్స్వగాగాః,
నిజసూను యుగాసమో హితో యో
వసుదేవో రఘునంద నందనః ప్రవశ్యక్.

—౨౩

పరమాగమబాలకం ప్రకామి
స్థిత మధ్యేతుమనా స్తతో విచిన్వక్,
సుతనుం పరితో జవేన శార్దీ
సహసాందీపనిజాసనే వినేభే.

—౨౪

సతి శార్ఙ్గి సన్నిధా వతీతా
 జలశస్త్రే రఘునందనే స్వతోఽస్మిక్,
 సబలే పరమే హితౌఘదానో
 రచిత స్తే గురు రాహ లక్ష్మణ స్తమ్.

-౨౫

అహితో నను కశ్చన ప్రభాసం
 జనకాపత్య మితో జహార యోవా,
 ప్రశమక్రమ మాహ రామ తద్వి
 ధృతి మేత త్ప్రభజేత మా నికామం.

-౨౬

సృహరి ధ్గురుచోదితో మహాద్రిం
 వచ ఇత్యాహ తదా శుగభి మేత్య,
 సహి కశ్చి దయే వ్యలోకయ స్త్వం
 వనధే చాశు విదేహగుర్వపత్యం.

-౨౭

అథ శార్ఙ్గిణ మున్ననా బలాభ్యం
 గత మాదాయ రఘూత్తమః సమీపం,
 బహుమానస మేత మాత్మనః సో
 దర మాహస్మ వచో నదీన ఏవం.

-౨౮

శ్రీణు పంచజనోభికో వ్యహస్తీ త్
 పరమయ్యేత్య విదేహగుర్వపత్యం,
 సుమనోహర సత్యజా నికామం
 ఘనమన్యో నిజజీవనే ౭ హితం తత్.

-౨౯

అథ సంయమి సీతి సంయుతేన
ప్రగతేనాయ వనాంతరం పరేణ,
ఖరదేన తదాత్మజం ప్రమాతా
దర మప్రాప్త గురుక్షమాత్మజేన.

50

కృతదారరసః స మార్గమాణః
తత ఆదాయ నయ స్మదో బలాశ్చ,
హరితో గురుసూను మేత్య పశ్యన్
గురు మాసీత మగాత్ క్షమాభృదీశః.

30

మధురాం గురుదక్షిణాం ప్రదిత్సే
వితర త్య ప్యతదాయతిప్రవాహం,
సతనుం సహసోదరే త్ర తా మా
గతవాః పుణ్యజనః ప్రమోదయుక్తం.

31

మధురాదరణీ ప్రజా ముదా కం
పరమాశోకవనీ మథ ప్రవిష్టం,
స్వవిలోకనసాదగాంతరంగం
దితిజారాతి మలోకయన్నితాంతం.

32

సతి శృణ్వతి సాదరో హితోఽఘో
బలభద్రే సుహృదం పురో వసంతమ్,
గత ముద్ధవ మున్మనా స్స క్షీర్తిం
గిర మాహేతి విదేహగోపజన్మా.

33

స్వవిధో గురుజం హరే ర్మమ త్వం
 పరమానంద మియాః సమార్థవాగ్భ్యోః,
 సహ దృశ్యతరా స్త్వయా స నానా
 తరుబ్బందావన మేత్య మిత్రగోత్రాః.

39

అభితో విబుధో ముదాగతం వా
 వచ సావ్యాని మథాపకీర్తియుక్తః,
 అభిరామ పరిగ్రహం హనూమా
 సథికో ధర్మ ఇవ స్థితః సనందః.

39

అభిరామకళత్ర ముద్ధత స్త
 త్కృతమానో విబుధ స్తదా సనందం,
 అభిరామగిరః ప్రభాషమానో
 గురు తద్రూప మవేక్ష్య విస్మితోఽభూత్.

32

స విలోకయతిస్మ సాదరం తాం
 గుణయోగిన్యపి శుద్ధలక్షణా యా,
 వనితా రఘునందనాగమోత్కా
 రహితో మోద గుణా వ్యహేక్ష మాసీత్.

30

అసమానపదా పురోజ్వలశ్రీ
 రురువు త్తాలిషు నందినీ సుహృద్యా,
 అభవ త్పురమజ్జ మచ్యుత స్త్వమ్
 సహ సాలోక్య తదాదరాన్వితా సా.

37

విధురా మధికం ముహు స్స్మరంతీ
మపి రామానుజ మాద రేణ రామం,
స తదా సుమనోవధూవృతాం గాం
ఇతి సీతాం సుగుప్తై రవ గృశోదా.

౪౦

బహుదై త్యజనాంతికోఽపి సద్యో
మదహీనః సహసోదర స్సరామః,
అయి నాశ ముపైతి మహ్య మాజ్ఞాం
కరవా వ్యాదిశ మాధవం భజే తం.

౪౧

ఘనదోషసదోఽష్టకష్టహీనా
స్వజనస్థాన మథోద్భవం సమాయా,
రిపునాశ మభివ్రజంతి రామా
హితవాచో విభుధాః స్మ వేగయుక్తాః.

౪౨

బహుమానిన ముద్భవం పరం తం
నిఖిలాభీరజనస్థితం ననందం,
సమహా ననఘాసమంతతో గా
మితి కృత్వా హ విదేహనందినీ స్మ.

౪౩

ససుహృ త్తవ విద్విషః ప్రహర్తా
స సుఖం కింపురుషోత్తమః స్వభర్తా,
అధితిష్ఠతి గాం గతః స్మ రామో
మధురాం నామ పురా పురీ మయోధ్యాం

౪౪

పరనార్యవరోధకం వ్రజంతం
విభి తత్రత్య మశేష ముద్భవ స్వం,
అథ పుణ్యజనాఘ ముక్తి మేవం
స మహానంద ఉనాచ విశ్రవోభూః.

౪౫

స్వవశం కురు మానసం గతం స
జ్ఞనకాపత్య మతీవ ధామ తేజః,
అధునాయ భజే తవేశ్వర స్త
త్పరరక్షస్సముదాయ ముత్ప్రకాశః.

౪౬

బత గోభువ మాశు సోదరం స్వా
హితమారీచ సుహృత్తథా వ్రజంతం,
ప్రవిహాయ పరం మహాముదంత
...వ్యాధి రగా త్సరాఘవోఽయం.

౪౭

సృహరే ర్వరగోపికావచో యం
సయశోదేశ ఉపేత్య సర్వ ముక్తం,
అథ లక్ష్మణ ఉద్ధతో మహాము
ద్యుగనంతాత్మజయా సమః శసంస.

౪౮

గిర మేవ నిశమ్య సోదరం త్వాం
పరహాహాత్పతియు జ్ఞనోవికారి,
సదరిష్టకథాపరం సృసింహేఽ
వగత స్స్వం స్వ మతః పున స్త మేవం.

౪౯

శృంగ గోపసుతో మద్యాష్ట్ర యాష్ట్రా
ద్ధన యోక్తం సయశోన యాధిశృణ్వన్,
అధునా శుభదాను కిం న్న రేతో
హితయాస్తే సమనా వ్రజే దరం మే.

గీ०

వయతే వనతో గతః స కాష్టాం
మనసా నంద మనుస్మరన్ ప్రపశ్యన్,
సహసోదరఉద్భవం సపూర్వం
సహ సైరంధ్ర్యటంజం తతో నృసింహః.

గీ०

వనితా ముటజే నిరీక్షమాణః
స తదాలింగ్య ముదోయ మేత్వ తూర్ణం,
రతిమా నధికం సురారిహంతా
ఘనశయ్యాధిగతో బభూవ తస్యాం.

గీ१

ఉటంజం ప్రియయా...యువత్యా
స తదాజ్ఞోఽధివసం శ్చిరాయ తస్యాః,
అభితో ముదితస్తథా సమార్గం
నరసింహః దధ దంగరాగ మేషః

గీ३

అభితో రఘునందన స్తుత స్యాః
పరమాత్మానుగమార్గణస్య కర్తా,
సహితో నిజసోదగేణ సాకం
పరమాక్రూర మవాప ధామ శాన్తీ.

గీ४

స రజా తనువిప్రయోగగామీ
 స త ముక్త్యుత్కటయా ముచా సమేతః,
 ఉపవిశ్య గతోఽంతికం సుమిత్రా
 త్మే మక్రూర మునాచ నాచ మేదం

గీగి

గురుహస్తిపురం పరామృత త్వం
 వ్రజ హాశ్వాసయ గోగతే ఽథ తాతే,
 సహమాత్రనుజం భృశం సశోకం
 నను బాలం భరతం చ ధర్మరాజం.

గీఁ

లఘుమధ్యసహాయగాం పరాం గాం
 భజతి భ్రాతరి తత్పరప్రజాభ్యః,
 అధునాహహ వర్తతే హిత స్సక్
 ధృతర్వాప్తే భరతో ముదః ససూనుం.

గీఁ

వచనం శ్రుణు మే పలాయితోఽహం
 నివస న్యత్ర బలే తవాగమార్థీ,
 నగరాదపి మాత్రజ ప్రజానాం
 నను విద్వాక్ కుశలాని నోవస త్వం.

గీఁ

అథ హస్తిపురం రఘూద్వహోసా
 వపరాం నామ మహావనీం బభూవ,
 సహసానితపక్షచంద్రమా వా
 నికలో ఽక్రూర ఇతో నగాన్ ప్రపశ్యత్.

గీఁ

సృతేరాష్ట్ర మనూరుజం సృపక్య
వ్విదుగం శాంతవనం సుయోగనం హ,
ఏజయం సహదేవ మాస్త్వముతో
నకులం శ్రీమ మచైత్య ధన్యం తం.

౬౦

అసకృ త్సతి బాష్పబిందుము క్త
త్సమయేఽక్రూర మముం రఘూత్తమం గాం,
ఇతి వీక్ష్య రుజా వ్రజే పృథా వా
విపరోదారమనస్క మాహ మందం.

౬౧

నకలాద్య హృతా ధరాంగజాతా
సతి నష్టే నరవర్య రావణేన,
స్వస వేధనియోధనే నతేనా
హహ గచ్ఛా న్యహ మీదృశీ మవస్థాం.

౬౨

అపి వేద భవంత మద్య జంతుః
విషయాత్మా ప్యమితం చ విధ్యతే న,
నను తత్రభవాన్ సుయోధనేన
శ్లథపక్షం హరిణేన భూధరేంద్రం.

౬౩

స ముహూః సదయోదయోఽస్రధారా
ముచ మూచే పరమాత్మనో మనోజ్ఞః,
ఇతి దైన్యయుజం విలోక్య కుంతీ
మహితా జ్ఞో విహితం వచ స్తదాసీం.

౬౪

అహ నీయ మయే స్వభూతి స్వ
అనుగా న్మన్మహానీనాతో భవానీ,
త్వదుదారకథా శ్రుతా మయా హో
జత ద్భక్త్యో తవ దున్దళా దురాపా

౬౫

భవతీహ విదా సమే ప్రవృత్తే
స్వబలా భావితయా వశేదృశీ తే,
శ్రుణుదై నబలే గతే జనానాం
న విధేయం హి జగత్రయేఽస్మి కించిత్.

౬౬

బుధలోక మతో భయం వినాథో
భృశ మక్రూర మియాయ చాంత మాశు,
సృహరి ర్వచనం సవా సుమిత్రా
త్మజ మాహేతి విచిత్రవీర్యజాతమ్.

౬౭

ఘనశౌర్య మహేశ కుంత్య ధేశో
గతవా న్గాం సదహేయ ఆవసన్నః,
తదనూరుసుతే యశశ్చ ధర్మోఽ-
దిత ఉర్వీ ముచితాం సమాకురు త్వం.

౬౮

రఘునాయక మానతానతి స్సక్
భృశ మక్రూర మసౌ నిశమ్య తాం గాం,
ఉచితం కథనం తదాసుమిత్రా
త్మజ ఆహేతి విచిత్రవీర్యజాతః.

౬౯

ఉచితాం సశితాత్మజానురక్తీ

మగనోర్ద్వీవిపులాం తథాస్మి కుర్యాం,

కురుతే సమయే ఽన్యథాహి కృత్యం

పురుషః కో జగదీశ్వరః శనంస.

20

రఘురథ్యథవా విదగ్ధపక్షీ

విదితో ఽశ్రూరయుతో ముదలచింతాయాం,

ప్రయయా సవిచిత్రవీర్యజాతోఽ

దిత ఉర్వ్యాం మధురాం సదక్షిణాం చ.

21

సృహరిః సహజేన సజ్జహి యో

రసికో ఽశ్రూరత ఆత్మబంధువృత్తం,

శ్రుతవా నధిధామ కర్తు మాసీ

త్సతదన్వేషణ ముత్సుక స్తతో ఽయం.

22

విహితే సతి సాధికం సనాశే

ద్విషతా తస్య దదా పరిగ్రహా తౌ,

సృపజౌ స్మృతనామకా వభుతాం

పరకాంతారమితౌ జరాభువం ద్వౌ.

23

ప్రబలౌ స్మ బలాగుణాస్తి రుచ్చైః

కటువాక్ ప్రాప్తిరయోముఖో న నాప్తౌ,

ముద ఆహతు రంహసాన్విశ్చోత్రం

ఖరహృత్సానుమతో జరాంగజం వా

24

రమణో భవ దావయో రతో యో
ఘనకంసోఽంతేగతః స్వతో వ్రజేశః,
న తదా భవతి ధ్రువం స్వపీఠా
పరిహార్యాద్య గురో ప్రకామజన్యా.

౭౧

నవృతే సదయోముఖేహకాం చి
త్సహసా కంసయుతో జరాత్మభూః స్వాత్,
అధిగమ్య చ రామసూను భగ్నాత్
పరమారణ్య మితో ముదో విశేషాత్.

౭౨

ద్విషత స్సకలాన్ నిజా నిజేతుం
స్పృహయా సోదరసంగత స్సదుర్గామ్,
ప్రబలో మధురాం ధను ర్దధానో
రఘువీరోఽథ మహావనీం జగామ.

౭౩

సకబంధ మివాంబుదం హతాదా
గత మాలోక్య విధాయ శాత్రవం ప్రాక్,
క్షతబాహు మధో జఘాన కోయే
సతి రామః సబలంచ రామసూనుః.

౭౪

అబలాయుత మున్మనా విదగ్ధో
వికలం వీక్ష్య బృహద్రయోదితం తం,
ఇతి వాచ మువాచ దేవతాస్తో
రఘువీరం నదథో స దేవపూర్వః.

౭౫

నను పుణ్యజనత్వ మాగతోఽహం
పురుషః స్థూలశిరో మునీశ ఏషః,
భవతో బుధపక్ష మాత్రభావో
హిన హంతాస్మి బలేన దేవతాప్తః.

౮౦

వచో నిశమ్యాథ పరోగ్ర సేనో
సుతో భవ త్వం సహసా మదీయః,
మహీభవం ప్రాప్య శ మేష్యసి త్వం
కరో త్యభీష్టం బలినాఽభియోగః.

౮౧

క్షమాభృ త్కంఠో జరానంధ ఆసీ
ద్గతో జయ్యలం స్వస్థలం వా తపస్వీ,
సరామోఽథ తబ్బోధితః సక సుమిత్రో
దయాఢ్యో శబర్యాలయం ప్రాప శార్ఙ్గి.

౮౨

సరాజరాజో బహుశః శబర్యా
ర్చితో విదానైష పరాజితో ఽథ,
హరిః పున సృష్టలయు క్పురీం ద్వి
డభియార్థ మత్యుచ్చమనాః ప్రతస్థే.

౮౩

తదాప్తనత్కాయ వనే స నారదే
రణే హితేన స్వబలాయుతేన సా,
అపాది పంపారునర స్వలంకృతో
రఘూత్తమో నామధు రాధికః శ్రియా.

౮౪

ఇతి శ్రీవింజమూరి కృష్ణసూరిసూనోః గాతమనగోత్రస్య
 రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతౌ రాఘవ
 యాదవీయే శ్రీ పదలక్షణే వృత్తలక్షణ
 సూచకే స్తోమమహాకావ్యే
 షష్ఠ స్సర్గః.*

* అస్మిన్ కోశే సప్తమస్సర్గః నదృశ్యతే.

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్.

అష్టమ స్కంధః.

ఆజ్ఞాత ఏతిస్మ బలస్య సావిభా
మానోతిపాలేన భియో ఽస్య శంకినీ,
సేనా దురాపా నికటం తతాతతో
దృష్టా ఽవనీజా సహనోరుమేశితః.

౧

అన్వీక్షమాణః కిల దక్షిణాం శ్రితా
స్తే వానరేంద్రా స్తదృశుశ్చ భూదయాః,
యుక్తా బభూవు ర్ఘనయాదవం క్షమా
భూమార్గణా యాహిత ముద్ధయా ముదా.

౨

దైత్యారిమాయాత మథాత్మనః పురో
మార్గేనహన్యో వనపః సడంగదః,
భీష్టో ఽభిగచ్ఛన్ సబలం ప్రభంజనే
దృష్ట్వా చకా రాపచితీక మప్యలం.

౩

పశ్యత్ కులీనస్య మహామహీభృతో
శుద్ధాంతర పైన్వీ ర్వివరం సహాదరః,
భీష్మస్య యాతి స్మ గజాదిభి ర్బలైః
శీఘ్రం కి మి త్యాప్తరు గంగదో హరిః.

౪

అత్రేంద్రవంశాః కిల వృత్తమంజులాః
 శ్లాఘ్యాః కవీంద్రేణ సతారయా యుతాః,
 సావర్ణరూపేణ సపాదసంశ్రితాః
 కే వానరాణాం ప్రకరాః స్థితిం గతాః.

౧

ఆశ్చర్య మాపుః కలపుష్పపాదపాక
 దృష్ట్వాపి వాపీ రమృతోపమామృతాః,
 వస్తూని భక్ష్యాణి మణీ న్తతః పురో
 దేశే విమానా న్యుది తాంశ్చ వానరాః.

౨

ఆర్యాహ్లాతా సక్తమనాః స్వయంప్రభా
 దృష్టా నహేమేష్ట సఖీయుతా ముదా,
 కాంతాత్మగేహః దరయోదితాపర
 స్వాంతైత్య రుక్మిణ్యసమాధ వానరైః.

౩

మూర్తాస్య లక్ష్మీ రివ మేదిసీభృతో
 వల్లీవ సంచారవతీచ కాంచనీ,
 తారా చ్యుతా ఖాదివ చాబ్దమాలికా
 హిత్యానపేద్భూతవ యాస్థితాచయా.

౪

దేహేన హేమ్నో మహా సోపహరిణీ
 దివ్యాంగులీయా భవతిస్మ హరిణీ,
 సుభూవిలాసై ర్యవచిత్తహరిణీ
 హైమాంగదామా రుచిరాంగహరిణీ.

నాస్తుం మదీయాంఘ్రిచఖేన సామ్యం
అస్మ్యర్హచింతా మను తాం యదైతి యా,
తారా స్వసీహాను శ్రుతక్షయచ్చలాత్
సాధః పతత్యేవ తదా భ్రతో ధ్రువం.

౧౦

మిత్రే సమాయాతి దినే దినే సగో
జాన్యున్ముఖాని భ్రమరావరచ్చలాత్,
యత్పాదక్లుప్తా మపరాజయం వ్యధా
మద్యాపి తస్మై కథయం త్యలం ధ్రువం.

౧౧

యస్యాభవాగో గమనేన నిర్గతా
హాహా వయం చారు గతప్రథాం గతాః,
ఇత్యేవ హంసా భరతస్య స హియా
ఖండే ధ్రువం మానవదృష్టిగోచరాః.

౧౨

ఆస్తా ముఖే ధిక్కృతతుచ్ఛగోగో
పుచ్చాది నర్వప్రతిమాన వస్తుకే,
ధాతృప్రయత్నాతిశయేన నిర్మితో
జంఘే యదీయే సపరస్పరోపమే.

౧౩

సౌందర్యలేశావజితోపమాన
నద్వస్తు యా భూ రవనత్ స్మ వర్తుతా,
అలోచనాయాంతు గతౌ బభూవతుః
సత్యాం పరం యత్కరభోపమానతామ్.

౧౪

నిర్మాయ తీ రేషు ససై కతా న్యలం
యప్రోఛిణిసామ్యేం బ్వనిలే రణచ్చలాత్,
మత్వా సమానస్య కృతే స్థలాంతరే
యత్నేన తాస్వేవ సృజ త్యజం పునః.

౧౫

శృంగే శతావాప్తి కృతే స్వతః శతా
సందేన నిర్మాం సరసిం ప్రిసారికాం,
యస్యా విసృప్తం వరయోషితో లభితోఽ
భూద్దేవరే శాతమరశ్మిజాలకం.

౧౬

మధ్యేషు యన్మధ్య గతేషు నో గజాః
కుంభైః కుచాభ్యాం సమతాం గతా ఇతి,
మత్వా సమాత్వాదివ లింగదృష్టయః
ప్రాయేణ కుంభాః ప్రహరంతి కుంభినాం.

౧౭

కించిచ్చలాః కుక్షితలే కృతస్థితేః
లావణ్యసింధో రివ వీచయో లంచితాః,
క్షైలేంద్రశాలీః స్తనయుగ్మమండల
ప్రాంతస్పృశో యద్వలయో విరేజరే.

౧౮

యస్యా ద్వయో ర్నాతసరోమరాజికా
రేజే స్తనస్వర్ణ సరోజినోశయోః,
నాగేంద్రనీలోపల నిర్మితోద్గతా
నాభిహృదా త్సుక్ష్మతమేవ కేవలా.

౧౯

లావణ్యసింధో రివ వీచయో ఒభుః
యస్యాశ్శ్రితా యా వలయాః కిలోదరమ్,
తస్మద్భగా నూతనరోమగాజికా
నీలాల్పశై వాలల తేవ నిర్భభా.

౨౦

నూనం సమానా యమరోజ భూభృతా
వత్యంతకాతన్యగతో సకంచుకా,
దుష్కీర్తిభాజా వతినీలచూచక
వ్యాజా దభూతాం సమచిత్తహృత్తయా.

౨౧

జత్వా త్రిలోకీం మద నేన పాలితౌ
వక్షస్థలే ఒధఃకృతపుష్కరా తతః,
స్థూతౌ సమా తద్రణహైమభేరికా
కుంభా వివ స్మ స్ఫురతశ్చ యత్కుచౌ.

౨౨

ముంచన్తి మిత్రే ఒ స్తమితే ప్రబోధకే
పద్మాని యత్పాణిజితా న్యసుక్షపం,
ప్రాలేయలేశోపధినా ధునాశు
టంకాంకణా న్నమ్రముఖా న్యపి ద్రువం.

౨౩

సామ్యస్య యస్యా విమలా స్పదక్షిణా
వత్సా గల స్యోదర వారిభి స్సవ్యతః,
నూనం గతత్వేన భవన్తి కంబవో
దేవాభిషేకే ఒధికసాధనీకృతాః.

౨౪

ఆమోదశూన్యం ఖలు బంధుజీవకం
రత్నంతు నైరస్యయు గస్థితప్రభః,
బాలప్రవాలో మధురస్తు విదుమో
యస్యాః స్యు రోష్టేన నమానితాః కిమ్.

౨౫

భాతిన్న యద్గంధవహః కపోల స
ల్లావణ్యనద్యోః కిల చంపకాకృతిః,
మధ్యేవిభక్తేః కృతయే వినిర్మితో
జాంబూనదః సేతు రివ స్వయంభువా.

౨౬

అస్మాదృశ స్త్రీనయనోపమా భవ
న్త్య ధోపమేయా నహి యద్దృశో రితి,
దృష్టా జనం భూరుహలీన తాకృతే
ధావ స్త్యరణ్యే త్రవయా ధృవం మృగాః.

౨౭

యస్యా ముఖాక్ష్యంఘ్రిక రేణ తుల్యతా
మే త్యబ్జ మబ్జ స్తదరి ర్న కేవలం,
హస్తాననేనేతి జనాపవాదజం
ధత్తే కలంకోపధి దుర్యశః శశీ.

౨౮

అబ్జః కి మజ్జః కిమితి భ్రమ ద్వయం
ప్రాప్తో విలో క్యానన మేత్య మూర్ధని,
ఇందిందిరాణా మివ రాశి రాస్థితో
యత్కేశపాశో ఒంజన వర్ణహృద్భృశా.

౨౯

తారాంగదా సత్సహ సాశుగాత్మ భూ
ర్బద్ధాంజలి ర్యోగ యుగాసకా తనుః,
ఆగత్య వీక్ష్య ప్రణివత్య చ స్వనో
వృత్తం నివేద్యాథ శివాం స్వయంప్రభాం.

30

హంతాసురేభ్యోఽథ శివాంతరాత్మికా
సా హనరేభ్య స్సుమధు స్వయంప్రభా,
భక్ష్యాణి చిత్రాణి ఫలాని రుక్మిణీ
యోగ్యేక్షుఖిండాని చ సత్ప్రయో దదా.

31

భీరుస్తనా గంధవహాత్మభూ రసా
దేవ్యా శ్శివాయా స్తుతికృ త్రప్రభావతః
సాకం సమన్యాలిభి రాప దంబికా
గర్భాలయా ద్వాలిపరా త్సముద్గతిమ్.

32

శ్రీరామరామా పరిలోకనా త్కథం
వర్తేయ పత్యుః సమయేఽపి హాగతే,
ఉక్త్వా శ్రవో నీలనలాదివానరైః
తారాత్మభూ దైన్యయుగి త్యలో క్యసా.

33

దైర్యశ్రియం వానరరాంగణస్య స
ప్రాయోపవేళోఽథ విదర్భగోభుజః,
మన్యో స్సుతాం తా మహర చ్ఛృతశ్రవో
జాతశ్రిత స్యోరుదురంగదో హరిః.

34

రామస్య చాప్తిం వివరా దధామహి
 ట్కుస్థాహృతిం వానరముఖ్యసంగతిం,
 ఆత్మాగమం వ్యర్థతమం విదర్శగా
 తైచద్యా వ్యశంకంత శుచాథ వానరాః.

31

గణ్యంగదో వీతమనాః స్వతో చ్యుతా
 ద్వాల్లిక్రితా నః శిశుపాల ఆదరాత్,
 సమూననః పాప తదా పరం తదా
 కీశస్య జాతే సకలే య యోన్ముఖే.

32

సంపాతిపత్త్రీ కతినం నిజానుజో
 దంతం నిశ మ్యాశు హృతిస్వరూపకం,
 తం భీష్మభూతో ఒంగజరా డివోద్బలం
 పశ్యా త్సముత్కందరతో ఒభ్యగా ధ్ధరిం

32

సర్వా స్థారిష్యామి విధిప్రచోదితాన్
 యుష్మానహస్తీప్తనవో హివో శనైః
 తృప్తిం గమిష్యామిహి నాన్యథే త్యసా
 గాం వానరా నాహ తదాన్వభూగతాః.

33

ఆసీ ద్వినేతాశుగ ముక్సరక్తతో
 భాస్వ ద్విపక్షో హరితో బుధాహితం,
 ప్రాప్తో ఒలం సోఒనుజనాశ మగ్రితో
 మన్యూష్టలక్ష్యా శ్రుతవా ననంతరం.

34

ద్విడ్భిష్మభూతో గతమన్య కేత్య త
తామే సుపాశ్చేన తనూజ వా న్ద్రుశం,
తం నీలతారాంగదనంగతం హరిం
పత్తీ) వధ సుద్ధనుమక్త మి త్యవన్.

౪౦

మాంవా బలశ్రీయుజ మంగ విద్ధి దు
ర్వృత్తేన సీతాం భవతా బుధద్విషా,
త్వం భీష్మధాత్రీవరపుత్రికాం హరే
లంకా మితాం ముంచచ మన్యుయుక్తతాం.

౪౧

దాప్త్యా ద్విష స్తే పరవార్తయా తనోః
వీడాం గవా రాజభువో హరామి తాం,
ప్రాప్తోరుజా నాథహరే దివాకర
ద్యోతాద్ధి హంతిష్మ గవా నిశాకరః.

౪౨

యో వానరేష్టాతపధూ రుషావిరా
త్పూర్వం విపక్షస్మ విధాతు మిచ్ఛతి,
రామోక్తితః పత్రగత సునందభూః
పశ్చాన్నివృత్తో భవతి స్మ తద్వ్యధాత్.

౪౩

భీష్మాత్మజస్య ప్రసితస్య ముఖ్య ము
న్మూర్ధా కృతార్థో వపనం హరి సుమః,
ఉచ్చైస్సభావస్య జవా దిత స్తతో
వేశ్య స్నయోధాఽథ చ కారయ త్యయమ్.

౪౪

భీష్మోదిత స్తత్సమయే పతద్భలౌ
 మోదం గతో రశ్మిశితోత్తమాంగకః,
 మేనే నదంతఃకరణేన సంగతః
 పశ్య స్వవారం హరిసార మున్నతమ్.

౪౧

రామాస్త మోకః ప్రవిలోక్య వాసర
 స్తేమా ప్రజానీతసువార్త ఇత్యముం.
 ప్రోచ్య క్షమాభృత్పురత స్స సన్నిధౌ
 తస్థా విపాశస్య సురా న్పదే బలాత్.

౪౨

అత్యంత మాక్రాంత వనా ఘనాఘన
 స్వానా విమానా పరమాశు గాశుగా,
 అద్భే స్సకాశం సురసా రసాతలే
 భీమా సమాసా హరివాహినీ గతా.

౪౩

యోఽస్తర్గతా నేకర్షుష స్సమున్నతో
 నీలోఽథ కోదూతసదాం ప్రపశ్యతా,
 ఆకాశదేశోఽతిఘనా ఘనావృతా
 శేషోషసంఘాత ఇవా వత్తిష్ఠతి.

౪౪

రత్నాకరో యో ఽథచ వాహినీశ్వరోఽ
 గాఢేతర స్యాస్తయుతో వసూజ్జ్వలః.
 ప్రాప్తః ప్రహర్షం ద్విజరాజదర్శనో
 ధూతం మహారాజ ఇవేహ రాజతే.

౪౫

వశో యదా యాతి తదా వనే పున
 ర్మగ్నా భవేమేతి జగద్విదృక్షయా,
 మైనాకముఖ్యా కుధరా ఇహోష్ణతా
 నావో సరా యత్ర విభా స్త్యనుత్తమాః.

౧౦

అంతర్గతౌర్వాగ్నిశిఖ స్తరంగితో
 యస్యా మదామాం ధ్వనిధామ నిర్భరం,
 భాతీవ కశ్చి ద్విచల స్థనాఘనో
 విద్యుద్విలేఖాం జలభారత శ్చుతాః.

౧౧

వీక్ష్యోచ్చభావా స్థరి వాహనోత్తమాన్
 ప్రాప్తా సుపక్షక్షితిభృ ద్భ్రమాన్వితః,
 నేంద్రా ద్భయం వో ౭స్త్యభిమాం వ్రగచ్ఛతే
 త్యాహూతవాం స్తాని దివస్యనేనయః.

౧౨

అచ్ఛాచ్ఛడిండిరపరిస్ఫరన్మృఖో
 ఘోషం దధానో ౭ధికగర్జితోపమం,
 నానావిధానుత్తమసంపదా యా
 యా రత్నగర్భా హసతీవ నిర్భరం.

౧౩

ఏహి ద్రుతం ద్వారవతీం భ జాధునా
 లంకా మితార్థా మితి వాహ్వాయ త్యయమ్,
 మా మూర్ఛిహస్తై రితి...హరిశ్చల
 ద్వామాన్యభాహో నిసదా దమన్యత.

౧౪

పరోవతారం గతవా స్మహేంద్ర
మతో ముదా వాచర యూచిత స్పన్,
సద్వారకాం తాం పర మాంజనేయో
లిఘ్నుః పురీం పూజ్యజనాక ఆసీత్.

౧౧౧

విరాజితో యస్తరసా విరాజితో
విరాజితో యస్తరసా విరాజితః,
నిజేన గాంభీర్యగుణేన సాగరో
మహాము దాయం హరిణా వ్యలో క్యయం.

౧౧౨

హరిస్తుతిం వందిషు వాసరే ధ్వలం
స్థితేషు కుర్వ త్స్వభితః సమున్నతః,
ముదం సమేతో ౭థ సకాంచసశ్రియా
నవాత్మరక్షో నగరోన్ముఖో యయా.

౧౧౩

ఇతి శ్రీవింజమూరి కృష్ణసూరిసూనోః గౌతమసగోత్రస్య
రాఘవకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతౌ రాఘవ
యూదవీయే శ్రీపదలక్షణే వృత్తలక్షణ
సూచకే శ్లోషమహాకావ్యే
అష్టమ స్కంధః.

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్

స వ మ స్స ర్గః

నన్విశ్రామేయం విచితేరి మత్స్యా
లో క్యాననీ సారథినా నుసన్నే,
మోనోచితే లభాప్తధియా రథే వా
లైలే స్థితో లభా ద్విదితః ప్రయాతః.

౧

జిష్టుః క్షమాభృద్వరదోలథ గోభృ
ద్యానేన కం సారథి మాకలయ్య,
తం విశ్రమార్థం బల మాత్మనోలం
సంతోషవా నాశు నభోత ఆసీత్.

౨

ఉల్లేఖత్య గచ్ఛన్ స హరి స్తదానీం
తారాపథ స్యాధ్వని భారవాహః,
భాతీంద్రవజ్రా విదితాత్మపక్షో
వేగేన య స్పర్శతరా డిప స్మ.

౩

వీత్యాయుతాం భోగ్యవనీం పురోలస్తే
దేవోదితాం తాం సురసాం హరిః సః,
ఉచ్చైః సముద్రో బలసంవిదే తత్
అంతర్గతో వా తనురూప ఆన.

౪

యుక్తః కురక్షః పరితః పురం స
మాలోకయన్నాశు బలేన గచ్ఛక్,
సచ్చిహ్వికాంతం హరి రేష చక్రే
ఛాయాగ్రహః తోకైఃప్యథ సంతుతోష.

౫

ఉత్తుంగరంగస్మణిశృంగసంగః
సాలో విశాలో భ్యుషితో యదీయః,
స్వలో విధా త్రోర్ధ్వజగంతి ధర్తుం.
రత్నాచితానస్తఫణః ఫణీవ.

౬

బాణప్రయోగోచితక్లుప్తరంధ్రం
ప్రాప్తః స్థితశృంగసహస్ర మథా,
వప్రో యదీయః పురుషః సహస్ర
శీర్షః సహస్రాక్ష ఇవ స్మ భాతి.

౭

బాహ్యస్య విశ్వస్య దిద్పక్షయాంబు
రాశే రుదీతః సహతుంగశృంగః,
మైనాకనామాద్రి రివాభిదీప్తః
సాలో యదీయోఽపిచ తిష్ఠతి స్మ.

౮

చిత్రధ్వజం ధీవరవారయుక్త
మాశ్చర్యకారి స్మరణస్య కర్తుః,
భాతీవ నానాతరుజాలకం య
త్సాలోచ్చజాలం జుధే ర్జలాంతే.

౯

చిత్తోరుదితోఁ బహుశో విమానః,
స్త్రీసంగతోఁడధః కృతేనద్విమానః,
రత్నైశ్చ శిర్షరత్నైశ్చ రచితావిమానః,
స్తోమస్థితో యత్ర మహావిమానః.

౧౦

మిత్రే తదాయ త్యభితోఁస్తగోత్ర
మభ్యాగతం తత్సరదేవతాశు,
ఉచ్చోత్తరద్వారముఖం హరిం తం
కుంభా క్ష్యలం ప్రాప్య దదర్శ వామా.

౧౧

కూపం గతా నద్విదితేన నద్యో
లంకా రయాధ్యా నగరీ జనారి,
అభ్యేత్య దృష్టా హరిణాత్మనా న
మోదా బలాధ్యేన పరాజితా భూత్.

౧౨

గంతా దరం నారిపరాజయేఁ భ్యా
గత్యా బుధౌఘోఁయి హరే స్థితస్తే,
నైషా శతానందసమక్తి మేవం
రూపాం సమాలోక్య హరిం బభాషే.

౧౩

జాంబూనదం హేమమయోర్ధ్వ భాగ
హర్క్మ్యం పురోఁస్యాః పరిఘేకృతాబ్ధిం,
బ్రహ్మాండభాండంచ పరం పయస్తం
సాలం విశాలం న హరి ర్వివేశ.

౧౪

మా క్లేఽభిరామస్య పరిగ్రహస్యో
 త్కంతో ఽథ గంతా పురతో దిగంతా,
 పశ్యన్ సమంతాత్ సనితాంతకాంత
 కాంతం పరాంతఃపుర మాప శాంతః.

౧౫

సౌదే ర్మహద్భిః ఖమి వోల్లిఖద్భిః
 నానామణిస్తంభశతైః సమేతం,
 కర్పూరదీపాగరు ధూపగంధి
 భాస్వద్వితానాని చ పుష్పకాంతమ్.

౧౬

హంసైశ్చ కీరై రపి శారికాభిః
 పారావృతైః కేకిభి రాకులం వా,
 కార్తస్వరైః పీతశతైః కవాపై
 స్తలైశ్చ చిత్రాస్తరణై రనలైః.

౧౭

విద్యుద్యుతం వార్షికవారిదం వా
 మందోదరీశం సుతరాం స్వపంతం,
 ఆగత్య రుక్మిణ్యబలా సమేతం
 ప్రాభంజనః కృష్ణ మపశ్య దత్ర.

౧౮

సున్నో హరి స్సత్పరమాత్మనా స
 మాలోకయ న్నేవ పురోధ సాలం,
 ఉత్కేఽభితో ఽశోకవనీం సభీష్ణ
 జాతాం ఘనాశ్యాభి ముపాయ తైష్ఠ.

౧౯

యా దుక్కిణీ సద్విజయాలికా శ్రీ
రాశింశుపాథోఽవగతా గుణాఢ్యా,
ప్రాజ్ఞస్య కామీ స వహుం హరిః స
త్పత్రా మరంత వ్యగుణో గత స్తామ్.

—౨౦

జాతోహరే రత్ర నదృ ద్విదగ్ధో
భూయో హరస్య స్థిత వాష్టనాత్మా,
ప్రమృన్న ఆ సాత్మకృతే బుధానాం
మారః సుహృ త్కం హరితశ్చ పశ్యత్.

—౨౧

తస్మి త దాప ప్రమదం స్థితాంగో
జాతాం స బాలా మథభీష్మకన్యామ్,
ఆగత్య దృష్త్వా పరమాంశభూతాం
సాధ్వీమణిం శంబర ఉన్ననన్ముః.

—౨౨

మారః శరై ర్గః పరిబాధతే స్వం
సద్రావణః తత్పరిహర్తుకామః,
దైత్యో స్తమారో రఘునందనస్త్రీ
యుక్తం సథా మాధ నదీన ఆసీత్.

—౨౩

గోత్రాత్మజో న్మాన మవేక్షమాణః
సద్యో వనేవా సదగారహృద్యే,
ఆః కర్పరో ధీవరజాలగః స
ముద్గంతు మైచ్చ త్స తతో విసారః.

—౨౪

స్వీయేన దృష్ట్వా తనుమాలకేన
కాలే విసారం హనుమా నమాలం,
తస్మిన్ సమాసిత ముచు త్తమాంగో
మందోదరో శంబర ఆరచిత్రమ్.

—౨౧

సన్యో విసారోదర తోదితాద్వా
పాకం విధాతుం లలనా క్షమా భూః,
తం విస్మి తాత్పర్య మాన దృష్ట్వా
మాయావతీ బాల మతీవ నూరం.

—౨౨

ఊచే విదగ్ధస్య విభో రతిం వా
పాకస్థితాం ప్రాప్తి మవేక్షమాణం,
తాం నారదోఽథాత్మన ఇ త్యమర్త్య
ద్విధామగా మేత్య రఘూత్తమః స్త్రీం.

—౨౩

రామామణే పాక మిమంచ విద్ధి
ప్రద్యమ్న మీశం భజ మాధవం త్వం,
కించి ద్గమిష్య స్యథవా ప్రమోదం
గ్రాహ్యం హి మిత్రాభిహితా హితా వాక్.

—౨౪

శ్రుత్వా సమార్యాంతరతో నలం సా
పశ్యం త్యథోచే బుధ మేతదిత్థం,
ఈదృగ్వచోఽవ గ్రఘువర్య శాస్త్ర
హిత్రం భవస్యేష రతో నిలోమే.

—౨౫

గోత్రాత్మజాతం త్వయి నానురక్తిం
స్థానం విభానాం సహసా మయి త్వం,
కుర్వ స్త్యధాద్యాత్రిహరా కుతస్థా
మాయావతీం ప్రోచ్య యయా నవవం.

30

స్వస్థాన మాస త్రిజటా ధరేఽస్మి
స్వస్వన్నమాప్తే దయితం విలోక్య,
కామం తతః స్త్రీసమహరతిః సా
సన్నాహతదద్వత్త మదేవకన్యా.

31

హే అంబ మాం పీత్యధునా శుగాత్మ
జాతం స్వభృత్యోత్తమ మున్ననా స్వం,
రామం తదాత్మాన మథాహ గన్తుం
కామా మితీమాం హరిజో రఘుస్త్రిం.

32

ఆఖ్యాయ కామం సహ సాభిరామ
వృత్తం ముహు ర్గోభువ మాదితః స్వమ్,
విశ్వాసనిస్సార మథా శు గాత్మభూః
తాం ప్రాంజలిః స్మృన్మనసం కరోతి.

33

నమ్రత్వభా గేత్య సమీపతోఽభి
రామాక్ష రాం భూరి ముదూర్మికాం తాం,
హంతా స తాం తత్ప్రమయే సమాయాం
విద్యా మసా కోవభవం నినాయ.

34

వైత్యాలయస్థానలయోక్తమస్తు
తద్వృత్తజాతాశికధైర్యయుక్తా.
ఊచేతదానీ మభిరామభార్యాం
మాయావతీ గాం హరిసూను మేవం.

37

ఆసీదతిప్రాజ్ఞమరాత్మనోఽస్య
మృత్యుర్ని రావశాపయికం తురీయం.
స్యాదుద్గతిర్మేద్యకథం వినేహ
నోశక్నుయాంస్థాతు మహం చిరాయ,

38

త్వాముద్ధరన్నేవ రఘూత్తమాకః
పశ్యోపయాస్యామి భయం త్యజాద్య,
త్వం మాసమర్థం న సమర్థయేథాః
తాం వాచ మూచే హరిజస్తథేతి.

39

కిం దుష్కరం మే ప్రబలస్య విధ
దైత్యేన పుర్యా భవతాచ సాకం,
నిర్గంతు మిచ్ఛామ్యరిగేహతోఽహం
సత్వస్య చేత్యాహ వధూః పునస్తం.

40

విద్యాశిరోరత్న మదా త్వకాక
వృత్తాంత మాఖ్యాయ రహస్యలం యా,
లంగ ప్రయుంక్ష్యేతి ఖరాహితాయ
తస్యా ముదే సోఽరి హతౌప్రతప్తే.

41

ఉత్తేప దధ్వానపదా వసిం యో
 శేత్తి స్మ చాదేః కలహాయ దోషాః,
 తత్రత్యభృత్యా హరిజన్య తస్య
 వృత్తం శశంసుః ద్విజరాజయస్తం.

౪౦

యః ప్రేరితో నిర్జితవా స్థనం స్వ
 ధామ్నా సురేశాజని జంబుమాలీ,
 కామం నదోక్షః స సురారినంఘః
 ప్రాభంజనోవా సనమాగ తోత్తుం.

౪౧

దీర్ఘోగ్రదంష్ట్రానసనాసికాభూ
 దృగ్రాక్షసః శూర్పణఖో గతోఽస్తమ్
 ముక్తాశుగాలిః స మహాశుగాత్మ
 భుప్యత్కరో యం విదిత స్తతోఽభూత్.

౪౨

సప్తాశ్వవేగానభితోరణస్థో
 దైత్యాన్ సమర్త్యాత్మభువో జిగీషుః,
 మారోధ తేషా మినచోదితానాం
 దృష్టాజువో వా నరపుంగవోఽభూత్.

౪౩

వీతా దిశం పజంరతో రణే యం
 సేనాగ్రగాం స్తాన్మశకా నివైత్య,
 మృత్యోః స్సమానా స్పరిఘేణ నద్యో
 దైత్యా నిర్వరూపా క్షముఖాన్ జఘాన.

౪౪

ప్రాజ్ఞః ప్రతాపం దధతం సమన్య
మాయోధనే నాథ హరే విక్రీర్తిషే,
సత్వాధికంమాయిన ముచ్చవోపం
భూమా బుధాః కేవల మాస్తువంతి.

గీ०

గచ్ఛస్త మద్యాపచితిం చ మాభిః
సాకం సమస్తాపరిగ్రహే చ్ఛస్య,
కే భూమితో నాత్ర భవంత మాయా
శ్లాఘంత ఏవాదితిజా శ్చ దైత్యాః.

గీ०

సద్య స్తయో సృత్యహిశక్రయో ర్వా
మృత్యుగ్రయోర్వా గ్రహయో రివాజౌ,
వాణో నవాతిన్న తతాప నార్కః
సాలాచలాఢ్యా వ్యచలో చ్చచాల.

గీ॥

ప్రాయుంక్త బాణా నసురో నవాన్యే
కంఠే ఽష్ట స ప్రోరసి షల్కుకే యాన్,
తద్భిన్ననిర్గచ్ఛదస్య గ్విరేజే
హర్యాత్మజో ధాన్య మహా నివాద్రిః.

గీ3

భగ్నేన బాణై ర్హరిజేన రుష్టే
రుష్టేన భగ్నో గదయా సదక్షః,
అంహంతుకామః సపరాసు రాష్ట్రః
చిత్తే తథా శంబరకర్పరో ఽభూత్.

గీ४

హంతుం రుషాయాత మథో ద్యతాత్రుం,
హర్యాత్మజో తం గురు నోదితం స,
గాం పూరయన్ తం నిజసింహనాదై
రైత్యం దద శ్చే ద్విజితం యమం వా.

౧౧౧

హః మేఘనాదేన శరైః ప్రయుక్తైః
దైత్యేన భగ్నం గలదస్ర మాస్యమ్,
హర్యాత్మజ స్థాయతభానుభాను
భిన్నేన రక్తాంబురుపేణ సామ్యం.

౧౧౨

రక్షఃసుతాత్యచ్ఛ సఖః శరౌఘ
మాయాత ఉత్కః ఖచరో వవర్ష,
ధాత్రీభరో వానరపుంగవోఽంకే
ప్రవాహకీలాల మతో రణోర్వామ్యమ్.

౧౧౩

హర్యాత్మజ స్థాశనిపాత కైశ్చ
ముష్టిహ్రైశ్చ గణాప్రహారైః,
రక్షఃసుతప్రాప్తగడు ర్జ్జగామ
శైలేన తౌల్యం విగలచ్ఛలేన.

౧౧౪

ప్రాయుక్త మాయాః స్వతపవ మాయా
వీధ్యాగతః సద్ధనుమ త్యనేకాః,
స్థిత్యా సరక్షో హరిసూనురాజో
దేవేమ వీక్షత్సు సశంబరే ఖే.

౧౧౫

వ్యర్థాసు మాయాసు హితో విశాతుః
అస్త్రేణ పాతీ సమరస్థితాయాం,
హా మేఘనాదేన సదర్తకేన
నాప్తో మరుద్భూ రథ శంబరోఽ భూత్.

౬౦

ఆత్మాన మున్ముక్త మథో విధేః స
విధ్యా ద్విషాస్త్రేణ వరాఽ సమస్తాః,
పశ్యద్విగంతాః పరమాత్మ భూ ర్వా
భీతః సమంతా త్కిల తిష్ఠతి స్మ.

౬౧

గాం త జ్జగాదే త్యథ విశ్రవోభూః
గేహం నిజానాం నికరం సఖినాం,
భీష్మాత్తభూః సత్పర మేత్య కామం
దృష్ట్వా ముదా వానరపుంగవం తం.

౬౨

శో వానరో ఽయం స్వబల స్తనూజః
కస్యాపి కుక్షా ను ధృతః క యేదృక్,
పుత్రో ముదే తేన మ మాదితో వా
నీతోను ధామ్నః పరమః పరేణ.

౬౩

సనందీసమానో విరాగో విధేః కిం
సగేశాపదోమే భువా వాత్మభూ ర్యః,
అసౌ తత్ర రుక్మిణ్యుషిత్యా నిశాంతే
నిజే వానరం తం నిరీక్ష్య త్యమంస్త

౬౪

ప్రహస్తాదితోఽతః పతైశ్చ స్వతోఽఘో
శశం సాభిరామస్య మారస్య వృత్తమ్,
సురాశేః శతానందభూ స్సన్ధి స్తం
నిశ మ్యాద్భుతం ప్రాపతత్రత్యసంఘః.

౬౫

తం దేవకీ సానకదుందుభిః పరం
శాస్త్రీ ప్రహస్తశ్చ ససర్ప కంబులః,
ఏత్య స్వకీయై రనుగై ర్జనై ర్యుతో
పశ్య స్మహు స్సన్ధనుమంతే ముత్సుకం.

౬౬

గాం మే శృణు త్వం స్వహితాం క్షమాప్రజాం
విద్ధి త్యజామోద మయే భజాధికాం,
ప్రాభంజనః ప్రాహ హశేః పరం వచో
మందోదరీచారుకశత్ర మి త్యధ.

౬౭

పశ్య ప్రభంజనసుతం సుమనోహరేణి
భీష్మాత్మభూ రవ గసా నికటం సఖీనాం,
మేనే బుధేష్టనరమేశ ఇతి స్వతో నా
బాల శ్చరోసి న పరాహతికృత్యయోగ్యః.

౬౮

అస్తు ప్రియోతీన హరే విదగ్ధో
వాతో ఘనాలంకృతి రిత్యథాసా,
సస్వబరం తం వరకృష్ణవర్ణం
గతం కరోతిస్మ విచార్య శశ్నత్.

౬౯

అంతఃపురం తచ్చుచినా సతాం స
రక్షోఽథ దృష్ట్వా సవిదగ్ధ మహ్నః
నిజేన బాలేన జగామ హర్ష
క్రియం హరి స్తత్ర జనే ప్రయోధే.

20

ఇతి శ్రీవింశమూరి కృష్ణసూరిసూనో నౌతమసగోత్రస్య
రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతౌ రాఘవ
యాదవీయే శ్రీపదలక్షణే వృత్తలక్షణ
సూచకే శ్లోమమహాకావ్యే
నవమ స్కంధః.

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్

ద శ మ స్క ర్గః

పితః పతే హః సుత హః సఖే హః
విహాయ హః నః క్వసు యాసి హేతి,
సురారిదానై రుదితై ర్వచోభిః
ఘనై స్తదా శంబరపూజితాః.

౧

ఉపేంద్రవజ్రాయుధ ముఖ్యదుగ్ధే
పురాస్థితా యత్రతు కా పి లక్ష్మీః.
పరాహతే తత్ర పురే విదగ్ధే
మహాసురే ౭వర్తత కా ప్యలక్ష్మీః.

౨

తవస్వితాగం దధతం సహసా
స్సమంతకం వాహ కిమిత్థ మేతం,
శ్చితా దసత్రాజిత మభ్యవశ్య
జ్ఞనావళి ద్ద్వారవతీం పురీం తాం.

౩

అయం హరి రోన్మ సమహోపలస్తు
సత్రాజితరం...ముదా యన్,
తతః సమే త్యావి రితి స్వకీయ
జనాయ రక్షప్రవరః శసంస.

౪

దదా న దైత్యార్యభిరూచితస్య
గృహాన్లతాః రత్న మతో విదగ్ధమ్,
హరిశ్చ చక్రేఽథవలాయితం స్వం
జనం సనత్రాజి దితం ప్రపశ్యత్.

౫

ముదం నయ న్నప్తసువర్ణధారో
దయః సకాంతోఽనుదితం నితాంతం,
చిరేణ సత్రాజిత ఆస రక్షా
మణిః స్థితో మిత్రవరేణ గేహే

౬

విభీః ప్రసేనోఽవహితః సువాహణో
వహ న్మహాభామణి మాదితోఽథ,
సముచ్చచిం ప్రాయత వా సరేశో
వసీభువం ద్రృష్టుమనాః సవేగః.

౭

దిశస్వ నాథాయ తవేతి యుక్తం
హరే రభిజ్ఞానత ముంచితార్థమ్,
నిరీక్షమాణా సమదాదరం స
స్మణిం సుమృగ్యాభి రతో వసీభూః.

౮

హరిః ప్రసేనాంతకరో విలోక్య
వసీభువం లంఘితసింధు రేత్య,
తత స్తదాదేశప ఉద్వహం స్తం
దృఢం మణి స్వాశ్రిత మద్రిమాపి.

౯

హరి ర్హనూమా స్విదితోఽభిఘోషః
సమాగతో జాంబవతా ధ దృష్టః,
క రేణవా మిత్రమణి ర్నృహీతః
స్వభార ముత్సాహగుణేన నీతః.

౧౦

స జాంబవాం స్త్రాసవియుక్త మగ్ర్యం
మణీంచ పీఠం ప్రమదం ప్రకృష్టం,
విలోక్య తం యావనవోపహల్యా
త్మజ స్తతో వా సహ తారనీలః.

౧౧

మయా ప్రహృష్టః సకలోఽభిరామ
పరిగ్రహ స్తద్వసుచాహృతం చ,
హతః ప్రసేనః సహసా సదక్షో
మహారివాసో హరిణా విదగ్ధః.

౧౨

సముక్తవ త్యక్తి మితి ప్రసేన
సహోదరేఽజ్ఞే పర మాంజనేయే,
రఘుప్రపీఠం స హరి ర్నిశమ్య
ప్రసేన మానేతు మథో యయా తాం.

౧౩

అయం దద ర్భాపచితం ప్రసేనం
తదా సురారి ర్హరిణా హరిం చ,
పరాహతం భీషణ మృక్షరాజః
సకంధరా సత్కిల వాతిముత్కుః.

౧౪

ముదాచ లంకాసద ముత్సహాయం
హరా గతే లక్ష్మి నివరం తదాస్తే,
సహగతావా నరసంహతిః సా
ద్భుతా బభూ వాతి తదాగమోత్కా.

౧౫

అనాగతేరం పర మాంజనేయే
హరా ప్రతీక్ష్యేవ చిరం శుగాలిం,
పురాగతం రాఘవ మాత్త మేక్ష్య
బిభేద తత్రత్యజనో దరీతః.

౧౬

స బాలలోలాన మధోపలం సు
హృదః సముత్కానన మృక్షరాజః,
పురో లభ్య పశ్యన్నను వానరేశం
ఉపేత్య హృద్యం సహ సోరుణేశః.

౧౭

అగుః వలాభావసుయోధధాత్రీ
మహాశుగీరా నృధురో హితం తాన్,
హరీ నృదధ్యాదిముఖో వసీభృ
ద్గతో లకరో దాహవ మృక్షరాజః.

౧౮

విలోక్య నానాహరిముష్టియాతైః
సనిర్జలస్త్వీం సతను స్సకంపః,
వరం హరిం ప్రాజ్ఞ మథో రుష్మేశం
నానాజన స్తత్పదయోః పపాత.

౧౯

హరిం ససుగ్రీవ మథే త్యవోచే
మందోదరీబుద్ధివిచోదితేన,
పురా తవారామ ఇత స్తవానీ
ద్ధంగో మహారి హ్నరిణా వనాగః.

౨౦

ముదా ప్రవృత్తో స్మృన్మగోఽభిరామా
బలేక్షణేఽఙ్గః కురుతే వనం మే,
స్థితోఽనుభూతం ద్రువ మేత్య మావ
గథో రుమేశో రఘునందనం సః.

౨౧

పురాగతో వాతిరతో మహాగో
గాలామణీ వాదృత యా నురూపైః,
తైస్సై ర్యచోభిశ్చ తతో తతః శ్రీ
రామం ప్రహప్తం సహిత శ్చకార.

౨౨

ముదం సగౌః పర మాంజనేయం
సవృక్షరాజం సతి సత్కృతం తమ్,
నిరీక్ష్య తత్రత్య ఇతః ప్రపశ్య
త్యశేషకే ముత్క మత శ్చకార.

౨౩

ప్రకాశతారాగజగాసనీలాం
గదాన్వితా జాంబవతీ చ నేనా,
బభూవ దృష్టా ధురి కాముదీ వా
ప్రనాదశాలీ నృథ పావనైః స్వైః.

౨౪

సమస్తానాం సరస్వతీగంధ
 వహః ధర్మేణ్య వరమాలికా వా,
 మహావలీః సజ్జనున్వోజ్జ్వలోరు
 శ్రవోయుతాస న్నఖరా రభూవ.

౨౧

ముదోధికాయాః కిల వాహినీనా
 సమాహితా శాంతతమాయతాయ,
 గవాక్ష మాస్తానలనేత్రయా స
 సమాహితా శాంతతమాయతాయ.

౨౨

యథా శ్వసన్వా తనువృత్తరత్నా
 హృతేః వ్రసేనాంగభవో స్వతో యః,
 సరాఘవో జ్ఞాతవరవ్రసేనా
 హితాఖిలవ్యాప్తి రభ్యతిష్ఠత్.

౨౩

మహాబలే నాహృత మేష రాజా
 గతః ససత్రాజి దరం రఘూణాం,
 మణిం స్మరన్ స్వం హరిణా తథాగో
 భువం ప్రపశ్య స్వినతాననోరభూత్.

౨౪

కృత్సే జనేతి విదితః సతి సత్యభామాం
 రత్నం విలోకయతి వాతిరయం ము దాదాత్,
 సత్రాజి దేత్య విధివచ్చ సతాం మతాం శ్రీం
 రామో మహాధృతి ముపాయత విప్రయుక్తః.

౨౫

ఉత్కంఠ మిష్టే నతి వాసరాఘే
 సాన్నిధ్యగే పశ్యతి సోదరేణ,
 సత్రాజితే ధోషలదో మహాత్మా
 శ్రీరామ జౌత్యకృభు గాన భూయః.

30

ఇతి శ్రీవింజమూరి కృష్ణసూరిసూనోః గౌతమనగోత్రస్య
 రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతౌ రాఘవ
 యాదవీయే శ్రీఃదలక్షణే వృత్తలక్షణ
 సూచకే శ్లోషమహాకావ్యే
 దశమ స్కంధః

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్.

పదావళి స్పర్శః.

జ్ఞాత్వా బుధౌ వానరపుంగవాం స్మ స
త్పద్ధా న్విదగ్ధా న్విదితౌ బలాచ్యుతౌ,
సౌదక్షిణం లఘ్వితి సాధికారవా
వాసం ప్రయాతౌ వసుధిం రఘూద్వహా.

౧

నుబలాత్మభువం గురుం ససూనుం
విదురం భీష్మ మవేక్ష్య సత్కృపం వా,
నృహరి ద్వికలో బలాయుతోఽథో
నను హా కష్ట మితి స్వతోఽవద గ్ధాం.

౨

కృతవర్మయుత స్తదా సతాం
పరమక్రూర మువాచ రావణః,
అబుధప్రవరం ప్రహ స్తకం
శతధన్వాన మవేక్ష్య గామితి.

౩

సత్రాజితా వాత్యథ తేన గోప
భువేన తీర్ణే వసుధి న్ని తేన,
శ్లాఘ్యో విదేహవ్రసహోఽంగనాను
స్వతోహి తాలోక్య ఇవాశ్రుతో నః,

౪

కుతోవా త్రాసపటలో విదగ్ధస్వరూపామకః
గృహీతస్సక్ హరిమఃః ద్విదితేన భవ త్యయే. ౫

ప్రవీరసూను ర్మహితః కస్మా ద్దేతోః కుభూపతిః
బలేన త్వయి మత్తోఽద్య సత్రాజి దర మన్వియాత్. ౬

సత్రాజితం హన్తి బలేన శీఘ్రం
కుభూపతిం నూన మితి ప్రహస్తః,
వదన్ సహర్షం శతధన్వకో మాం
బలేన చక్రేఽచచితం స్వప స్తమ్. ౭

సత్రాజి దంతఃపుర మాప రత్న
ముగ్రావణో ఽధాంగన మాదియుక్తం,
మందోదరీవా లఘు సత్యభామా
నాథం నతా సజ్జనకం దదర్శ. ౮

ఆలోకయ త్వం ముఖ మున్నమయ్య యాం
నిద్రాం త్యజ త్వం జనకాత్మజా మయే,
స్వీయానవత్వం శృణు గాం మమే త్యసా
తం వాహిసీవామర మబ్రవీ ద్వచః. ౯

మందోదరై తదాసన్న మృతిమత్వాత్కిమ ప్యయం
తస్యై ప్రసేనాగ్రభవో దత్తవా ను త్తరం పునః. ౧౦

వైరిణే దితిభువా మథ నేనా

లోకహృద్ధనముదే ససభాయ,

కారవే సతి పురే జనకాంతం

ప్రాకృరాక్రమ మినాయ శశంస.

౧౧

సత్రాజిత్తోరే ర్హింసార్థం వ్యగ్రతాభా గ్భవామి తాం

ఇతిస్వాలిం తదాశ్వస్య ముత్కా మూచే సురాహితః.

౧౨

సతి రఘువరవధోద్యుక్తే రోషాగతే స్వసహోదరే,

తమబలయుతే శార్ఙ్గిణ్యభ్యాగతో కృతవర్మకం,

నిజహితజ్ఞనైః సాకం సత్రాజితః పర ఇత్యలం

తదనునయత స్త్రాణార్థం తం విభీషణ ఆహ గాం.

౧౩

భవేన సదృశో ఽమేయం సహాయో బల మాశ్రితః,

పరం భవంత మారంహా హరంతుం శ్రీరామ ఇచ్ఛతి.

౧౪

ఉదితః చిత్రవృత్తాని విద్వా నాత్మభువో హరిః,

తరసా కృతవర్మశ ఆహ సత్రాజితః పరం.

౧౫

భూవాత్మరక్షో నవరో ధునాగో

భువం ససత్త్వాం త్యజ తీంద్రజాలం,

హం తాన్యథా త్వాం సృహరిః పురోస్య

సభాత్మక స్యోరురుషో వసే త్కః.

౧౬

సాహాయ్యే సరమేశ ఉద్ధరనినాగ్యా నాశ్రితోఽతిత్వరం,

భీతానాస్త ఇతస్తతోపి చతురః పశ్యన్ హిపాథాన్ హితాన్

ప్రత్యాఖ్యాతతరోద్ధతేన పర మక్రూరేణ సత్తత్పరే
యత్యై స్వం వసుజీవితేచ్ఛరహితః సత్రాజితః ప్రోద్యయా. ౧౭

సంరక్ష మామితి పడస్త మతీవ సర్వో
దృష్టాత్మరక్షణ మనంతర మున్ముఖ స్తమ్,
వైదేహభూషతిపదాంతిక మాప్రజంతం
తత్ర స్థితోహిత మవైక్షత వానరౌఘః.

౧౮

తదాశ్వహీనం మహితం బలం ప్రాప్తో విభీషణమ్,
దృష్ట్వా గచ్ఛంత మత్యంతం హంతు మైచ్ఛ దృషా హరిః. ౧౯

ఆదాయ వేగా దథ పావనో హరిః

నిర్భి ర్బలం మైథిలభూషతేః పురః,

అంతేచ మత్వా హిత మేత్య వానరే

టృక్తేణ చక్రే పథి తం విభీషణం.

౨౦

సమాసమో రఘునర స్వద్విషద్విగ్రహే హితః,

సద్రక్షః తత్తదా పశ్యన్ మిత్రరత్నం స్మ నిందతి.

౨౧

మిత్రమణ్యవలోకార్థం శీఘ్రం రామేణ చోదితః,

సద్వారకాం వానరాళిం సరమానాయకో యయా.

౨౨

బలాయ సా మైథిలభూషరేణ సా

గమాయ సద్యః సమవాయితేన వా,

మహాముదా పుణ్యజనేషు రాజితా

విభీషణా యాల మకారి సత్కృతిః.

౨౩

మందోదకీశో సమయే త్యక్తా లే
క్రూరాయ తస్మిన్ నికమాశుకోఽఽ,
శ్రీరామవృత్తం గురునానరో య
హృతాత్మకః సన్ననుగః శశంః.

౨౪

యదా విభీషణో క్రూరో వివిశో నిర్యయా పురాత్,
తదార భ్యాభవం స్రస్మిన్ దుర్నిమిత్తా న్యనేకశః.

౨౫

శృవాక్త మయి నో విభీషణ మసల్ప మహూర నూ
రయేతి వదతాం తదా ప్రవయసాం స నాకర్ణ్య గాం,
తవానయన ఉన్మనాః ప్రవచ్చతే సురాః కుశ
స్థలీం రఘువరశ్చ తం వసుధి మై క్షతా మాగతః.

౨౬

నృహరి స్సముద్ధతమహాశరః
పరిభోకయన్ పరమశాంతదృశా,
ఇతి గాం సముద్ర మమితస్వబలః
పరమాం శ్వఘ్నభువ మాహతతః.

౨౭

శ్రుణుమే వచనం పథ్యం సన్నాత్తమహితోపలం,
స్వీయానాం చాధునా క్రూరో నదీన మను దర్శయ.

౨౮

త్వం గంధాన్ పర మాగచ్ఛ ద్వామితా నభిలోకయ,
సద్రత్నం పరథానూహం స్థితం వేష్మి భవ త్వయే.

౨౯

తద్యాంతం సత్యభామాత్మభువో లభికపయోగినః,
అనుగ త్యాదరం సత్రాజితోంగ క్రమతో ముదా.

౩౦

త దాస్తాం త్వ య్యస్య దుగ్రం పరం హంతాస్మితే హితం,
 ణో తుచ్ఛాల్లిగతో న ప్రత్యేతి దేవో బలోద్యమాం. 30

ధుగి గా మాహ శుభానిధాయ మణి మక్రూరో నదీనస్తత్రో
 ద్రుమకుల్యా స్పదమేవ గాం రఘువరః పశ్యన్నయం సోపలమ్,
 లఘు తస్మై ప్రదదౌ పరం వసునిధిం చక్రే భిరామోదితో
 నల ఆత్మా పరమంబరేణ సహితో గోభృద్వరైః స్వై స్సితం.

ఆలోకయక్ స్వా నథ గోభృదింద్ర
 ప్రస్థస్య గంతాతి మహా నదీనః,
 హర్యా నజాదీ స్సరఘూద్వహో వి
 ద్విడేకధానాభిముఖః తుతోష.

33

తూణీధను శ్చాక్షయసాయకా దద
 ద్వన్యాం పురో మా హరిణాభిరామహృత్,
 కీర్త్యాష్టునః సారథినా నమ శ్రితో
 భాస్వద్భువం నోధికపా న్నతిష్ఠతి.

34

సింధో ర్యా సరమాధిపంపర మవాప్స్యంతౌ శమభ్యాసత్
 కాలిందీప్రవరా సతాం గుణచణం ప్రాకారయుక్తా చిరాత్,
 జిష్ణుః సద్బల మచ్యుతం స్వముదితాం వీక్ష్యోపనిన్యే తదా
 లంకాం తాం పురుషోత్తమ స్సపురతో గంతా సచోపాయత. 35

దీప్తోరురంభా సుతరామశోకా
 రామాభిరామా సుమనఃపమేతా,
 మనోజ్ఞవేణీ స్వధరా సునాభి
 శ్చాంపేయసద్గంధవహా స్థితా యా.

36

సూచూఢిః సుకసారకౌ పరమసద్విందానువిందౌ ద్విషః
 శ్రీరామః స్వసుదాహితౌ సురహితౌ మర్యోశనస్య ప్రియహా,
 ప్రాపశ్య ద్భుబుధే స్వయంపరః క్షేత్రావారయంతౌ యమా
 లంకాం తాం స్వపరాంచ హర్తు ముదితో తోమిత్రవిందా
 మభూత్ 62

సురాజినా బలిగతామండమందోదరప్రియా
 జాతాసన్నస్వధామాచ యాలంకారాయుతాయుతా. 30

గతాం ససేనాం నృహః స్వయంపరం
 తదా తను తాం స్వపరా మనందయన్,
 తయోః స్వసారం విదితో హివీర్యతో
 రిపూన్నిగృహ్లాన్ కుపితో దురాసదా. 31

స్వవాహినీం వా సరసాం నముత్సుకాం
 తదా హర త్యుజ్జ్వలమానస స్స తాం,
 ఘనావిధా మాశుగతుల్యవేగతో
 వ్రజేతి హంతాస్మి తవాసరిష్టదః 32

ప్రాప్తోయశో నంగజితో మహాముదా
 రామేణ నైన్యో స్నయయా న సారణః,
 నత్యాగమేచ్ఛ స్మ త ముక్త ఉద్గతో
 మందోదరీశోకపరాం శుకః పురీం. 33

తేతః శ్రీయా గంధవహ్నో ముదా సత్యాపితుర్యతః,
ఆగత్యేంద్రజితోఽభ్యర్ణం ఇతి వాచ మువాచ తం.. ౪౨

కార్యంతే ప్రార్థనా మే త్వాం యాచే రిఘువరాయ భో,
మహీనుతాంపరమతేధేహిమహ్య మితశ్రవాః. ౪౩

స చారం తం పరం భూయో జగాద వచనం స్ఫుటం,
ఇ త్యేంద్రావణః సత్యాం జనకశ్చ సభాస్తతే. ౪౪

ఖరముఖా న్నను యా బుధపుంగవాః
జయతి సస్తజవాన్ స్మయతో జితాః,
రిఘువరాయ తతో సదదా మృధి
క్షితిసుతాం నయతేతి మయా శ్రుతం. ౪౫

సత్యాయుతోయం వృషభీ వృషానీ
వ్రాడ్రావణో ద్వారవతీం స కృప్తః,
తదాంచితాం కాంచనచంద్రశాలాం
ధారాధరో మే కుధరా మివార. ౪౬

భద్రాం దదర్శ శ్రుతక్షీర్తిజాతాం
సచోదితా మాత్మసహోదరై ర్వా,
మారస్య కాంతాం హరిరాజి ముత్క-
ణపాయతః ఖారబలస్స్వతోధ. ౪౭

యా రామలక్ష్మణాభ్యానీ న్నిలతారాంగదాన్వితాః,
సమహవాతిసుగ్రీవా గజగా గవయశ్చితా. ౪౮

న నాచరేత్తతిం పశ్యన్ స్వయంచరగతో హమః,
అథాపహర్తు ముమ్యుక్తే మదేన తనమామభిక్ష్వ. ౪౯

తదాఖ్యాతం న గణయన్ న బలం సమాసారణం,
సుమనోరాజహారాపి లక్ష్మణం నోచ్యుతః సభాం. ౫౦

సదీవప్రవయోయుక్తా వసీవ సుమనోగతా
సనందనా చ్యోవ యా క్షపే వాంచత్సలానిధిః. ౫౧

రఘూత్తమోత్కర్షణశంసకే న
చ్ఛాదూల ఏత్య స్వజనే హితే తత్,
స తత్ర కాలే సహ మాన ఏష
సదారకాంతః పుర మధ్యువాస. ౫౨

విద్యుజ్జహ్వో భుజగ ఇవ విద్యేషిణాం దానవానాం
శార్క్వ సత్వాలయ ఉరులలో భూద్వశీ కర్తు మాశు,
గోత్రాపత్యం విదిత మథ నిర్భీః ప్రకామాధిభాజా
భూయో భూయో గహసి కిమపి జ్ఞాపితో దేవరాజా. ౫౩

హతా ప్రాగ్జ్యోతిషం జ్యాప్రసవ వితమథో వాసఖో విశ్రవోభూః
సత్యాంయుక్తోభితోగాత్తదను పర మసబ్రావణాజ్ఞాగతస్త్వం,
పక్షేడ్మానో బలం చక్ర్యభినదనుహృదాపత్సనూ యాహితంసత్
శక్త్యా పీతాంబరో యం సహశరధను రాణాయ రామోత్త
మాంగం. ౫౪

అథేంద్రజిత్తాదః సదా స

మురస్థలం రామపరిగ్రహేణ,

రణవ్రణా సద్వనతో సురోతి

దుగ్ధేణ దృష్టః పరమాత్మ నాగ్రే.

గీ.గి

విష్వక్సేనః పుణ్యజనః సతదా సురభంజనః,

అవోచ దేవం కుభువం గాం గత్వా నికషా భువం.

గీ.ఁ

హితం చరం ప్రహస్తేన తనోమి తవ లాజితం.

అధఃవా విదితం తే తదుత్తమాంగం విలోకయ.

గీ.ఁ

హంతాస్మి త్వాగతః స్త్వం మా వ్రజ పశ్యాజిరాత్మని,

అయే కురుష్వాదర మున్మన్యః సత్యఘనా బలే.

గీ.ఁ

సముద్ధతోత్తమాంగకోఽరిణా చ్యుతేన చైర్యతో

చలో రఘుప్రవీర సత్పరిగ్రహేణ తత్క్షణే,

పరాసురప్రమేయవిక్రమో సురో గదాధరో

విలోకితో భయేన భీమవిగ్రహో బభూవ నః.

గీ.ఁ

విభావస్యం బాలం ధురి జనయ తుశ్యన్తభిరతా

హతం దృష్వా...హితమపి శిరోగోభృ దరిణా,

సరక్షఃకాంతాళిః సుతసు రథ మూర్ఛా ముపగతా

చలాజాలా బాష్పప్రము గధికహాహృతియుతా.

ఁ.౦

హారామ హరిమణ హాప్రియ జీవితేశ

ణీవేయ మద్య కథ మంగ విహాయ మా త్వాం,

ఈదృగ్దశా కథ మపాది భవాదృశా హా
సే త్కుక్షతవత్యథ ముహు ర్స్వలప ద్విమూర్ఖాః. ౬౦

ఖరాచివనితాం నితాంతరుదితాం
దితాంచ విధి నాధినాగతవతో,
భియైక్షత మహామహాస్తనుఘనాం
ఘనాంతరమితోమితోఽమరగణః ౬౧

యాతే దేవే తదేశా త్తతః త
త్సర్వం బాలం రాక్షసంసావరస్త్రీ
తస్థౌ రాజద్వేషి సూన్యంగనాల్యా
నిధ్యాయంతీ సా సమం వీతమన్యః ౬౨

తామ్రం భీషణ మంతరిక్ష మరుణం దృష్ట్వా వసుంచాపి దు
ష్టేత్యోఘంచ విభావసుం ధురి నభవ్వంతం రజోదుస్సహం,
తీవ్రం వాశ్రవణంచ మాల్యవత ఉక్తే రాగతాః సకృథః
కృత్వాశార్ఙ్గదితో హితాఃసురపరో హన్తుం సవీతా నితః ౬౩

సుగ్రీవః సహసాధ్యానీత్ ఉత్పత న్నేవ లీలయా,
హరి ర్ఘుప్రాసురశ్రేష్ఠః తదభంగం కర్తు మున్మనాః. ౬౪

ఆకృష్టపతితామ ర్మ్యః ద్విశ్కౌళిస్సురతాత్మకః
వ్రధనే ముత్ర భూరామాలోకితో భూ త్తమాగతః ౬౫

కృతాఙ్గిరోషతామ్రస్య దృ గుపేత్య స రాఘవః,
సహోదరం తదాహే త్యుజ్జ్వలం తం వానరం గిరం. ౬౬

సాహసం త దధునా కరణీయం

శార్దూ కాంగరిపుణా స్వగురౌ హా,

ఆహతే భవతి నో ధురి కార్యం

కిం కలత్రహితనోను శరీరైః

౬౮

హాగురోః పరమతేద్య సం పత్నం

సంహరామ హిత ఏర న ఆజ్ఞే,

భీమహాస మసురోత్తమసూనూ

క్తం నిశమ్య సయయా వితి తద్యుక్.

౬౯

పరో త్తరద్వార మితే ఖరాహితే

పురః పరద్వారగతే లఖితే బలే,

యుధే బుధేశో బహుమానినో సురాక

పరాహతాం స్తామ్రముఖా స్పరో కరోత్.

౭౦

నిర్గతో రఘువరోదితః స్వతః

కోవ్యతః ఖరహరస్య శార్దూణః,

తస్య వాలితనయః...నన

ద్వృత్త మింద్రిపవే క్షమాభువే.

౭౧

ఇత్యుచే లఘు రావణం ననరకం పశ్య స్సభాన్థం వచో

దూతః సాంగవనామకోస్మి నరకాంత స్యాస్మి తే మైరిణః,

భీకృత్ప్రామముఖా హతాః ఖరముఖా యేన శ్వరా శ్చౌరిణః

తస్మై దేహ్యసురక్ష మాత్మభువ ముజ్జీ వాధివాజిం కురు. ౭౨

అథవా నరకోః పృథ్వియా చతురో
 వద దిత్యసురా నసురాధిపతిః,
 వ్రజ తాంగద ముచ్చససో బలతః
 సిత మాశు హరిం కురుత ప్రహృతం. 23

చతుర స్సహసి స్సముత్పతే
 మహితోఽభ్యేత్య నిపాత్య రాక్షసాః,
 నిరయస్య బభంజ శృంగిణః
 శిబిరం వాశర ఆశిరేశితుః. 24

సృహరా సతి సాంగదే ఒలాఢ్యే
 యుధి తం స స్వజనం నినాయ భూయః,
 లఘు తత్త దకుండలాది దివ్యం
 స్వతనూజాహృత మేత్య విశ్రవోభూః. 25

సుహృజ్ఞనం సత్యభామాయుతం ఖిగరథం వరం,
 గా మిత్యసా వరిదరకర మూచే పురః స్థితమ్. 26

సురాసురాద్యసాధ్యత్వాత్పాప్తా ప్రాప్తః స మయా పరః
 విధినా భగదత్తో మే హితో ల క్ష్యః సమానవః. 27

స నారకా యా సదృశో భయం హా
 దధ స్మదో గోరథ గోర్ధరేశః
 ఆరా దరంవా నరకావరోధం
 నిరీక్షమాణోఽపి పురో బుధాః. 28

ప్రాప్తాం ద్వారవతీం రఘూత్తమచమూం దుగ్ధాం పరేసాం పరం
తత్కాలే కనుతా హృతాహితతమా ముగ్ధా ప్రకామాజిహృత్
జన్యాయ స్ఫురదాత్మకో దిలిసుత ద్విట్కౌతుకా యానతాః
సామోదాః సవిధాయ సారసదృశః తావాహిసీః ప్రాహిణోత్ ౭౯

బభాషే లనత్ స్త్రీసహస్రాణి జన్యే
హితా న్యాగతా న్యమృతం వాభిరామం,
ఘనాంతస్థితిం వీక్ష్య కృత్వా బలాః
నసైన్యాని సద్వారకాంతః సదాప.

౮౦

తదా సత్తాంటంకే లవలబుధగాత్రే కృతమహః
దరం స్వస్థః పశ్యన్ త మసురజాలం రఘువరః,
సమోదా ద్వా దై వే ద్రుహిణబహుమానో ధనబలో
బుధేశో భాస్వన్నందన మభిముఖః సాలహరణే.

౮౧

తదా పారిజాతం సముద్రస్య సారం
సపక్ష్యుత్తమాంగస్థితం వీక్ష్య లక్ష్యం,
విధాయాశ్రుశస్త్రైః సునాశీర ముత్కః
తమోయుక్త ముద్యుక్త మాజౌ బభంజ.

౮౨

ద్యౌభృ న్నహఃదేవగణో విచింత్య తం
గోపాత్మజం ప్రా గ్బహుమాన కృత్స్వరం,
సాలోద్భృతౌ యుద్ధకరోఽథ నిర్మితో
మూఢః తమో ధి క్కుదశాహి తద్వతాం.

౮౩

సతి వీల హారా వంతే శ్వేతానురద్విషతాని తా
 చ్యుతనుమరయం వాచామో యోగితా నిహతం వరణే,
 అల మతి సముష్ణుం స్వాంశం సహగ మతోకయ
 న్దుహు రరమిశం సత్రాణి ద్భరితా నిరయం తేజః ౮౪

శాంతాగృహం యేన మహీసుతా హృతా
 నీలా బుధేశా ప్రబలేన శార్దూలా,
 సోఽయం విహర్తుః సకలా ముద స్తతః
 సా వాహినీ రాశు పరా ఉపాయత. ౮౫

విష్వక్సేనోంగదగతో మేఘనాదో ఒలాన్వితః,
 ప్రకామాయోధనకరో నిశాంతే లభా దనంతరం. ౮౬

ఖల్వూరూఢ స్సయీ విద్వి డేకదానరతః స గాం,
 ఇతి భీష్మీదితా మూచే భీరురాఘవవాహినీం. ౮౭

ఖరద్వేషిణ మత్యంతం త్యజ త్యక్తవృషాననమ్
 నిష్క్రించనం నిర్గుణం త్వం మా భజస్వ పరం వరం. ౮౮

ఇతి నాథహరే త్వయా న వాచ్యం
 నను హీనేన పరేణ మాదృశాగ్రే,
 అభిధాయ తథేతి వాలిభూ స్తం
 సహసా భీ రుదభూ దనస్తమన్యః. ౮౯

రఘూత్తమం నాథ మయస్య నోచే
 జ్జయాయ నైతేన మయా హతోఽపి,
 కుతో హితో మే సపరిగ్రహం గాం
 సమేఘనాదం పున రేవ మూచే. ౯౦

స్వాంతే క్షమా లఘు పరిగ్రహ మేవ ముక్త్యా
మందోదరీతనయ మున్నతహాస ముత్కాః,

చక్రే హరి స్తదనున య్యభివీతమన్యం
యోగీ నఖక్షతయుతాంగవిశేషకం తం.

౯౧

నానార్యంతస్థిత శ్చక్రీ ఘనస్థితికృ దింద్రజిత్,
పరం లఘుసుతప్రార్థిబభూవ తదనంతరం.

౯౨

ప్రద్యుమ్నప్రముఖా జాతా అధిరామం అజిహ్మాగాః,
శార్ఙ్గణో స్మా దిద్ద్రజితః తత్కాలే పతితా ఘనాః,

౯౩

తదాశుగా రయారామాః కుమారాః సహసోదరం
అహీనరూపా ప్రశితం శ్రీరామం చక్రిరే న్వతః

౯౪

ప్రద్యుమ్న ఏవ గురురుక్మిపురం ప్రవిష్టః
పశ్యత్ స్వయం పరగతో ఽథ సభాస్థలీం తాం,
ఏత్యేంద్రజిహ్విణి రుక్మవతీం శసంస
వృత్తం నిజం సకల ముద్భృతవాన్ స్వపిత్రే.

౯౫

ద్రష్టా సుతస్య కృతవర్మణ ఆదృతోఽజో
మందోదరీవర ఉమాసదృశీ మథాగ్ర్యాం,
రామాం తమానయత చా రుదతీం కురక్షః
కాంతా విమధ్య పతితాం సమహీతనూజాం.

౯౬

ఘనం ఘనేషు పర్యంకశ్రితం పశ్య త్యసౌ పతిం,
యానేఽభ్యర్థీ సదజ్ఞాక్షీ రుక్మిణీ తనయా సముత్.

౯౭

మహాశ్రమం సత్తాచూపదాన్త
నుష్ట న్యదో రామపరిగ్రహం స్థ,
నిరీక్షమాణా రఘునాథఘామా
హారం బలభ్యంసిసుతా సమేతి.

౯౮

క్షణం ప్రాప్తోసా కురక్షో మహాశుగవరాహతః,
భవతిన్య యతో నాథో రామో సురహితే రతః.

౯౯

యానే ద్వా మహితనయా రఘూచ రుక్మి
ణ్యాలో క్యాలపవతి సాచలాచ్యుతౌ కా,
ఉద్యానం గత మగమ స్మహీ నిరుద్ధో
ద్వాహో భాసుర మథ రుక్మిధామ భూయః.

౧౦౦

జన్యా ముద్భటకః సదాశుగనిరుద్ధో ౭వాంతరక్తాంతతః
సర్వేషు ప్రవరో బుధేషు విదితాం ప్రాప్తో మహీరోచనాం,
కామం భూతనయోస్మనా నికటసద్రామో సమోహో ముదః
శౌర్యాధ్యః పరిలోక్య లక్ష్మణతనుం తస్మిం కి లోపాయతః. ౧౦౧

నాగాశో రఘుగురుణా సదక్ష కేతా
చక్రే సత్యపణాకృతో శమేన,
అహూతో విగణయతః సుఖోచ్ఛవాచః
కుండల్యంత మథ బలః స భోజనూనోః.

౧౦౨

భియాహినా కేచి దుగ్రం బల మాల్క్య పక్షిణం,
స్వపదం దుద్రువుః కేచి త్సరస్వద్వన మావిశన్.

౧౦౩

కుక్కురపాపనరామాఙ్గో హరే స్తస్మిదితం పదమ్
ఏషోఽఖిలం వినాథో విముదోఽ వర్తత వానరాః. ౧౮

కాశిందో మహితో భయం ప్రహసవా నాసాద్యకేలావభూ
ద్యుద్ధే యః షర ముద్ధరక్ కతిపయానాం వానరాణాం బలః,
ధూమాత్రం స్వపలాయనోత్థరజసా రాజస్త మాలంబ్యతే
ద్ధస్తం హస్త భంజ కోఽవ్యథ సదా గత్యాత్మభూ రజ్జ్వలః.

శ్రితాః పరే భీష్మసుతం తదావా
జ్ఞాతాః సుతం విశ్రవసో భువీంద్రాః,
సగర్లదేన క్రుధి వజ్రదంష్ట్ర
ముఖా బభూవు ర్నిహితా జయేన.

౧౦౬

తతోలంకామితాధాస్వాం జన్యాం వలముచోఽఖిలాః,
పురీం ద్వారవతీం కృష్ణ ముఖాః పుణ్యజనా యయుః. ౧౦౭
చైతేయోఽకంపనో య స్త్రిజగతి సమహాబాణ ఆజిం చికిర్షుః
కాలే సద్రావణాఙ్గః పరమశివపరో వర్త తాభ్యేత్య తస్మిక్,
ప్రాప్తామోదా ప్రకామప్రథనకృదపి తద్భూరుమాచ్ఛిసదార్యా
స్వప్నప్రాప్తా నిరుద్ధా స్మ భవతి సకలా హంత రామాశ్రితాళిః
ప్రీడితా విదితాథాసీ త్సాబలా విపురస్థితా,
ప్రద్యుమ్నభవ మున్నిద్రా పశ్యంతీ విహ్వలాచ తం. ౧౦౮
నిరాకృతాఖిలాత్మాంతే చిత్రరేఖాహితం ఫలే,
వీక్ష్యానిరుద్ధరూపం సా పరం తస్థా వవాఙ్ముఖి.

౧౦౯

సాల్వానుజం గురురుమా సమా సానిరుద్ధం
సాన్వంతం మహాశర మకంవన ముచ్చరోషం,
అగత్యే వీత్యచ తదా సప్తగంనాత్మసూః,
భూః సంతతుతోష వివితం స్థ...విధాయ.

౧౧౧

స్థితోఽథ సమహాబాణః స్వప్రతీచుతదూషణః,
చింతాక్రాంతో వీతమహాకంవనో లఘురావణః.

౧౧౨

కురావణోఽఞ్జోధాగ త్యాహీనబ్దై రుమా యుతం,
దురోధ సమహాకాయోఽ నిరుద్ధం వానరం బలం.

౧౧౩

సశోషితపురం పురః ప్రథనధామ గత్వా హరిః
స్వతో సదనురంజనా దుపగ తాజ్జవా న్నారదాత్,
తదా సమహితో బలీ వివిశ దంగదో మన్యునా
సమావిఘనకృత్యవి ద్వధవిభౌ ద్విషా మున్మనాః.

౧౧౪

హంతాన్యోన్యం నిఘ్నతా ఘోర మాసీ
త్సంయుక్తానాం ఆశుగై శ్చాద్రిశ్యంతైః,
దై తేయానాం వానరాణాంచ యుద్ధం
శౌర్యాభ్యానాం సర్వతోఽభూతపూర్వం.

౧౧౫

ఆశుగే నాంగదే నాగశృంగేణ హరిణా తతః,
భూతేశోఽభ్యగమ న్మోహం ప్రయుక్తేన మహారుషః.

౧౧౬

సకుంభాండః కూపకర్ణో బలేన పృథునా రుషా,
వప్రనాభోపమానాంతగతోఽభూవాజికృ జ్జితః.

౧౧౭

- బభూవ విష్వక్సేనేన రుధిరాశో గవాక్షతః,
 విదితః కాలదంష్ట్రస్య పృషభేణా వ్యథా ధృతే. ౧౧౮
- కాలకల్పో రాక్షసః స పనసోఽనేన విక్రమః,
 హతో మృతో వివాశశ్చ గజేన ప్రకరోఽనముక్. ౧౧౯
- రాక్షసో ధూమ్రుడు డు డ్యేఘుపుష్పేణ దుర్ధరః,
 పరశ్చక్రధనే నాస నం దే నాం త్యుత్కరో హతః. ౧౨౦
- దై ర్యసచ్చవలిఃప్రద్యుమ్నోఽగాదసృజ్ముచమ్,
 శతమాయం మహానేనం పరేతం తత్త జేఽకరోత్. ౧౨౧
- శతమాయే బాణహతే యుద్ధేచ ప్రపలాయితే,
 ద్విదంగదేన హరిణా మహానాదః కృత స్తతః. ౧౨౨
- హే సారథే చోదయ శీఘ్ర మశ్వాన్
 శ్రీరామ మాహన్మి చ తద్బలాని,
 ఆహస్వసైన్యేఽథ హతే సబాణో
 రథీ మహాకాయ ఇతి స్మ సూతమ్. ౧౨౩
- వవర్ష హరివాహిన్యాం శరౌఘం సంయతో ఘనః,
 సాబహిర్గతకీలాలా నితరా మభన త్తతః. ౧౨౪
- వాహి స్యుర్స్యాం ఘనచరవర్షేణ ప్రాప్తజీవనా,
 చిత్రం ద్విదంతేన కాచి న్నతథా హరివాహీ. ౧౨౫
- బలేచ సోసురేశోఽభూ త్ప్రద్యుమ్నే పర మంగదే,
 పరమాత్మని యుక్తాస్త్రస్వపురే స్థః పరాహతః. ౧౨౬

ద్వా ప్రగ్రవిష్వక్సేనాభ్యాం ముదితౌ సహితౌ విశాం,
మహాకాయాంగదౌ పశ్చాద్ద్యుయఃసాతే సముష్ట్యలే. ౧౨౭

అముత్ర సమశేఽసుశే హరివిభగ్న ఉగ్రస్వరః,
ప్రయుధ్య పరమాత్మభూః జ్వరపదాహతః శోఽప్యయం,
సమంచ ప్రశశంస తం పరమదైత్యమందోదరీ
శ్వరం శరణ మాశరః ప్రతిసతః పరం ప్రాణినాం. ౧౨౮

అథునా శుభవా నేతు పరిమజ్జరత్తో భయం,
సమంతతః సత్రికాలే మత్తో వాసజనోఽఖిలః ౧౨౯

ఇత్యుక్తో మందోదరీశః శార్దూలా స్వపదం తతః,
సజ్వరోగా త్సబాలేశో మహాకాయానుగ స్తతః. ౧౩౦

ప్రాజ్ఞః ప్రహస్తా భబలో సబాణో
మందోదరీశో హరిభంగ మిచ్ఛుః,
సదుర్నిమి త్తోఽతిరథాధిరూఢో
భూయః పరో మృత్యు రివాగతోఽభూత్. ౧౩౧

ఖరాంతకం సద్వివిదోః సబాణః
హరి ర్జఘా నాహవదుర్ముఖశ్చ,
బల్యాత్మభూ రగ్ని రివాగ్రహేణ
సమున్నతం చక్రిణ మాహవోర్వాం. ౧౩౨

బల్యాత్మభూః సత్కృతవాక్ రుమాజ
స్థితో మహానాద మథాచ్ఛభల్లః,
ధి

బభూవ విష్వక్సేనేన రుధిరాశో గవాక్షతః,
విదితః కాలదంష్ట్రస్య పృషభేణా వృధా ధృలే. ౧౧౮

కాలకల్పో రాక్షసః స పనసోఽనేన విక్రమః,
హతో మృతో వివాశశ్చ గజేన ప్రకరోఽనముక్. ౧౧౯

రాక్షసో ధూమ్రుడురుదు జ్యేషుపుష్పేణ దుర్ధరః,
పరశ్చక్రధనే నాస సం దే నాం త్యుక్త్యరో హతః. ౧౨౦

దై ర్యసచ్చవలిఃప్రద్యుమ్నోఽగాదసృజ్మచమ్,
శతమాయం మహాసేనం పరేతం తత్త్వేణేఽకరోత్. ౧౨౧

శతమాయే బాణహతే యుద్ధేచ ప్రపలాయితే,
ద్విదంగదేన హరిణా మహానాదః కృతస్తతః. ౧౨౨

హే సారథే చోదయ శీఘ్ర మశ్వాన్
శ్రీరామ మాహన్ని చ తద్బలాని,
ఆహస్వసైన్యేఽథ హతే సబాణో
రథీ మహాకాయ ఇతి స్మ సూతమ్. ౧౨౩

పవర్ష హరివాహిన్యాం శరౌఘం సంయతో ఘనః,
సాబహిర్గతకీలాలా నితరా మభవ త్తతః. ౧౨౪

వాహి న్యుర్న్వాం ఘనచరవర్షేణ ప్రాప్తజీవనా,
చిత్రం ద్విదంతేన కాచి న్నతథా హరివాసీ. ౧౨౫

బలేచ సోనురేశోఽభూ త్ప్రద్యుమ్నే పర మంగదే,
పరమాత్మని యుక్తాస్త్రస్వపురే స్థః పరాహతః. ౧౨౬

ద్వా త్రగ్రవిష్వక్సేనాభ్యాం ముదితౌ సహితౌ విశాం,
మహాకాయాంగదౌ పశ్చా ద్యుయుధాతే సముజ్జ్వలే. ౧౨౭

అముత్ర సమరేఽసురే హరివిభగ్న ఉగ్రజ్వరః,
ప్రయుధ్య పరమాత్మభూః జ్వరపరాహతః కోఽవ్యయం,
సమంచ ప్రశశంస తం పరమదైత్యమందోదరీ
శ్వరం శరణ మాశరః ప్రతినతః పరం ప్రాణినాం. ౧౨౮

అధునా శుభవా నేతు పరమజ్వరతో భయం,
సమంతతః సత్రికాలే మత్తో వాసజనోఽఖిలః ౧౨౯

ఇత్తుక్తో మందోదరీశః శార్దూలా స్వపదం తతః,
సజ్వరోగా త్సబాతేశో మహాకాయాసుగ స్తతః. ౧౩౦

ప్రాజ్ఞః ప్రహస్తా ధబలో సబాణో
మందోదరీశో హరిభంగ మిచ్ఛుః,
సదుర్నిమి త్తోఽతిరథాధిరూఢో
భూయః పరో మృత్యు రివాగతో ఽభూత్. ౧౩౧

ఖరాంతకం సద్వివిదోః సబాణః
హరి ర్జఘా నాహవదుర్ముఖశ్చ,
బల్యాత్మభూ రగ్ని రివాగ్రహేణ
సమున్నతం చక్రిణ మాహవోర్వాం. ౧౩౨

బల్యాత్మభూః సత్కృతవాక్ రుషాజి
స్థితో మహానాద మథాచ్ఛభల్లః,

కృథా పునః కుంభహనుః ఖరస్సౌ

తారేణ భగ్నో హరిణా బభూవ.

౧౩౩

హరిణా తనుసంగ్రామే దైత్యసేనా స్వతో ఒబలా,

తతో కుర్వం త్యుపరతిః సదుపద్రవయోనయః.

౧౩౪

హరిభూజజయశ్రియం ప్రహస్తో

సహమానోఒస్త్ర పరా ణ్యతః సబాణః,

అధిహర్యధికం ముమోచ పశ్యన్

ఉద కాసీవఘనాఘనోఒధిశైలః.

౧౩౫

ఇతి శ్రీవింజమూరి కృష్ణసూరిసూనో గౌతమసగోత్రస్య

రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతో రాఘవ

యాదవీయే శ్రీపదలక్షణే వృత్తలక్షణ

సూచకే శ్లేషమహాకావ్యే

ఏదాదశ స్కర్ణః.

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్

ద్వా ద శ స్కంధః

ప్రబలబలహతా నకర్ణనాసా
శ్రుతివివరస్రుతశోణితా విరేజే,
అసమపదగతా పలాశపంక్తిః
సపది పలాశతతి ర్వ పుష్పితాగ్ని.

౧

అలఘుబలబలాకులశ్చ నీలో
హరి రసురో బలిబాలకః ప్రహంతః,
ఇతిహరిహయవృత్తయో రివోగ్నిం
రణ ముభయో రభియుక్తయో రివాసీత్.

౨

అథ కిల హరిణా విభిన్న బాహుః
గతవిటపో ౭గ ఇవ స్థితః ప్రహంతః,
రణభువి పతితః పరాసు రాధ్యః
పరమరుషా లఘుబాణ ఆన తేన.

౩

హరి రధికనుతో ధరాత్మజేశా
యుధి చతురాంచితరోష మేష చక్రే,
సతదనునయవా స్పలాయితం న
త్వర మభిరాక్షున మేత్య భూరిబాణం.

౪

అథ సతి హరితో భయం ప్రహస్తో
యుధి పతితో లఙ్ఘితః పరం స్వరాజం,
ప్రవిదిత మనయా తతో లనిరుద్ధం
సశృతి రుషా ద్యమదేవ ఏత్య చక్రే.

౫

స్వపరజనసముద్ధృతో సరాజో
త్తమతమసూను రథోన్ముఖోఽఘనాశః,
బలిభువ ఉదితః స్వధామ నిర్భీః
ప్రధనతలం సమయా యయా పురస్సైన్యః.

౬

సగద మపి మహాదరం సమిత్రం
బలిరిపు మింద్రజితం సమో లతికాయం,
అపి బల మనిరుద్ధ మాదరీవా
సురపతి మైక్షత వానరోత్కరో లథ.

౭

పర మభినరటం నిరీక్ష్య కూపం
స్థిత మధికాననగా స్పదేక దోగ్ధం,
క్షితిభృత మివ మాధవా నరా స్తే
జగతి తదుద్ధరణే క్షమా బభూవుః.

౮

ప్రహిత ఉరుబలోఽభిమిత పుతో
గిరిశిరసా సమ మింద్రజి ధ్గురుం తమ్,
హరి రథ సహ సోదితం వితేనే
ఝడితి ససత్వవిశేష మాగతః స

౯

స్వచరిత మునులక్షణో విమన్యః
బలిజయినే లఘు రావణాయ శంసక్,
అథ సరటవతో విముక్తగుస్వ
స్థ ఇతి గుణోఽజని నన్యగో రఘూక్తః. ౧౦

శ్రుణు గిర మవపాతయ త్యథోయ
త్సముపహృతో లృతమోఽపి భూసురాధ్యః,
జగతి తమివశ్చాః స్వతోగ్రజన్యా
జ్జమపి భవంత మరే నృగం స్వదంతం. ౧౧

స్వపర మితి వదక్ స్వతో లగ్రజన్యా
తిశయ మభూ ధ్వనభంజనం పురస్థః,
రఘవర సహజ స్వయంభువో య
ద్విదిత ఉపేత్య సమో హితోఽథ శక్త్యా. ౧౨

పర మకృతమనా బభూవ నంద
వ్రజగత ఏవ బలేఽథ వానరస్య,
రఘువర పర ఏష నాశనే స్వా
త్మధియ ఇతాదిగుణస్య పౌండ్రీకస్య. ౧౩

స్వ మనుగత మహి స్వసోదరం యోఽ
న్తిక మనయ ధ్వనమన్యనా సమోహం,
సరహరి రధిరుహ్య తం జిగీషుః
రథ మథ సద్ధనుమంత ముద్గతోఽరిం. ౧౪

అనమనమశరం స్వతుల్యవేషం
 ప్రిబలబలో రఘురావణం దదర్శ,
 ధురి రథగత మేత్యే సాంగరాగం
 దధత మురః పృథుహరి పౌండ్రకం సః

౧౫

కురు రణ మభితిష్ఠతే బలం చే
 దితి వదతి స్థుట మున్ముఖే నృసింహే,
 తదుపరి పరితోషవర్ష కాశీ
 న సుహృద థాబుధపః కృశః శరాఘమ్.

౧౬

ఉరసి శిరసి పంచ సప్తబాహ్వో
 ర్నవచ ముఖే పున రష్ట్ర నేత్రయో ద్వా,
 అథ పర మభిరామవాదకే లస్య
 ప్రసితముఖా న్న హరే ర్ముమోచ బాణాన్.

౧౭

సబల మబుధపౌండ్రకం గజో వా
 గహనగతో నర ముద్ధరా మృహం త్వాం,
 నృహరి రితి వదన్ స్యపాతయ త్స్వా
 యుధగురుణాస్య శ్రీయో లనత్కిరీటమ్.

౧౮

పతిత మరుదితం ప్రమస్యకాశీ
 పతితశిరస్సు కిరీట మావిలోక్య,
 అతిలఘు జనమాలికాధ హాహుః
 కృతి మతనో దధికాన్రపాలి శ్లేత్య.

౧౯

అఘహృ దలఘురావణః ప్రణష్టోఽ-
జని నగరం తరసా సుదక్షిణశ్చ,
హతి మథ నృహరే ర్విదగ్ధతాతః
సమదకరీష హరే రియేష కర్తుం.

౨౦

పరహతికృతయే తపస్వలం పైవ్యః
రహిత ఇతః స్వసహోదరో గిరీశః,
సఖరహృ దరిణా రుమా సనిద్రో
హతజనకో గురుణా విచోదితోఽభూత్.

౨౧

సహిత మథ రుషైత్య కాలధర్మం
పితు రల మింద్రజితః సహోదరం గాం,
లఘుపర మతవస్వినం త ముగ్ర
స్థాట మితి వీక్ష్య మహోదరో జగాద.

౨౨

పరిచర నను దక్షిణాగ్ని ముతో-
మమ వచనోద్య సహోదరం వినిద్రః,
పరమబుధహితం గుణైః సహంతా
పర మభిచారవిధానతో వృత స్తే.

౨౩

హత ఇవ శుచి రుద్ధతశ్చ కాశీ
పతితనయేన మహోదరేణ కర్తుం,
నిహతి ముదిత...పదుద్యతో
రురుతరగండదృ గాస కుంభకర్ణః.

౨౪

మహితల మభికంపయ స్స పద్భ్యాం
 మహితహృదున్నతతాలనన్నిభాభ్యాం,
 మహిత మథ గృహం సభూతతేజో
 మహితమ మాప పరస్య సోదరస్య.

౨౫

పరమగిరినిభం హి తత్ర సుప్తం
 పర మభిచారశుచిం రుషా వ్రజంతం,
 పరమహిత మివ స్థితం కృతాంతం
 పర మథ వానరపుంగవా విలోక్య.

౨౬

శుచి మసుర మవేక్ష్య దూరతో వే
 త్యభివదతి స్వ ముపేత్య వానరాఘే,
 మయి సతి న భయం వ్రజేతి శార్ఙ్గ
 పున రనకృ త్తమువాచ గాం సరామః.

౨౭

బల మిత మధికర్ణ మేష కుంభా
 దిమ మురుకం దధతం తదా వ్రజంతం,
 త మలఘు సరమేశ ఏవ కృత్యా
 నల మవబుధ్య రుషో దదర్శ రాద్రమ్.

౨౮

యవ ఇవ లఘురావణేన నున్నో
 భిత ఉరురోష సదా సుదక్షిణేన,
 అహిత మథ విభీషణాగ్రజాతో
 నిహతికృతే శుచి రాయయా నృసింహః.

౨౯

అజని తదను గంధమాదనోఽగ్ర
స్థితి రధునా శరభ స్సురద్యశోదః,
సదృషభ ఉదవేక్షితో గవాక్షో
దితలసితో విజితో హరిశ్చ నీలః.

30

యుధి పర మరిణా భియా మాతేన
ప్రహత ఉపేత్య పరిగ్రహో వినా సః,
జ్వలన ఇవ ఖరో సురోగతోఽభూత్
అథ సదయేన బలం రుషో రుమేశః.

30

హరి రథచ సుదక్షిణం విదగ్ధం
ఝడితి నహాత్రయుతం రుషైవ చక్రే,
పునరపి నరసింహ మాప పశ్య
త్యఖిలజనే ప్రహితం సుదర్శనం తం.

31

దివి భువి దివిజేషు వాగరేషు
స్తుతికృతిమత్సు సవిన్మయేషు సత్సు,
సవది యశ ఇతో మదో రుమేశః
పర మభిరామ పరస్థితో బభూవ.

32

నరకసుహృ దశాంతి రేకవా న
స్థిరహృదయో ద్వివిదాఖ్యయాసమేతః,
స్వపరదదకృ డేత్య వానరోఽభీ
రభి రభిచారవిభీషణోఽగ్రజాతః.

33

పరహరి రభివానరవ్యథాం వో
 కృతలఘు రై వతకంధరోపమానః,
 అభవ దుపగతః స కుంభకర్ణః
 పరమసుహృన్నరకోఽరిభంజనేచ్ఛః.

31

స్వనిహతిమతి మేత్య దర్శయంతం
 సబల మధోముఖ మున్నమయ్య రామః,
 పరమహిత ఉదీక్త్య వాహినీభ్యో
 యుగజని నద్వివిదం రుషా తనుభ్యః.

32

సురపతిబల రక్ష నోఽరితోమా
 పతియమయోరివవా బలస్య తస్య,
 తదనుఖరరతో రుషా బుధారే
 పర మహాన ద్విదస్య యుద్ధ మాసీత్.

32

సమజని సబలేన కుంభవర్షో
 దితభుజపాదశిరా వరాయుధేన,
 రుధిర మభివమ స్పరాహతోఽసా
 వసురహితో రఘువల్లభేన జన్యే.

33

తరు రివ విదితః పపాత భూమా
 తదను ముమోహ పున ర్జగామ సంజ్ఞాం,
 హరితర ఉరురు డ్విజేతు మైచ్ఛ
 ద్భులకలితో లఘు రావణశ్చ రామం.

34

కృతరు డభః సరాంతకోం గ జేభీః
ద్విషతి బలే రఘురావణే రణోత్కః,
సమమిత మబలేన తేన యోద్ధా
సమ మభవ ధ్ధురి వానర స్సధస్థః.

౪౦

అధిబల మథవా విజాతభంగే
విటపిముగాశుగజో దితాంగ ఏతః,
పరిరచి జనకోదితం సదేవాం
తక మిత మంత మధీకృతం చకార.

౪౧

చలమపి య ఇయేష దేవహృద్యం
హరి మథ నీల మతిద్విషం నిహన్తుమ్,
హత ఉరుగురుణా స తేన యుద్ధే
గతహృదయః స మహాదరో బలేన.

౪౨

హరికులహరిణా గురూదితోఽత్య
గ్రహమనసా ప్రహితో లిభగ్నకః సకః,
సమపత దధి గాం విహీననాగో
రణభువి సత్రిశిరా బలేన హత్యా.

౪౩

గతభి సదృషణో బలో బుధం దు
ర్గమపి మహన్ముఖ మేత్య పార్శ్వ మాప్తమ్,
స్థిత మథ ధురి వానరం వితేనే
శిరసి గదాహతిభీరుజానుహీనం.

౪౪

ప్రహత మకృత బాహు నాతికాయో
బల మథవా నర మేత్య వానరోభీః,
త మరిహరిపితామహాస్త్రభగ్నం
మృత మకరోఽద్ద్వివిదం స లక్ష్మణోఽపి.

౪౧

సమజని సబలోఽథ లక్ష్మణోఽయం
జయ మభిరామ పురస్థితో గతః సత్,
హరిబలచరితం నిశమ్య శార్వీ
శరమముదో లఘు రావణో జగామ.

౪౨

అధికరథగతో ఽతిమన్యు సాంబో
భృశ మహితా మభిరామలక్ష్మణాధ్యాయం,
శ్రుతగురువచన స్వయంవరో ర్వీ
ముపగత ఇంద్రజి దోజసా స సేనాం.

౪౩

శతధృతి పరమాస్త్ర విధసారా
మథ సహసా పరమా జహర చక్రే,
సధృతి మలఘులక్ష్మణాం సమోహం
సముపగతో హరివాహినీం సరామాం.

౪౪

పరమపరయాదవేన సేనా
సరఘును తేంద్రజితా హతా సమోహః,
హితసచివజనః సుయోధనం గాం
ఇతి సుహృద్భక్షపతిం విభీషణోఽవక్.

౪౫

పరమసముచయోదవం ప్రజోచై చ్ఛ్
అవనత జీవనగం స ఆహ సజ్యమ్,
ఇతి శతధృతిభూః సుయోధనో ధో
అభిజన మాహ స గంధవాహజాతం.

౧౦

అతిలఘువచనోద్ధతస్య సద్రో
ణవ చనగం పరమం జనోదయో ౭గాత్,
పర మనయ దగం చకార వాయో
హిత మకరో దభితో విశల్య మాజౌ.

౧౧

స్వపద మధిబలో నయన్ సచాపం
నగ మభియాదవ మింద్రజి ధ్వరుం తం,
పర మసిత మియేష వానరౌఘో
హత మవిదగ్ధపురస్థితో ౭థ కర్తుమ్.

౧౨

గత మథ విపులో రణస్య కుంభ
స్ఫుటయశనం సహోదర స్త మోక్షః,
స్వబల మనయ దాశు వానరం స్వ
ప్రసిత మతివ రుషా స లోహితాక్షః.

౧౩

హరిగురురపి కంపనః పరేషాం
పర మసితత్వ మిత శ్చకారవేణ,
పతత ఇవ జనోఽగదేన భగ్నః
సమజని స ద్వివిదేన లోహితాక్షః,

౧౪

అజని యుధి బలేనహి ప్రజంఘే-
 థవరసుతో ఘనవద్ధతోఽంగదేన,
 ప్రమద మథ సుయోధనోఽతియూపా-
 త్న ఉరురుషా ద్వివిదాగ్రజేన యాతః.

గీ.గీ

పరమ మితిబలం బలా దవంతం
 విబుధపరో లఘుకుంభ ముగ్రసేనం,
 అకథయ మపరోథ నారదో జ్ఞం
 పరమముదోద్ధృతి మేత్య కోఽప్యశేషం.

గీ.౬

శ్రుతహితజన భంగ ఉగ్రసేనో
 విగతభియో గృథ వానరా స్రహర్తుం,
 రుషితి న యుధి కారవా స్రహృష్టాన్
 విదధ దతీవ రుషో మహాశరో ఽభూత్.

గీ.౭

స్వజనయు గథవా దవం సకుంభో
 నఖరిచ దంతి పురందరప్రహర్తా,
 అగమ దురుకదంబకం నివార్య
 స్వమనుజ ముద్ధరణే బలో హితానాం.

గీ.౮

బహుమతి మనదంగదం బలం తం
 సముపగతోఽథ పరాజితం విధాయ,
 ధురి వసతి సుయోధనః స దృష్ట్వా
 ప్రబల మజిహ్వాగము క్షమిత్రజాతం.

గీ.౯

సహి భవతి ముఖశ్రుణా గ్రనేనా
భిహితవచో హరిజాత మాజహీహి,
కురువరకదనంచ మాభజస్వై
రభవసహితోఽథ తమి త్యువాచ శౌరిః.

౬౦

స్వజనయు గబుధః సుయోధనః స
పురుష శిరారిగిరా దురావకోపః,
అనల ఇతిఘృతేన జాతహేతి
స్థిత ఇతి సంఘటనా మువాచ వాచం.

౬౧

హరిరపి విజితో మ యోగ్రనేనో
మృరతరసా శుభవాన్భు వా నరేత్త్వం,
ప్రభజతి మదుపేక్షయా కుతోఽద్య
ప్రభృతి భజిష్యతి కించ నిర్జితః స్వాత్.

౬౨

ప్రజతి పరబలే సుయోధనే స్వ
స్థల మనయే త్ససుహృ త్పురందరస్య,
హరి రథ సుకృతే సతి ప్రజన్యే
విధిరివ కుంభ మహా రుషైష సింధుమ్.

౬౩

పతిత మురుభయః సదేవసిద్ధా
వబుధజనో నగరం హసాన్వితే,
ప్రధన మిత మవేక్ష్య భూరికుంభం
ఘనజలయాన మివాస శౌరి శాస్త్రం,

౬౪

స పర మవనఃకోఽథ కారవాఙ్మయః
 సముపగతః పురతః స్థితో బుధాన్యః,
 పునరపి తదనుగ్రహీ బతోచైచ
 రవితనయో తిల స్తతో రుషాసీత్.

౬౫

అధిగతబలవాంశ్చ భూరికుంభా
 సుర మవలోక్య రుషా హతోఽపకృష్టమ్,
 వ్యచల దథ సదక్షిణోన్నతం త
 ద్బల మపహాయ స్ససౌదరిః సమేత్రిః.

౬౬

పరమలఘు సతాం సమానికుంభం
 గతమివ సాంబ మతికృథా బలం యం,
 అనయ దను సలక్ష్మణాసమేతం
 హరిభవనం సబలోఽభిపావనో థ.

౬౭

తదను స మకరాక్ష ఏత్య శార్ఙ్గీ
 త మహితరావణశాసనో భయార్థమ్,
 రఘువరతనయం సలక్ష్మణం సా
 దర మభిరామ మభూన్నిరీక్షమాణః.

౬౮

అతను రతనుయుద్ధ మాదధానం
 సకలవిధం సహలక్ష్మణోఽభిరామః,
 భృశ మథ మహతాం నరా రిహంతా
 చ్ఛుతిరపి మాన్యధికేఽధిధా మ్యుతిష్ఠత్.

౬౯

అతనురణ మితౌ సదై త్యసేనా
పరవరదంతనఖిక్షతా శశంస,
తదను రఘువరారిసన్నికృష్టా
రఘుపతిప్రత్యసమాని లక్షణాభ్యాం.

20

తదను హుతహుతాశనేన తుల్యో
రఘుహరిశ్చైత్య సనారదః స్ఫురద్గుః,
అతిధృతి గురుణోదితేన దృష్టః
పరమబుధేంద్రజితా రఘుప్రియోఽభూత్.

21

నృహరి రభవ దింద్రజిత్పరోంత
ర్హితైవ నారద మాశుగో బలాధ్యః,
బహుబల మథవా నరం సహస్రో
పచిత మజిహ్వాగముక్తికృ ద్విధాయ.

22

త్య మసహృ దనురూప ఏష నైకం
పరమబుధా సధునా బహూ నుదారాన్,
స్వమనుజసుమనోహరో దితే
హిత ఇతి తం సబహూద్ధృతేహ మాహ.

23

అజని సుకృతవాంశ్చ వీక్ష్య మాయా
మహితనయా ముదిత స్స ఏత్యయోగీ,
ప్రతిపుర మబలా మతః సనాభా
మహితతమః తపనా సవిస్మయోయం.

24

ప్రియ మభివిదితా మవేక్ష్య చైకాం
 స నరహరిం ప్రతి దామయుక్త మాప,
 పద మతిధృతి రాత్మనః తదాజి
 స్సటమహి మా శుగజో గజో యథాగం.

౭౫

విదధత తమభీరవోఽపి సేనా
 రుజ మఖిలా శ్చరణాయుధంసితాః,
 పర మతనురణే భవం నిశాంతే
 రఘువరగాగతమానితాః శపన్త్యః.

౭౬

భువి జనత్రయ కల్య ఉత్థితోఽయం
 పరమముదా శుగితః స్మరన్ స్వదారాన్,
 సరహరి రనురాగవా స్సృధశ్శాం
 చితమహిమా విదితః సమోహితోఽభూత్

౭౭

ధృత మఖిల ముపాగతో ఘనే నా
 హిత మబుధేంద్రజితా విభీషణః సన్,
 అపి నరహరయే జరోదయే నా
 హిత మథ కోఽప్యనుగో మృషా శశంస

౭౮

అపివిజయిక్మతే హితాశ్శితోర్వీ
 రఘువర యేన నికుంభిలాజితేన,
 గణమభిషోమతోఽంతరాయం
 కురుత రనోస్య జయం స ఇత్సవన్తం.

౭౯

ఇతి వదతి విభీషణే నభృత్యే
 నమువగతో లఘు నారదస్య కాంత్యా,
 వచ ఉరుపురుషోత్తమం సమానో
 రఘువర ఇత్యథ లక్ష్మణో బభాషే.

౫౦

వ్రజ పరమ మఘం విధాతు మిచ్ఛం
 శుచిసుత మింద్రజితం బలాయుతం నః,
 అతిలఘు విజయస్వ ధర్మరాజం
 శివ ఇవ పుణ్యజనేశ్వరం నను త్వం.

౫౧

వ్రజతు సకలధర్మరాజనూనో
 రహిషద మింద్రజితోంగ లక్ష్మణోఽద్య,
 గిరివర మజరాసుతం సహేతో
 గత ముషితాసు చమూషు భీమ ఏవ.

౫౨

ఇతి గదతసదుగ్ధవేబుధేంద్రం
 పర మభీమంత్ర్య సరామ ముగ్రసేనం,
 నరహరి రథ లక్ష్మణో యయా లో
 మితిచ సవాతి విభీషణేష్టనేనః

౫౩

మహత్తమః కృష్ణ మథేంద్రజిద్బలం
 స ధర్మరా జోపచితంచ లక్ష్మణః
 విధాయ జన్యం ప్రథమం తదాగతో
 మహాదరం వీక్య యతో రుషాఽ కరోత్.

౫౪

ప్రభావిప్రవేషో జరాసంధ మేకం
 నిశ మ్యాహితం విష్ణునా లక్ష్మణేన,
 బలం చేంద్రజిన్నామ భీమేన శార్జ్ఞి
 సమం నిర్యయా తద్వధం కర్తు మిచ్ఛన్.

౮౫

బలిద్విషం వానర మింద్రజి ద్వహ
 ద్రఘోదయోధో విదితః క్షమేతరమ్,
 రణార్థినం భీమ ముదీక్ష్య లక్ష్మణం
 సమం సమం తేన చకార కైశికం.

౮౬

సుమిత్రోదయో మేఘనాదం సుజాతం
 జఘానైవ వృత్రం వృషా భీమసేనః,
 సమస్తం తదీయస్తనీసం జనస్య
 రురో ధాతిహాహాకృతిం సందధానః.

౮౭

ఉదితో విదితో గిరివ్రజస్థః
 సహదేవః సహితః శ్రియాత్మ నేంద్రః,
 అభవ త్సప దీంద్రః ధ్నురుః స
 విదితో గా నృహరి ర్మహాముదబ్ధిమ్.

౮౮

ఇతి శ్రీవింజమూరి కృష్ణసూరిసూనో గౌతమనగోత్రస్య
 రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతో రాఘవ
 యాదవీయే శ్రీవదలక్ష్మణే వృత్తలక్షణ
 సూచకే శ్లేషమహాకావ్యే
 ద్వాదశ స్కంధః

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్.

త్రయోదశస్సర్గః

లక్ష్మణం నపది భీమ మివ స్వం
స్వాగతా స వనభా గురుయుక్తా,
ఆస తం హరిసహాయ ముదారం
దోర్బలాహత మయా జయలక్ష్మీః.

౧

కుప్రజాదృతిమతిం కిల భీమో
వారయ న్నయమితో బలిశత్రుమ్,
ఇంద్రజి గ్ధురుమతోఽపి సుపార్యో
మంద మాశు విజయం చ తుతోష.

౨

నద్య ఏష నికషాత్మభువః ప్రా
క్తోఽధికంధరత ఏత్య కునాథాః,
ఆహవే పరిజితా బహవ స్తం
నాదయా హరి మశేష మపశ్యత్.

౩

సత్కృతా హాభి రప్యధిజన్యం
తే వరై రపజితా హరయ స్తైః,
లేభిరే సురహితాః కుబలా స్తే
స్వస్థలాని సహదేవ నమస్యైః.

౪

తే బుధా యయు రమంద మధీనా
 స్వస్థలాని విదితా అధిజన్యం,
 ఛేదితా మమ గిరేతి తదా స
 ద్రావణో న్నహరి రాస మహాముత్.

గీ

కోఽపి శా ర్జ్యథ మహాశరపుంజో
 భోగతో భి విదితో లఘు సాకమ్,
 రాఘవేణ లఘుకౌరవవాసం
 జిష్ణునా శుగభువా పుర మాప.

౬

ఇంస్రిజి ద్గురు రభూ దథ మన్యుం
 సంవిధాయ సహసా దర యుక్తే
 సత్యశేషవిపులా సురజాతే
 ధర్మభూ ర్ధరి పరావచితీచ్ఛః.

౭

ధామ సత్పర మథోసహసా ము
 ద్దామయోష ఉదితః పురతోఽయమ్,
 ప్రాయశో పచితిగం బల మాసీ
 ద్వీక్ష్య హర్యసుహృదాత్మని కర్తా.

౮

శౌరి రుత్కటరుషాభ విరూపా
 క్షం హరిః పరమయుద్ధకరః సక్,
 ప్రాప్త ముల్బణబలం ధురి యుద్ధో
 వృత్త మవ్యక్త కృత్త శిరస్కమ్.

౯

మత్త ఉద్యతి రిపౌ నిహతే ల
ఘ్ంంగదేన హరిణా దితిజారిం,
విగ్రహ త్సపది పశ్యతి లోకే
తేన ఆశు బల మాప తదీయం.

౧౦

రావణేన హరిణా సుదరా ము
ద్దామఘోష ముదీతో దితిజానాం,
తజ్జనో హత మవేక్ష్యచ కక్ష్యా
లక్ష్మణం రఘువరోఽథ రురోధ.

౧౧

కౌ విభీషణ మృతే విబుధః కో
జ్ఞం సుయోధనవతీవ తదోత్కః,
వీక్ష్య ధర్మభువ మాగత మన్యుం
లక్ష్మణం... మోహిత మాసీత్.

౧౨

స్వస్థలా న్యవచితేషు గతేషు
స్వే వ్యసీతి రభిరామపురస్థః,
ఇంద్రజి ధ్గురుమపి ప్రమదాఢ్యః
శౌర్యభూ చ్చిర మధాహితజన్యః.

౧౩

ఏకచా ననియతోఽనువదదు
ర్యోధన స్సదవరోఽథ పురస్య,
ఉచ్చ్రాయం యమభువో రఘురాజ
స్తాప్యవేక్ష్య న పరాజిత ఆసీత్.

౧౪

స్వస్థలే వనధియా స్థలమత్యా
గత్యే కేవల మథోద్ధతనేత్రే,
మన్యునా సమయసంసది తస్మిన్
విస్మితోఽ భిషతితే సతి లోకః.

౧౫

మౌనవానపి శివాలయ ముగ్రో
హేలతః పురత ఏష నివృత్తః,
స్వాహితాపచితికా ర్యథ మందో
దర్యదీరిత ఇతోఽతిరుమా భూత్.

౧౬

యాతినత్కరిపురం స్వసపత్నీ
తాపనో రఘువరో వరజం స్వం,
మన్యు నేదృశ మవేక్ష్య సహాహా
కార మాదధ దభూ ద్విమనస్కః.

౧౭

ద్వారకాంత మగయాశ్రుత మార్తం
సౌషధే నవభిషక్పరిపాతుః
లక్ష్మణం స సుహృదాత్మభువోఽథో
గశ్రుతశ్రవస ఆశు గిరావ

౧౮

ఉధృతౌషధినగః సహ సాల్వో
దారవేగ సదయాత్మబలేన,
ఏష వానరతతే రక్మతాప్త
ద్వారకా ముదమవిఘ్న ఉపేత్య.

౧౯

లక్ష్మణం జనమతోఽరియుధార్థం
 స్వాషధేన వసతస్మ కరోతి,
 సాదరం సహృదయం పురతఃప్ర
 ద్యుమ్నకః సముఖసేవ ఉపేత్య.

౨౦

ఉన్మనాః సహ మహాహవిజ్ఞాతః
 సాసుజో రఘువరోఽజని మానీ,
 స్వస్థలం సపది వాతిరయీ గో
 భృద్యురం పర మేవేక్ష్య స నిన్దే.

౨౧

కర్మలబ్ధసుయతో హరిసూనో
 దుష్కరం సమవలోక్య సమస్తైః,
 విస్మితస్వపురస్సైనికసంఘః
 సాధు సాధ్వీతి వదన్ప్రశశంస.

౨౨

యేద్యుమా న్రథగతో జని మందో
 దర్యధీ త్యుపగతః పరియోద్ధుం,
 ముఖ్యమాదవ మివాగ్ని మివాస్త్రైః
 సంకృధా రఘువరం ప్రజహార.

౨౩

సప్తః వక్షసి రిపో రథ బాహ్వో
 రష్ట్ర పంచ పదయోశ్చ ముమోచ,
 ఆశుగా న్దశ బలే రఘువీరః
 కా ప్యముష్మ విజయాయ స రామః.

౨౪

వైరిణః క్షణ మజ స్యపసంజ్ఞో
 మారతశుగహతో రఘుసూనుః,
 స్వాజనః సపది దుస్సహహహః
 కార మేత్య త మవేక్ష్య చకార.

౨౧

భూయ ఏష గతవా నథ సంజ్ఞాం
 కాలదుద్ర ఇవ భీకరరూపః,
 శాత్రవస్య యుధి సప్రకృతేః స
 చ్ఛేత్తి ధన్వ శతశో విశిఖేన.

౨౨

సారధిం రథ మపి ధ్వజ మాజౌ
 స త్రిభిశ్చ చతురోఽథ చతుర్భిః,
 వాజినో సమశరాఘు విభేదై
 ర్విద్విషో రఘువరః ప్రబభంజ.

౨౩

దుర్హృదుద్ధతిశిరా మహతాం ప్ర
 త్యుద్గతో రఘువరేణ చిరేణ,
 సాల్వమం త్ర్యథ విస్పష్టకదంబో
 రావణో రణకృ దాత్మభు వాభూత్.

౨౪

దృష్టదృష్టశకునః కుభృ దింద్ర
 ప్రస్థతో హరి రివాశుగ ఏత్య,
 తం నిరూప్య సవరోఽథపురీసం
 రక్షణోబల మభూ ద్విజగీముః.

౨౫

అద్య మే రధిన మాపయ యుద్ధే
సారథే రఘుపరం రథమేవం,
ఇంద్రజి ధ్గురు మునిం రథవంతం
ప్రాహతం హరి రభీ రథ విద్వాన్.

30

సారథిప్రతిభయం బల మాప్తం
సారథిస్థాటిరవం రథ మాజౌ,
సారథి స్సనయ దచ్యుతయుక్తం
సారథి స్యచ సరం రఘువీరం.

30

పక్షవంత మివ పర్వతరాజం
స్యందనం గుణమహా నధిరూఢః,
రాజతేన్మ నృహరి ర్వరచాపో
వారివాహ ఇవ సేంద్రధనుష్కుః.

31

ఆజగామచ పతంగ ఇవాగ్నిం
పింగదృష్టే మివ మత్తకరేణుః
ఇంద్రజి ధ్గురురథో ధురి సాల్వో
వారమూల ఉడితో నృహరిం తం.

33

రుక్మిణిశవిహృతం ఘవవాహ
స్యందనే మహతి రావణ ఏతం,
సారసస్య కిల సారథిసూతే
సౌభరా డథ విలోక్య చుకోప,

34

గోభృతం పర మథో అభిరామం
కృష్ణ ఏత్య సధనః శరజాతైః,
వజ్రకార్ముకధరః శుచిభి స్సృక్
మార్గగః స్వసరకః కిరతి స్మ.

3౫

వాహినీనియుతజీవనజాతం
దుస్సహైః కువలయాహితకారీ,
సాల్వకో విబుధరా డథ గోభి
ర్మాధవే రవిరివా పజహార.

3౬

దుష్కృతాతిరధిసాల్వబలం త
చ్ఛాత్రవం సకరివాజి సమేతం,
సంజహార సృహరిః సహసాంత్రైః
అంధకార మివ రశ్మిభి రర్కః.

3౭

కేవలస్య కిల కేవల మేవ
ద్యాద్వయో స్త్రిక మథ త్రితయస్య,
పంచకస్య యుధి పంచచ షణ్ణాం
షట్పురా నసృజతాం క్రమశ స్తా.

3౮

వీక్ష్య దారుక మివ స్థిత ముగ్రం
మన్యనా రఘువరం ఘనశక్తిం,
శూల మేష బుధవై ర్యథ సాల్వః
స్మృతసస్థిత ఉపేత్య నినాయ.

3౯

విప్రయుక్త మశనై రథ శక్త్యా
సాయకేన నృహరి స్త మభగ్నం,
అచ్ఛిన త్సశతధాయుధ భేరం
లీలయా జన ఇ వై క్షవదండం.

౪౦

ఆద దేఽచ్యుతశరాసన ముచ్చైః
స్వస్య దైత్యపతితం శరవిధం,
విష్టనేన సహవిన్మయదృష్టః
సాభరాణ్ణృహరి రత్రత ధోచే.

౪౧

మూఢ ఏష సుహృదంబుజనేత్ర
స్తేయినే భవదతాపహృతాయత్,
రే సమేహితనుహృ ద్విదితస్తః
త్వాం నయామి యమధామ శరైః స్వైః.

౪౨

రామ తే జనక మద్య భవంతం
హ స్మయీ త్యభివదన్ విబుధాః,
మాయమా సపది నిర్మితమభ్యా
గత్య రామజనకం స జఘాన.

౪౩

తాదృశం జన మతః స్వగురుం స్వం
భిన్నమస్తక మవేక్ష్య వరాస్త్రైః,
ఆరణవ్రణగతో నరసింహాః
దీనతాం జన ఇవ క్షణ మాప.

౪౪

గోపసూను రథికో యుధివా తా
పత్యుదీరితగిరోఽథ బభూవ,
ఆశు హంతు మసహృత్కృతమిత్ర
ప్రార్థనః కృతమతి స్త మమిత్రం.

౪౫

అభ్ర మభ్రవ చాబ్ధి రివాబ్ధిం
కా తయోరివ తయో రణమేవం,
ఫే సమేత్య విబుధాః కథయంతో
విగ్రహం దదృశు రేత్య తదీయమ్.

౪౬

హేతినా మకృత కుండలియుద్ధే
సౌభహః ర్యమితిక్తిర్ని రరాతిః,
ఆశుగైః ప్రహరతో నృహరి స్వం
కేవలం పృథుశిరోఽస్య జఘాన.

౪౭

గండశైల ఇవ శైలశిరస్తః
తాలతః ఫల మి వాలఘు నాకాత్,
క్షీణపుణ్య ఇవ తస్య శిరోఽంగాత్
భూతలే బలవతో నిపపాత.

౪౮

ఉచ్ఛిరాః పున రుపాగతవా న్యో
దంతవక్ర ఇభరాడివ యోద్ధుమ్,
గచ్ఛతో బల మరే ర్భహుమూర్ధ
చ్ఛేద మస్య కృతవా న్నరసింహః.

౪౯

భీతికారిణి తతః ప్రథనే శ్రీ
రామ మాశరగతే ర్నను తేజః,
గచ్ఛతిస్మతదసార్యమతోంతే
హవ్యవాహన ఇవ క్షరదాయాం.

౧౦

జ్ఞావిదూరధమితం బలమే వా
త్యంత మాజఘ విదూరహితంయమ్,
సంహృతిం సృహరిణా నుగుణై స్సా
భ్యాస మాప సృహరి ర్విధినున్నః.

౧౧

సింహయో రివ వనే గజయో ర్వా
వ్యాఘ్రయోరివ వృషోత్తమయో ర్వా,
వ్యోమ పశ్యతి గతే చిరకాలం
దైవతే సతి తయా రణ మాసీత్.

౧౨

గోత్రామిత్రో గోత్రభేత్రే వ వృత్రో
వజ్రేణాయం గోత్రపుత్రేణ నేత్రా,
విద్ధో యుద్ధే సజ్జనే నానయో వా
లోకే శాస్త్రేణారిణా భూరిణాభూత్.

౧౩

సత్పత్రకో భిన్నశిరా విభిన్న
ప్రత్యుప్తమూలః పరమప్రకాండః,
పతన్ క్షితౌ పృక్ష ఇవాధినా హ్యసూక్ష్మ
...సతత్యాజ పతో ౭ బుధో ౭ యం.

౧౪

శ్రీరామ మమరసంఘః

తుష్టః తుష్టావ వృష్టపుష్పేఘః,

కించ జగు ర్గంధర్వా నేదు

రేఘోఽప్సరఃస్త్రియో నసృతుః.

౧౬

త్వమద్యహాసోదరహామృతౌభవ

స్సమీతివక్తాదరవా న్ముహుర్ముహుః,

అవిజ్ఞనో వా న రమేశ ఆహితః

పలాయమానోఽథ విలాపవా నలం.

౧౭

కృతోరఃప్రహారా విభిన్నోరుహారా

సమూర్ఛా పతంతీ విమూర్ఛా లుతంతీ,

ముహు ర్బాష్పపర్యాకులాక్షా తదానీ

మితి ప్రాహ మందోదరీ తస్య భార్యా.

౧౮

హా ప్రాణనాథ నృహరిప్రహతో ౭ సి హాహా

హావల్లభా హాహ మహం క్వను యాసి హిత్యా,

మా జీవితేశ మహిమాన మహం విహాయ

జీవేయ మా మథ కథం వద హా విధే త్వం.

౧౯

అన్యోన్యం సత్సంబంధినోఽభావినోఽస్సవన్యాం,

విధే తస్మిన్నాధే ౭ ధోనంగత్యా గత్యా క్రోశంతి స్మ. ౩౦

పశ్చాదభిప్రేతవిధేయకర్తా
విద్యుత్ విదాస్పదగుణోరఘునందనేన
భ్రాతు ర్నతః సన్ పరమేశ్వరశ్రీ
రామస్స యాతా పురతః స్థితో ౭ భూత్.

౬౧

ఇతి శ్రీవింజమూరి కృష్ణసూరిసూనో గౌతమసగోత్రస్య
రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతౌ రాఘవ
యాదవీయే శ్రీపదలక్షణే వృత్తలక్షణ
సూచకే శ్లేషమహాకావ్యే
త్రయోదశః స్సర్గః.

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్.

చతుర్దశస్సర్గః

సారథౌ ససుమనోహితే ౭ ధగో
గ్రాం గతే సుహృది గోవనందనః,
స్వస్య వానరగణో పరిస్థితం
సాగరం కిల దదర్శ సాదరం.

౧

భవ్యభాజన మతో విభీషణం
సంగతో రఘువరాత్మయాశుతం,
పట్టణే సతి సదా వనే నలే
రామసూను రతిముక్త్యరో ౭ కరోత్.

౨

వాహినీకృతరణాసురా ముదో
వాహినీలఘుగురుశ్రితాగ్రతః,
వాహినీనిభరయా రథోద్ధతా
వాహినీ త మనుమత్సుతం తతః.

౩

తావనస్య స సుయోధనస్య వా
రాఘవస్య యుధి శావణస్య చ,
బంధునాశన మథో విభీషణో
భా పృథీక్ష్య వికలో ౭ బలో భవేత్.

౪

ఏకదా నరహతో విభీషణః
సంయుతో రఘువరానుజన్మనా,
బంధుభి శ్శ్రిత మనంత మాబలః
సాధుతీర్థ మగమత్స రాఘవం.

౧

పావనో ధబలభద్ర ఉన్మనాః
సద్విజాం సహపలాశమాలికాం,
విప్రయోగకలితాం రఘూదితః
సందదర్శ ముదితో వసీభువం.

౨

భావుకం రఘువరస గచ్ఛతః
స్వాన్నిశమ్య పర మాంజనాద్ధతే,
సర్వథా శ్రమసదావ్యచక్ష మా
భూ రసా ముద మథ స్వరాజితే.

౩

నైమిశేచ సకలత్రమాధవో
వీక్ష్య సత్వర మతీవ భాషితం,
యోగినో రఘుగురో రథాశ్రుణా
భర్తనాక్షుభిత ఉన్మనా అసా.

౪

త్వాం దిదృక్షు రథ నాబలో దయా
సన్మనా భవతి భోమనాయతే,
వాసినాంత ఇతి పావనేన యో
గ్యుత్కరోరఘు రచ్చేత్య భాషితః.

౫

రామ మంగ సకలత్రమాత్మన
 స్త్వం ప్రసిద్ధ మధునా నయే త్యయం,
 అంతవాసిన మువాచ గాం తదా
 రాఘవో పశిజనో విభీషణం.

౧౦

ప్రాపితో ౭ జని నదా పరిగ్రహః
 సోదరో నరహరే రలంకృతః,
 తం గురుః కిల విభీషణేన స
 ధ్ధా విశిష్య నివహేన శర్మణః.

౧౧

రామమీశ్వరసకలత్రమాత్మ ము
 ణ్యానకం శుచి మను త్రమాంశుకం,
 మానవ జ్ఞన ఇవాయ మానతో
 రాఘవః సముదతి ర్యదున్ముఖః.

౧౨

రామ ఏష కుశల స్తతః పరం
 స్వాంతసజ్జనతయా క్షమాభువా,
 రోమహర్షణ మనమ్ర మాదధ
 చ్ఛిన్నమస్తక మభూ ద్విలోకితః.

౧౩

వీశ్వ యోగ్యపి తదా పరిగ్రహం
 సోఽభిరామ మనఘం రఘూత్తమః,
 ఉన్నమయ్య నిజ మానసం స్ఫటం
 వ్యాహృతి విసత మేవ ముక్తవాక్.

౧౪

సాంప్రతం బుధపరక్షయస్థితే
సా ధ్వగమ్య మిమ మేవ భాస్వతః,
త్వం గతోంగ కరణం పదం ముదః
సత్పరం సనకలం భవా సఘః.

౧౫

హంత తేనఘ కదా దదావద
స్క భవిష్యతి శుచి స్త వాత్మభూః,
త్వం వ్రజ త్వ మితి రామ ఉన్మనా
వి న్మహీవ్రసవ మాహ మానినం.

౧౬

లక్ష్మణం త్వ మభితో జనావళి
ర్యోగినీ నిజనిదేశవ ర్తినం,
ఆనతం బల మథ స్థితాత్మభూ
ర్వాజహర గిర మేవ ముత్సుకా.

౧౭

లక్ష్మణ త్వ మధునా కు రూచితాం
పల్వలోద్ధృతి మతిస్ఫుటశ్రవః,
స్వాపవాదహృదయే విశామి తాం
తీర్థభూమి రివ యోగయుగ్యతం.

౧౮

మన్యుభంజనకరో హిత స్సతాం
పల్వలో భవతి యస్య పర్వతః,
రావణస్య యుధి తస్య మారకం
నామ మైక్షత ముహుః సుధీ రసౌ.

౧౯

అవివేశ రఘుపుంగవాజ్ఞయా
 పావకం సదివతీర్థ మభ్యసౌ,
 ట్టాంతిగో జగదనుగ్రహేచ్ఛయా
 భీరు రుద్యదపవాదశాంతయే.

౨౦

క్షేత్ర మేత్యచ సుహృత్ప్రభంజనాత్
 సద్విబుధ్య సకలం తదానఘమ్,
 సప్రభాన మితవాక్ బుధః పునా
 రామ ఏష సహితోఽభవ న్ముదా.

౨౧

గోపతిక్షయత ఉద్భృతాననో
 భీమ మాజి మథ వారయ న్నయి,
 క్షిప్ర మేత్య సుబలోదయోదితం
 రామ ఏష వికలో వ్యలోకయత్.

౨౨

రాజరాజ మతిచ ప్రచేతనం
 ధర్మరాజ మతిజిష్ణు మచ్యుతం,
 సందదర్శ సకులం శివం శతా
 నంద మేష సహదేవ మున్ముఖః.

౨౩

శృణ్వతీ హితజనే బలస్తద
 సృక్స్ఫురన్మనస ఆదరాన్వితః,
 భీమనేన మతనుం సుయోధనం
 గాం కుభూతి మితిహి స్మ భాషతు.

౨౪

సద్వచః శృణు కురూత్త మాశు గీ
జన్మ యస్యతు సమాహితం పురం,
గచ్ఛ పశ్య భరతం సహోదరో
లోక మవ్యవసతః సుఖీ భవ.

౨౧

నాగ్రహేశ్చ తదిలాం సుయోధనో
భీమమేవ ముదితో రఘూత్తమః,
సత్వర శ్చ బలదేవ ఈహితం
స్వస్థలం స్మ భజతేఽజనందనః.

౨౨

ఏత్య వాసరగణాధికం హరిః
తేజసా సురహితో వరోదరమ్,
తం ముదా సుసహితః పురఃస్థితః
ప్రేక్ష్య రామ మఖిలోఽభవ త్తదా.

౨౩

ప్రాప్త మాసితశిరోరుహం సమో
భీరుచోదిత మథ శ్రియేహితః,
స్త్రీప్రజః సప్తధుకం ముదాజితః
స్వః పురే సతి కుచేల మైక్షత.

౨౪

స్థాన ముత్తమ విధేహి సాంప్రతం
సాంప్రతత్వ మిహి విప్రసిద్ధతాం,
ఏవమేవ సరమావధూవతే
రాగ్రహే దథ రఘుప్రియో నచః.

౨౫

వై రిణా మకృత తం విభీషణోఽం
 తఃపురే మహతి రుక్మిణీహితః,
 సత్కృతం రఘువరాజ్యయా సుహృ
 ద్గోసురం ఘనపదై స్సవానరమ్.

30

భీషణం గురుకథావదాపరో
 భూషణం సుమనసాం తమేవ సా,
 శోషణం నృహరి రిత్యయం తదా
 త్సుద్ర మాహ హిత గోసురోత్తమమ్.

31

భో భజేఽథ మహా మాదరీ సుహృ
 ద్వాంఛితం సభరతం మహాముదా,
 సర్వథా ముద ముపైతి మే మనో
 గంతు రస్య సమతే వ్రజాపతేః

32

శ్రోత్రరీతిరఘురాట్పరిగ్రహే
 సత్కుచేల మథ హా విభీషణం.
 గాం గృహేతప్రథుకో రఘూత్తమమ్
 కర్తు మిచ్ఛ రవదన్ ముదా శ్రియః.

33

భో భవంత మపరం సమాధునా
 శ్రీదవాహన ఇతో విదం పురం,
 నేతు మేవ సుహృదో ముదోమమా
 మ్నాయతే పరమ తే సమాహితైః.

34

ఆగతో సరహితోఽభితోఽథ హృ
తాస్వజ్జయాపి తమసా పరం రఘుః,
చారుపుష్పక మథాత్మేధామనం
గోబుధోఽ ద్భుత మగా ద్విలోకయన్.

37

పద్మరాగమణినిర్మితా మతః
స్తంభజాలక మనేకజాలకం,
ప్రాంత దేశనిహితామలౌపల
స్వరక్తుప్తఘనవేదికాన్వితం.

38

అభ్రచుంబిశిఖరం సదంబరా
స్తీర్ణహైమశయనాసనాంచితం,
చిత్రచిత్రకలధాతభి త్తికం
సోపధానమృదుచిత్రకంబలం.

39

మేరుశృంగమివ శుద్ధకాంజనైః
స్వర్గఖండమివ దివ్యవస్తుభిః,
ఆపణం మహా దివాంబరై రహై
రంబురాశిరివ రత్నరాశిభిః.

40

ప్రోతమోత మురువర్తులం బభౌ
నూక్తికం వరవితానవాసినీ,
యస్స సౌష్ఠవవిశేష మీ క్షితుం
సద్వితానమివ సర్వమార్గతః.

41

రాజనాః సితపటాః ఖగా బభుః
 యద్ధ్వజా ఉపగతా ఇవోరగాః,
 ఉత్పణాః స్త్రీదివదర్శనార్థ
 ముత్సృజ్య శేషకులజా రసాతలం.

౪౦

యత్ర హేమరజతే వినిర్మలే
 రేజతు ర్నరహరే రుభే శుభే,
 దుష్టనిగ్రహణశిష్టపాలనో
 తేపురా మయశకీ రివాజ్ఞసీ.

౪౧

తద్విమాన మధిరుహ్య కస్య వా
 స్థాన మిత్యధిమదం నయం వధూమ్,
 భూషితాంచ స రమేశ్వరాగతం
 మన్యతేన్న సకలం విలోకయన్.

౪౨

ఆత్మసూనుసహితః సదాసుహృ
 ధ్ధావచో రఘువరః సవానయః,
 తద్విమాన మితేవా స్సమం సుఖం
 స్వస్త్రియా సహ విభీషణో యయా.

౪౩

తానితాన్యపి పథాని దర్శయన్
 యోషితే చిర మిహః స్థితః స్తతః,
 పుంస ఆసగతవాకవేః సస
 ఙ్భావి రిత్వరమత స్వతత్పదం.

౪౪

హంత భాస్వదుపరాగ ఆగతే
రాఘవే సతి రయేణ కారవం,
క్షేత్రమారవినిదర్శయన్ తదా
యాదవస్థిత ఇతో ముదో జనః

౪౧

యత్ర భూచుహలతా గతారతా
యోషితః సవయసా నుకుర్వతే,
వల్లభాయితకృతే స్వయంగ్రహ-
లింగనం విదధతిస్మ భర్తృషు.

౪౨

నారికేళతరవోఽభ్రచుంబినః
కుర్వతేఽంబుముచి యత్ర చాగ్రగే,
తత్క్షణే సితశిలావృతా మిథః
స్తంభపంక్తిగతమంటపభ్రమం.

౪౩

య చ్చరంతి పరిశో గజాగజా
వై రదీధితిఘనా ఘనాఘనాః,
తత్క్షణః శిత మథా హిమాంభయా
మేచకా ఇవ వసుంధరాధరాః.

౪౪

యత్ర వృక్ష మధిరుహ్య నందనా
రామవృక్షకుసుమం సనందనాః,
యో గతి ర్జితమహాసనందనా
సంలునం త్యలఘు యోగినందనాః.

౪౫

యత్ర భాంతి జతమానసా రసా
 ధిక్యగా నిరుపమానసారసాః,
 ఆశయా మృతనృమానసా రసా
 పావనోఽతిరసమానమానసాః.

౧౦

ఆదరేణ పరిలోకయత్ జనో
 యోగికో గుణచణః పరస్పరం,
 భక్తదృగ్ధరణిభూవరాంతికం
 సర్వతోఽథ సకలోఽభ్యతిష్ఠత్.

౧౧

స్నానదానజపహోమధౌరకా
 యోగినో రఘుపరిగ్రహేక్షణాః,
 తత్ర దృష్టహరయో భవం హరి
 ప్రేక్షి తాః నముచవాసినో జనాః.

౧౨

ఏవ మేత్య బహుమానభా క్తదా
 నందనే రఘు రలం పృథారతం,
 తం విలోక్య సతి విప్రయోగినం
 గా మువాచ వసుదేవ ఉన్మనాః

౧౩

తేవనేన కృతకాననా స్థితా
 మయ్యలం స్వముచి భోవధూయుజి,
 సానుభా జ్యతివిపత్తి హా భవాం
 స్తాదృశం స్మరతి మాం కి మగ్రణీః,

౧౪

ఆవిలోక వసుదేవ ఉన్మనా
శృణ్యతి ప్రియజనే ప్రయాగః,
స స్వసార మభిరామ మిత్యయం
విప్రయోగ్యం నచోఽవద త్స్వనః.

౧౧౧

ఈర్ష్యయా సదనుహృత్య పశ్యమా
సాదరం విధివశా న్వసా మృహం,
త్వాం స్మరన్ కృతసమాధికం స సా
శంక ఏత్య వనమద్య తూటజే.

౧౧౨

రాఘనం గురుకృపాన్వితం మహా
భీష్మకం విదురగోపరాజితం,
వ్యాధికంసజనకా ముదోఘమ్న
త్తాత ఏష పరమోఽభ్యపూజయత్.

౧౧౩

య దభవద్భి రసకృత్స సేవ్యతే
నిస్తులం భవతి భాగ్యమేవమః,
తుష్టుపు ర్నరహరిశ్చైతా నితి
ప్రేక్ష్య చానరగణా ఘనా జనాః.

౧౧౪

యోగినం గురు ముదంచితం విదా
నంద మేత దభిరామలక్ష్మణౌ,
సన్నతౌ ధురి యశోదయా యుతం
నిన్యతుః కిల బలాచ్యుతౌ స్థితః.

౧౧౫

సన్నతం సభరతాది వాజమ .

త్యున్మనాబ్జవదనా తపస్వినం,
సశ్యలం రఘువరాంగనా తదా
నందగాత్మభువ మైత మైక్షత.

౬౦

ఏత్య తాపసహితా రఘుప్రియం
తం విలోక్య నియతేశ్చ గోపికాః,
పక్షపాతమఖిలా నిరంతర
ప్రేక్షణేక్షిషు మృగీదృశౌ శపణ్.

౬౧

పుష్టవాం స్తదను తాపసంయుతాన్
భావుకం ఘనముదా తపస్వినః,
ఆగతాశ్చ సుహృదో నృకేశరీ
తేఽబ్రువన్నపి త మాత్మభావుకం.

౬౨

తాపస శ్రుభిహితాయ తా గుణై
రుత్తమా నరహరేః ప్రియా భృశం,
తత్ర శృణ్వతి సుధావిధా మథ
స్వాం కథా మకథయన్ మహాముదా.

౬౩

ఆదధే మహి మత స్తదా తప
స్యేషనామ పురుషోత్తమో నృపాన్,
ఆశ్రితా సఫలతాం సమాగమా
నాపురస్థితవరః ప్రసాదతః,

౬౪

తాపసా స్సపది సంస్తుతాగమాః
తం పరం సహ విరాగితాగమాః,
ధీరతాగుణవినిర్జితాగమాః
తుష్టువు ర్నరహరిం కృతాగమాః.

౬౫

సత్రిణోఽల మథ హృద్గిరోద్గిరా
సంద ఆశుగనితో రఘో రితః,
విద్విష స్తదనుజాయ మార్వతః
శంసనాయ పరమః పురం యయా.

౬౬

శృంగిబేరపురమ ప్య థాతిన
ద్వారకాజలపురం హరి ర్బలః,
సోఘహృద్గురురయీ స్వసంయుతో
వ్యాధికంసజనకో వ్రజ్ఞ నుదః.

౬౭

సత్వదం స్థపతి ముత్కరం మహా
పౌరవార ముపలభ్య సాగమో,
యా రఘూ బలహరీ తయో ర్ముదా
మాధవాన్యవధయ స్మృహః కథాః.

౬౮

ఏకదైవ సహితో గతాహితః
తాప్యతః స్మ విదితః పమోదతః,
జేవకీ సపతి రున్ననా బలం
వీర్య వాతతనయం పరం హరిం.

౬౯

సర్వథా రఘునుతే స్తు తేస్తు తం
కార్య మార్యహి మయి త్వనుగ్రహః,
ఇత్యభూ త్పహబల స్సముద్గతో
హాస్యముష్య పురతో వదో హరిః.

20

శ్రీధరాసుతహితా నతా సము
ద్గచ్ఛ చాత్మభువ ఆత్మభూ రయే,
పశ్య సోదయ మతీవ గౌరవం
త్వం బలాగత మరం సమాసయ.

21

సర్వథా శుభరతం పరం సభా
సన్నిధిం బల ముపేత్య సృసింహం,
అగ్రణీ స్సుమనసా మభవాతి
స్థారసీతి రితి వాచ మువాచ.

22

అసౌ తథాసీ ద్భరతో ముదాశ్రు
ముక్తంచముక్తంచ నిశమ్య సద్విధుః,
తథేతి సంభాష్య తదా స సత్వరః
ససోదరాధ్యః స్వసహోదరానయే.

23

ముఖే తవ త్వాత్మభువో నయామి
కులీనకన్యావ్రరా గృహణ,
వచ స్స ఇత్యేత్య నిరాధికంస
స్వసార మూచే పర మాంజనేయం.

24

పురోధసారం సహసా స్వమాత్రా
మోదాయ శత్రుఘ్న బలోఽభియక్తః,
రఘువ్రవీరం భరతౌఘహర్తా
మహేంద్రసేనం సుతలం ప్రపేదే.

౭౫

ఆగత్య దృష్ట్వా నృహరిం విమాన
స్థితం మహాభాగ్య మివాంగనంగం,
తదాతనుభ్రాతృగ మింద్రసేన
స్వానందద స్తం భరతం వవన్దే.

౭౬

సదేత్య భరతం రతం గుణనిధి
ర్నిధి ర్వ మహతాం హతం సమం,
ఉవాచ నృహరి ధ్వరిత్పతి సమం
సమంచితబలో బలోఽద్వల ఇతి.

౭౭

అయి కంసదితాః పురాస్థితా వా
వసుదేవస్య గురో అజాః పలాశాః,
అభితో భవంత మింద్రసేనా
ధియుజం మాతర మానయామిమాజ్ఞా.

౭౮

పురమార్య భజేతి మా మహా
త్పర మాదాయ గురో స్తవ వ్రజాః,
గిర మాహ సమాల హీతః
పరమామేవ హితో భుద్దై దముం.

౭౯

నిరీక్షమాణోఽవనతః సమాన్య
 భ్రాతృణాం మహాత్మా సుతలా దధాభాం,
 అంతం గతా నాగత వానయం శ్రీ
 రామః సరామః సముదో శివాయ.

౮౦

ఇతి శ్రీవింజమూరి కృష్ణసూరిసూనో గౌతమసగోత్రస్య
 రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతౌ రాఘవ
 యాదవీయే శ్రీపదలక్షణే వృత్తలక్షణ
 సూచకే శ్లోషమహాకావ్యే
 చతుర్దశ స్కంధః

రా ఘ వ యా ద వీ య మ్.

పంచదశస్సర్గః

నిజభుజా పరిరబ్ధనిజాత్మజా
ప్రజతి కోసలరాజసుతా సమా,
సుజనతావినతాస్య వియోగజా
రుజ మసౌ నసుదేవ...రథో.

౧

అమృత మేవ యశో గతయా గతాః
సహమహాదర మంబికయా భరణ్,
సవినయా స్తనయా పరమాయయా
సవది తేన హితా ముహురక్షి తాః.

౨

నరహారే ర్జననీ జననీతి గాః
సమహితా సమవేక్ష్య కృతానతీక్,
ఇయ మథాత్మభువో ఒజని వానరాన్
ఉవగతా నుదితా నతివిస్మితాః.

౩

స్వపురతో భరతో ఒవనతో ముదా
త్మగురుదానుగతో మునివేషధృత్,
తదను జిష్ణు ర్దైక్షత గోభువా
సహ సహాదర ఏత్య సుభద్రయా.

౪

సుచరితాంగహరి చ్చిపుణోఽష్టనః
 స్థిరయశాః సయతిః స్మ బలా ధ్యలం,
 ఉపగతో విదితో హరితో భ్యతో
 రఘువరోఽజని రామసుసత్కృతః.

౫

ప్రచకమే వసుదేవసుతా రఘూ
 త్తమవధూః పరమాప్త మనుత్తమాం,
 సరసురాసురకిన్నరసన్నతం
 ధవలవాహ మనాప్త మతిత్వరం.

౬

ద్రుతవిలంబిత మాహ తమోముదా
 గురుతయా సహితో విజయోభియా,
 నిజ మనాప్త మియేష సుభద్రయా
 ధిఘుపతి ర్నగరం సహకన్యయా.

౭

వ్రజ స పుణ్యజనేశ విమాన భో
 రితి గురో ర్నమహారే రథ సన్నతః,
 గిర ముపశ్రుతవాన్ విజయ స్మదో
 నిజవదం ససుభద్ర ఇతో యయా.

౮

శ్రుతయుతాం పదరామపదే తదా
 శు భరతోఽవరజః పురుషోత్తమః,
 ముహూ రుషేత్య సనామ తతో ముదోఽ
 శ్శ్యజని రామ ఇతో గతమన్ముకః.

౯

శశినమం విజయాయ సమత్సుగో
ధనమదారి మహా ద్ధతం ముఖం,
అనునయన్త మవేక్ష్య నిజానుజం
సమనసా సశరా ఉమదంచితః.

౧౦

అథ విదేహపురీం పర మేకదాం
చితతనుం ప్రమదేశ ముపాగతం,
రఘుహరిం దదృశుః శ్రుతదేవతా
మభిగతా బహులాశ్వయుతాం నృపాః

౧౧

పురజన శ్చతురో రఘుపుంగవా
నుపగతః సకలోఽపి జటాయుతాః,
హరిగతో సనమాస్త్రనిభీషణా
నుపగతా న్సముదైక్షత యోగినః

౧౨

అథ మహన్నగరం జనతత్పరః
సబహులాశ్వ మయం సహదేవకం,
అపి హితః ప్రమదేన సముత్సుగో
రఘుహరిః ప్రదదర్శ సమాగతః.

౧౩

అలఘురాజ్య మతో సదృశః పురో
కురు మమాగ్రియభోజన ముత్కరః,
ఇతి విదేహపరః సమహీనుతో
సరహరిం న్యపద ద్భరతో ముదః.

౧౪

అథ తథేతి వదత్ సహ నోభయో
 రథ గతో స్పృహరిః సహితః స్వయం,
 పథిజనా నఖిలా నవలోకయ
 స్నధిక మేకతమః పుర మాయతః.

౧౫

సపది తద్గ్రహ మేత్య యథోచితం
 పరమవీరతలేషు నిష్ణాతాం,
 రఘుహరి స్సరమేడపి వానరా
 అధిగతాః సకలా వళినోభవత్.

౧౬

సపురుషః పరమః పరమాసనే
 సకలయోగిమనః ప్రియకారకః,
 అసితకాంతియుతః స్మ విరాజతే
 ధరణిభృచ్చిరసీవ ఘనాఘనాః.

౧౭

సరహారే రభిషేకసమగ్రతా
 సరవరశ్చ విదేహభవ స్తతః,
 భరత ఏవ మురస్థిరధీస్థిరా
 సురవర స్త్వనయా కురుతేస్మ నః,

౧౮

రఘుసుతో ఘనగంధయుత స్తతో
 బహుమతో బహుళాభరణాదిభిః
 అతిముదో ధ్వజరాజకృతాదరో
 సరహరి ర్నిజధామ మహా న్యయా.

౧౯

స భరతోఽథ రఘుప్రవరాజ్జయా
సహిత ఏత్య తదావసథం ముదః,
మృదుతరాస్త రణాపరమోరుమా
తనుపతి స్వ మయం సమవైక్షత.

౨౦

అతను మేత్య సదాశ్రునయోమరా
య మభితో గుణిసం సమస త్పరం,
అతివిదం కిల రామ మభిస్తువం
త్యము మవేక్ష్య తుతోష సుహృజ్జనః

౨౧

సహగుణోఽపిచ శక్తియుతః శివో
నవరతం త్రిదశశ్చ వికారయుక్,
జగతి సత్పరుషః కిల యత్పరః
సకలభూతిఫలం పర మన్న తే.

౨౨

హరి రతః పురుషః ప్రకృతేః పరో
గుణయుత స్త్వపరోఽపవికారకః,
సకలదృ క్సుగుణేక్షణకారణో
గుణినిజానుచరః స్మ విభాతి యః.

౨౩

స మహితో మహితోఽహి దృఢాత్మక
స్ఫురణవా న్రణవా ససురై రయం,
విభవతో ధవతోఽపి విలోకయన్
శమరతోఽమరతోఽకరః స్థితః.

౨౪

స్వమదహృ న్మదకారణ మర్జితం
 నను తదర్థ మతీవ హరామి తం,
 ఇతి కథాసు రఘూత్తమ మేకదా
 విజయమాహ సరోభిజనో వచః.

౨౫

అఖిల ఆహ జనోఽయ మభీష్టదం
 స్థితజనేన విమృశ్య ముదా చితం,
 శివ మధిక్షితి తత్పర మంతికే
 తనుజనః పరివేక్ష్య సమాస్థితః

౨౬

నరహరా సతి సేవ్యతమే సవై
 జలధయోఽత్ర సుసత్కురుతేఽరసః,
 సహచరైః శ్రుతకీర్తివరోక్తిభిః
 కపిహితైః స్వధియా స సమాహితః.

౨౭

కశివదృ గ్య మవేక్ష్య మునిః కజః
 స్వభవ మేత్య స సత్య మవర్ణయత్,
 ప్రవృత్తే వసుదేవసుతో బలే
 క్షణకరో య మరతిః క్షణే...

౨౮

రతి రముం సృహరిం విదధ దృఢా
 తనుజనః సుముఖం సపురోహితః,
 ఘనరసేన సుతత్వయుతం యతం
 జనపదేన మథాల మహేకరోత్.

౨౯

సమరభూసురకాల సమాహృతా
వనల మాశరసీరవభూరుహం,
శుచి రయం రఘువీర మలోకయ
న్నర మతో జగతీశ ఇలాతలే.

30

సవది శౌరి దినేన సవానరః
పరమధామ గతోఽతితమాః సమాః,
ధురి మహాదరచక్రభృతం శ్రియా
రఘువరం సహితం పర మైక్షత.

31

స కవిభీషణధారిత గూమరం
సవది కాంచన వజ్రధరం స్రజం,
విదధతం శ్రుతకీర్తినదాతవ
త్ప్రగత మి ప్రముదం మరుదాగలాం.

32

సవరవిచ్ఛవితక్షిరీటకం
భవ భవ ప్రచురాఘనివర్తకం,
కలకలశ్రిత మాశ్రితసద్గిరాం
వర వరప్రద ముజ్జ్వల దంగదం.

33

సకలధౌతమయోజ్జ్వలచేలకం
సకల ధౌతసగేశకృతస్తవం,
సకలధౌతసరోజద్భవం స్థితం
సకలధౌతరుణం నిజధామ్ని చ.

34

ముఖకలానిధినా ఘనసారసం
కులవివేప మధఃకృతసారసం,
కనకకంకరణాఘనసారసం
గత మృషీశ్వరమానససారసమ్.

3౫

సుహృదయం తరసా సుమనోహరం
సుహృదయం తరసా సుమనోహరం,
గవిబుద్ధైః సకలైః కృతసత్కృతిం
గవిబుద్ధైః సకలైః కృతసత్కృతిం.

3౬

అనుచరః పర మేత్య ఖరద్విషం
సవిజయ స్సకలో వినయోన్న్వితః,
సపది నామ ననామ ముహుర్ముహు
స్తదవలోకనజాతకుతూహలః.

3౭

నరమనై ద్యుతీసారముఖాయనం
నను చ కామభవంత ముపస్థితం,
అవహితం విజయం వసుదేవజం
రఘువరం వచ ఆహ స శార్ఙ్గభ.

3౮

సముదితో వసుదేవసుత స్స్వతః
సవిజయం పర మాహృతవా స్నమన్,
తదను గోఖ రమేద్విజబాలకాన్
గురు మతః స నినాయ ధనాని వా.

3౯

స్వవరహార మధాత్మభువేక్షణే
పర మవేక్ష్య ముదా సహివావిగా,
సమనయ స్నను గాంధవహం స్థితం
ధురి రఘుస్థితి దేవవరాంగనా.

౪౦

ధరణిదేవవరేణ తథాభజ
త్సపురమేవ మహానదినందనః,
బహుమఖో నిజధామ గతో ఽమునా
కులధనం ప్రయుయా స రమేశ్వరః.

౪౧

అధికవిస్మయతః సహసాదరః
స్ఫుటయశా రిపుహ సహసాదయః,
వసతి యత్ర జన స్సనహోదరః
స్ఫురితహారరుచిః ససహోదరః.

౪౨

విరచితాద్భుతకచ్చిరతో మహా
త్తరబలేన దృఢేన సమాయుతః,
పరపురే స్వపురేవ పురందరః
సురపురే నృహరిః స్ఫురతిస్మ సః.

౪౩

సకలశాస్త్రజితో బహుశోభజన్
సకలయుద్ధరణే సురశేషతాం,
సహసహస్రముఖో భుజగో ధ్రువం
భవతి శేష ఇతి ప్రథితోఽభిరతః.

౪౪

శశిసుతే బుధతా కవితోశన
 స్యభయ మవ్యసుతం మయి కేవలం,
 ఇతి ఘటీకృత కృ త్సకలో మహీ
 సురజనో వదతి స్మ యతో తతః

౪౧

అజతి బాధవిరుద్ధ ఉపాపతి
 ర్యుధి విఘాదగతిమాననిరుక్షతా,
 కథ మముత్ర భవే దితి బాహుజో
 హసతి యత్ర సతి స్మ రణే జనః.

౪౨

హరసఖస్య ధనాధిపతేతనా
 ధనవతా యది కస్య ధనం దదా,
 సమిదుషస్తు ధనాధిపతత్ప్రదా
 వయ మితి స్మ వదంతి యదంఘ్రిజాః.

౪౩

యమబలత్రిదశాం తులనా త్రిభిః
 మహితసీరవృషైశ్చ కథం భవేత్,
 బహుభి రేభి రభిజ్వలతాం సహ
 త్యభిగదం త్యఖిలాః స్మ యదంఘ్రిజాః.

౪౪

నిజసూగానతయా తికుశీలవా
 మహతి యత్ర భవేమతు కిన్నరాః,
 ఇతి గిరా సురయోనిభిదా స్తదా
 ప్రభృతి కిన్నరనామ భజంతి హి.

౪౫

ప్రసూరణాత్ ఇతా బహుశో భృశం
స్వయుధి కిం పురుషాః సురయోనయః,
ఇతి తదీయభటాభిహితా స్తదా
ప్రభృతి కింపురుషా హి భవంతి హి.

గీ०

సరహరీ జగతీ లనతి శ్రియా
వసతి యత్ర పురే సతి శాసతి,
సనుభవ త్సదలంకృతిపీడనం
బహుశ ఉత్కృటబంధభిదాసుహిః.

గీ०

స బుభుజే వివిధా విషయా నభీ
రభివర్ష బుధేషు మనోరథాః,
జగతి ధర్మ మవర్తయ దుస్మనాః
సవిజయో వినిహత్య కుభూపతీః.

గీ०

వర్యశ్రీకృతధర్మసుస్థిరశమన్యంచద్విశాం కృచ్ఛ్రహః.
కృష్ణోరాస్ఫుటమిత్రమః సరభసో శక్రః సజిష్ణు ర్ధరాం,
సో రామః సహ దివ్యసాగరః పిః సంబధ్య యోబ్ధా...
నారీభావగతో కృతైష నమహఃహలో ఖరాం బాహునా. గీ३

తానం కామన్య కామం కృతలలితతతః శ్రీచరం నమ్రభక్తం
సద్యా భద్రాశనం స్మ శ్రమయుత మతనుం శర్మకృ చేతనంచ,
పూతం శుంభద్యతంతం భజతి కృతిజనః సన్మయం కాకశత్రుః
లక్ష్మ్యం తత్త్వేన శాంతం సరవరసహితం సన్ననసినిగీతం. గీ४

ఇతి శ్రీవింజమూఁక కృష్ణసూఁసూనో క్షాతమనగోత్రస్య
 రామకృష్ణభక్తస్య సోమేశస్య కృతౌ రాఘవ
 యాదవీయే శ్రీపదలక్షణే వృత్తలక్షణ
 సూచకే శ్లోషమహాకావ్యే
 పంచదశః స్కంధః.

శ్రీరామకృష్ణార్పణమస్తు.
